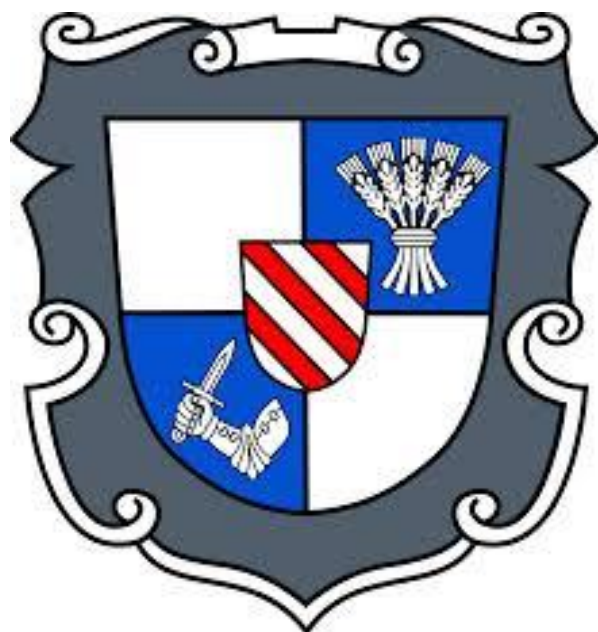

AKTUALIZACJA STRATEGII ROZWOJU GMINY STOLNO NA LATA 2011-2020

Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 ROKU

**Rozwój społeczno-gospodarczy gminy Stolno i podniesienie poziomu życia
mieszkańców przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju**

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Stan obecny gminy	4
2.1 Sytuacja społeczno-gospodarcza Stolna na tle otoczenia (regionu i kraju)	4
2.2 Ludność.....	11
2.3 Bezrobocie	16
2.4 Przestępczość i patologie społeczne	19
2.5 Aktywność gospodarcza	23
2.6 Strefa społeczno-gospodarcza.....	28
2.7 Strefa środowiskowo-przestrzenna.....	32
2.8 Strefa infrastruktury technicznej i społecznej.....	34
3. Analiza SWOT	36
4. Analiza problemów gminy	46
4.1 Infrastruktura techniczna i społeczna	46
4.2 Aktywność społeczno-gospodarcza.....	49
4.3 Atrakcyjność gminy.....	50
5. Cele strategiczne	51
5.1 Cele strategiczne gminy w kontekście regionalnym, krajowym i unijnym.....	51
5.2. Cele strategiczne gminy i ich operacjonalizacja	56
6. Planowane działania.....	63
7. System realizacji strategii	67
7.1. Poziom organizacyjny	68
7.2. Poziom merytoryczny	69
7.3. Poziom społeczny	69
Spisy.....	71
Spis map	71
Spis fotografii.....	71
Spis wykresów	71
Spis tabel	72

1. Wprowadzenie

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Stolno do roku 2020 - Program Rozwoju jest podstawową deklaracją samorządu, w której sformułowane zostały kluczowe kierunki i założenia rozwoju gminy. Wizja rozwoju Gminy Stolno zawarta w niniejszym opracowaniu jest efektem połączenia prac warsztatowych, eksperckich oraz wyników uzyskanych w ramach badań społecznych. Przyjęty program działania jest spójny z opracowaniami szczebla regionalnego oraz krajowego. Równocześnie w ramach niniejszej Strategii uwzględniono możliwości wykorzystania zewnętrznego finansowania projektów rozwojowych, w szczególności w ramach perspektywy budżetowej Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020.

Podstawą prawną dla opracowania i wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Stolno do 2020 – Programu Rozwoju jest Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r., która w artykule 18 ust. 2, pkt 6 wskazuje na kompetencje Rady Gminy w zakresie uchwalania planów gospodarczych. Ustawa pozostawia samorządom dowolność w kwestii metody i formy opracowania tego rodzaju dokumentu.

Istotą Strategii jest wyznaczenie głównych, najważniejszych kierunków działań krótko i długofalowych oraz opisanie sposobu ich realizacji. Strategia jest zatem kompleksowym dokumentem wspomagającym zarządzanie gminą. Głównym elementem przygotowań Strategii były spotkania warsztatowe, w których udział wzięli Radni, przedstawiciele Urzędu Gminy i instytucji samorządowych, przedstawiciele organizacji społecznych, przedsiębiorcy oraz mieszkańcy. Zawarte w niniejszym programie zapisy wynikają zatem wprost z postulatów i ocen sformułowanych przez liderów społeczności lokalnej Gminy Stolno, a także stanowią wyraz aspiracji i dążeń samorządu jako wspólnoty mieszkańców.

Niniejsze opracowanie stanowi aktualizację Strategii rozwoju Gminy Stolno na lata 2011 - 2020, w szczególności dostosowanie zapisów w Strategii do:

- programu inwestycyjnego Gminy oraz Wieloletniej Prognozy Finansowej,
- postanowień uwzględnionych w innych dokumentach planistycznych Gminy o charakterze strategicznym,
- zapisów dokumentów programowych RPO Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014-2020 oraz PROW na lata 2014 – 2020.

Obszar aktualizacji w granicach administracyjnych Gminy Stolno. Wynikiem przyjętej aktualizacji strategii będzie zaplanowanie działań, mających na celu jej realizację. Wyraźnie przyjęta ścieżka rozwoju lokalnej społeczności, pozwoli na płynne poprawianie warunków życia mieszkańców bez względu na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne, takie jak czynniki polityczne. Podczas planowania strategii rozwoju należy wziąć pod uwagę spodziewane wskaźniki makroekonomiczne Polski. Pozwoli to na stworzenie planu, który będzie realny do osiągnięcia. Realność osiągnięcia założeń niniejszego opracowania ma na celu zmobilizowanie zaangażowanych w niego jednostek do jak najlepszego wywiązywania się ze swoich zadań.

Celem przygotowywanej aktualizacji strategii jest przede wszystkim osiągnięcie długoterminowego rozwoju gminy Stolno. Miernikami przyjętymi dla osiągnięcia tego rozwoju będą poprawa głównych wskaźników statystycznych gminy, tak aby osiągnęły wartości nie niższe niż średnie dla województwa kujawsko-pomorskiego;

- wzrost wartości produkcji gminy Stolno;
- podniesienie jakości kształcenia w gminie, którego zasadniczym celem będzie kształcenie przyszłych kadr działających na rzecz rozwoju gminy;
- poprawa zasobów technologicznych gminy w celu polepszenia zadowolenia jej mieszkańców.

Poniższa analiza przyczyni się do zmobilizowania lokalnych władz oraz lokalnych grup działających na rzecz gminy do współpracy przy podnoszeniu poziomu życia mieszkańców. Efektem prowadzonych prac powinien być wzrost zadowolenia mieszkańców z życia na terenie gminy. Osiągnięcie tego celu będzie fundamentem stabilnego rozwoju lokalnej społeczności oraz systematycznego bogacenia się ludności.

2. Stan obecny gminy

2.1 Sytuacja społeczno-gospodarcza Stolna na tle otoczenia (regionu i kraju)

Gmina Stolno jest zlokalizowana w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie chełmińskim na zachodnich krańcach Pojezierza Chełmińskiego. Obszar ten obejmuje część historycznej Ziemi Chełmińskiej. Obszar gminy zajmuje 9 843 ha. Gmina od północy graniczy z miejską Chełmno i z wiejską gminą Chełmno, od południa z gminami Lisewo i Papowo Biskupie a od zachodu z Kijewem Królewskim. Od wschodu Stolno sąsiaduje z gminami Grudziądz i Płużnica.

Mapa 1. Położenie gminy Stolno na tle kraju.

Gmina obejmuje 20 miejscowości w 13 sołectwach:

1. Cepno
2. Gorzuchowo
3. Grubno
4. Małe Czyste
5. Obory
6. Paparzyn
7. Pilewice
8. Robakowo
9. Rybieniec
10. Sarnowo
11. Stolno
12. Trzebiełuch
13. Wabcz.

Wizytówką Gminy są zabytkowe zabudowania pałacowe, parki dworskie, dworki rycerskie i inne obiekty. Atrakcją są trzy murowane kościoły gotyckie, które powstały na przełomie XII i XIII wieku. Wielką atrakcją turystyczną Gminy Stolno jest zespół fortyfikacji Twierdzy Chełmno datowany na początek XX w.

W Gminie Stolno znajduje się wiele stanowisk archeologicznych, w tym 2 grodziska: wczesnośredniowieczne w miejscowości Wabcz i późnośredniowieczne w Sarnowie. Gmina posiada także wiele obiektów o wysokiej wartości kulturowej. Grodzisko późnośredniowieczne w Sarnowie położone jest przy drodze prowadzącej z Sarnowa do pobliskich Pilewic. Badania archeologiczne przeprowadzone na grodzisku w 1989 roku wykazały, że gród użytkowany był w XIV wieku. W odległości 900 m od wsi Wabcz znajduje się grodzisko o lokalnej nazwie Poganka. Jest to grodzisko wczesnośredniowieczne. Z Poganką związana jest legenda o pięknej córce pogańskiego wodza, która zmarła lub zginęła w dramatycznych okolicznościach i została pochowana w obrębie samego grodziska, rzekomo w miejscu, gdzie dziś rosną okazałe dęby. Ma, więc grodzisko w Wabczu swoją damę, która strzeże jego tajemnic. Z terenem Gminy Stolno związane są losy wielu historycznych postaci. Przykładem jest gen. Józef Haller - dowódca II Brygady Legionów Polskich, który mieszkał we dworze w Gorzuchowie wraz z rodziną w latach 1932-1939. Do innych sławnych postaci zamieszkujących na terenie Gminy Stolno należeli także: członkowie Towarzystwa Jaszczurczego - Mikołaj z Pilewic i Jakub z Kobył, generał Franciszek Zieliński (postać związana z Robakowem), Mieczysław Łyskowski - sędzia powiatowy z 1852 roku, zaangażowany działacz społeczno-narodowy (postać związana z miejscowością Obory). Gmina Stolno usytuowana jest w północnej części Powiatu Chełmińskiego - na zachodnich krańcach Pojezierza Chełmińskiego. Obszar ten obejmuje część historycznej Ziemi Chełmińskiej. Gmina od północy graniczy z miejską i z wiejską gminą Chełmno, od południa z gminami Lisewo i Papowo Biskupie, a od zachodu z Kijewem Królewskim. Od wschodu Gmina Stolno sąsiaduje z gminami Grudziądz i Płużnica. Położona jest przy trasie nr 1 Cieszyn - Łódź - Toruń - Stolno - Świecie - Gdańsk, w odległości 40 km od Torunia oraz 6 km od Chełmna.

Na terenie gminy Stolno występuje szereg zabytków są to:

- Gorzuchowo Park dworski o pow. 1,04 ha. Wpisany do rejestru w roku 1985,
- Grubno Zespół dworsko-parkowy. Wpisany do rejestru w roku 1989,

Fotografia 1. Zespół dworsko-parkowy w Grubnie

FOT: EUROSTO – DORADZTWO I ANALIZY GOSPODARCZE

- Klęczkowo Park dworski o pow. 2,45 ha. Wpisany do rejestru w roku 1985,
- Kobyły Park dworski o pow. 2,3 ha. Wpisany do rejestru w roku 1985,
- Łyniec Park dworski o pow. 2,55 ha. Wpisany do rejestru w roku 1985,
- Małe Czyste, Twierdza Chełmno. Wpisany do rejestru w roku 1980,
- Sarnowo Grodzisko późnośredniowieczne. Wpisany do rejestru w roku 1968,
- Sarnowo Kościół parafialny p.w. Św. Marcina wraz z urządzeniem wnętrza. Wpisany do rejestru w roku 1929,

Fotografia 2. Sarnowo Kościół parafialny p.w. Św. Marcina

FOT: EUROSTO – DORADZTWO I ANALIZY GOSPODARCZE

- Wabcz, Grodzisko wczesnośredniowieczne. Wpisany do rejestru w roku 1965,
- Wabcz, Kościół parafialny p.w. Św. Bartłomieja wraz z urządzeniem wnętrza. Wpisany do rejestru w roku 1929,

Fotografia 3. Wabcz. Kościół parafialny p.w. Św. Bartłomieja

FOT: EUROSTO – DORADZTWO I ANALIZY GOSPODARCZE

- Wabcz. Park dworski o pow. 2,5 ha. Wpisany do rejestru w roku 1985,
- Wichorze. Zespół dworsko-parkowy. Wpisany do rejestru w roku 1997,
- Wielkie Czyste. Kościół parafialny p.w. Św. Katarzyny. Wpisany do rejestru w roku 1984

Ponadto w gminie znajduje się również 350 stanowisk archeologicznych płaskich i dwa grodziska. Gmina posiada także 20 obiektów o wartości kulturowej. Na terenie Gminy Stolno znajduje się wiele miejsc pamięci narodowej. Tablice pamiątkowe, pomniki, groby przypominają o bohaterstwie i ofiarności poległych mieszkańców Gminy Stolno i okolic w trakcie działań wojennych.

Na obszarze Gminy znajduje się część Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego, zajmuje on 30,2% powierzchni Gminy. Gmina obejmuje również obszar chronionego krajobrazu - teren strefy krawędziowej doliny Wisły - 1,5% powierzchni Gminy. Cennym walorem krajobrazu są pomniki przyrody - 27 pojedynczych drzew -na terenie lasów państwowych. Niektóre okazy rosną już ponad 200 lat. Gmina Stolno posiada 14 parków dworskich i pałacowych, z czego 6 jest wpisanych do Rejestru Zabytków, min. parki dworskie w Gorzuchowie, Klęczkowie i Wabczu oraz parki pałacowe w Kobyłach i w Grubnie. Na terenie Gminy Stolno do obiektów poddanych ochronie zaliczamy również 13 użytków ekologicznych - są to głównie bagna (największe z nich o powierzchni 1,44 ha znajduje się w Paparzynie).

Równie ważnym zasobem naturalnym Gminy są wody powierzchniowe, w szczególności jeziora. Jest ich w Gminie 9 i chociaż nie zajmują one dużych powierzchni, pełnią istotne funkcje pod względem ekologicznym. Największe z nich to: Jezioro Czyste (28,5 ha) i Jezioro Robakowskie (25 ha).

Cennym zasobem Gminy, zwłaszcza, jako element atrakcyjności krajobrazu w zachodniej jej części, są lasy. Tereny zadrzewione i inne użytki leśne zajmują 1195 ha. Największą powierzchnię zajmuje bór mieszany świeży. Bardzo ważną rolę, zwłaszcza z ekologicznego punktu widzenia, pełnią liczne zadrzewienia i zakrzewienia w dolinach strug i podmokłych łąk, ciągi szpalerowe drzew wzdłuż dróg.

Na terenie Gminy Stolno występują piesze szlaki turystyczne:

- „Szlak zamków i miejsc martyrologii” - biegnący z Chełmna do Kornatowa przez Stolno, Małe Czyste, Storlus, Papowo Biskupie, Dubielno i Lipienek (szlak czerwony), liczący łącznie ok. 40 km długości;
- „Szlak ofiar 1939 roku” - w okolicach Małego Czystego, o długości około 3 km (szlak czarny);
- Przez teren Gminy Stolno przebiegają także trzy szlaki turystyczne wytyczone przez LGD Vistula - Terra Culmensis - Rozwój przez Tradycję”, „Szlak gotyckich świątyń”, „Jaszczurczy ślad” i „Pierścień fortyfikacji”.

Położenie Gminy Stolno przy trasie szybkiego ruchu (Gdańsk - Toruń - Łódź) powoduje, że nie ma tu problemów komunikacyjnych, łatwo jest dostać się do ważniejszych miejscowości turystycznych znajdujących się zarówno na terenie Powiatu Chełmińskiego, jak i poza nim. Sprzyja temu również rozwijająca się infrastruktura drogowa oraz powstawanie ciągów pieszo - rowerowych (ciąg rowerowy łączący Stolno z pobliskim Chełmnem - ścieżka biegnąca wzdłuż trasy E1, docelowo ciąg rowerowy będzie biegł w kierunku Wąbrzeźna).

Gmina ma charakter typowo rolniczy. Rolnictwo stanowi znaczący sektor w gospodarce. Na ogólną powierzchnię 9 852 ha użytki rolne stanowią 79,4%. Diagnoza rolnictwa analizowanego obszaru określona została poprzez wartość przestrzeni produkcyjnej wynikającą z położenia geograficznego,

jakość gleb, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne. Następnymi elementami oceny są struktura obszarowa gospodarki rolnej, czyli wielkość gospodarstw oraz liczba osób zatrudnionych w gospodarstwach różnej wielkości.

Czynnikiem wpływającym na poziom i kierunki produkcji rolnej oraz warunki cywilizacyjno-bytowej jest infrastruktura społeczna i techniczna. Tworzy ją zespół podstawowych urządzeń inwestycji usługowych oraz rodzajów działalności niezbędnej do funkcjonowania produkcji rolnej i zaspokajania potrzeb ludności, jak: uzbrojenie terenu, zwodociągownia, kanalizacja, energetyka, łączność i komunikacja, oraz zaopatrzenie rolnictwa w środki produkcji i zbytu.

Na terenie gminy znajdują się gleby czarne właściwe oraz brunatne uzupełnione częściowo glebami płowymi i brunatnymi zdegradowanymi powstałymi z piasków gliniastych mocnych, pyłów zwykłych i piasków gliniastych.

Obszar gminy Stolno znajduje się w zasięgu 3 regionów glebowo-rolniczych:

- Region Chełmżyński – przeważający na terenie gminy,
- Region Dolnej Wisły – w północnym i wschodnim fragmencie terenu gminy,
- Region Radzyński – w południowo-wschodnim fragmencie gminy.

Skałami macierzystymi gleb są głównie gliny zwałowe lekkie i średnie oraz pyły wodnego pochodzenia. Wytworzyły się na nich gleby brunatne i płowe oraz czarne ziemie. Region Dolnej Wisły obejmuje gleby aluwialne. Region Radzyński tworzą gleby brunatne zbudowane z lekkich i średnich glin zwałowych. Jednym z czynników degradujących środowisko przyrodnicze, a w szczególności tereny użytkowane rolniczo jest erozja gleb. Na terenie gminy Stolno występują zjawisko erozji wodno-powierzchniowej, wąwozowej i wietrznej.

2.2 Ludność

Gminę Stolno zamieszkuje 5 203 osób(w tym 2637 mężczyzn i 2566 kobiet). W latach 2005-2014 zanotowano wzrost liczby ludności w gminie z 5 143 osób do 5 203 osób.

Tabela 1. Stan ludności w gminie Stolno

	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014
STAN LUDNOŚCI						
Ludność wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci						
ogółem						
faktyczne miejsce zamieszkania						
stan na 30 VI						
ogółem	osoba	5161	5174	5183	5202	5195
mężczyźni	osoba	2615	2631	2631	2635	2627
kobiety	osoba	2546	2543	2552	2567	2568
stan na 31 XII						
ogółem	osoba	5173	5173	5212	5192	5203
mężczyźni	osoba	2629	2626	2641	2621	2637
kobiety	osoba	2544	2547	2571	2571	2566
na wsi						
faktyczne miejsce zamieszkania						
stan na 30 VI						
ogółem	osoba	5161	5174	5183	5202	5195
mężczyźni	osoba	2615	2631	2631	2635	2627
kobiety	osoba	2546	2543	2552	2567	2568
stan na 31 XII						
ogółem	osoba	5173	5173	5212	5192	5203
mężczyźni	osoba	2629	2626	2641	2621	2637
kobiety	osoba	2544	2547	2571	2571	2566

Źródło: GUS

Tabela 2. Ludność gminy Stolno - wskaźniki

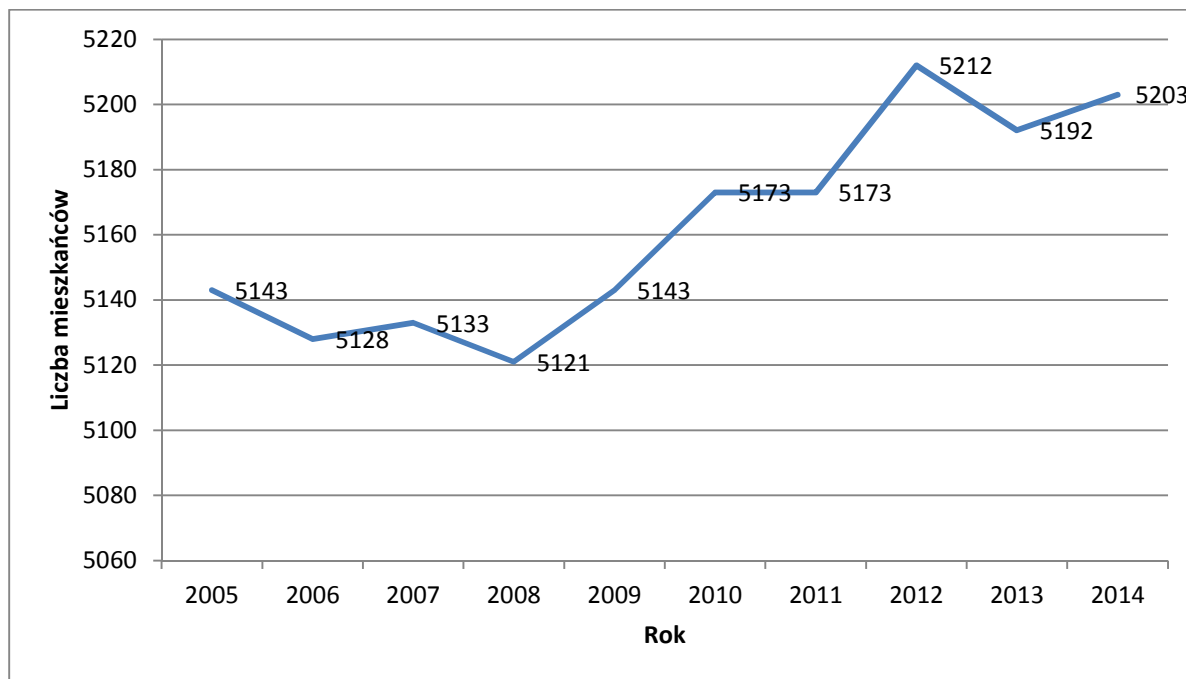
Wskaźnik obciążenia demograficznego						
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	55,0	54,1	53,7	53,3	54,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	54,5	56,4	58,1	59,4	62,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	19,4	19,5	19,7	19,9	20,7
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem						
w wieku przedprodukcyjnym	%	23,0	22,4	22,1	21,8	21,7
w wieku produkcyjnym	%	64,5	64,9	65,1	65,2	64,9
w wieku poprodukcyjnym	%	12,5	12,7	12,8	13,0	13,5
Współczynnik feminizacji						
ogółem	osoba	97	97	97	98	97
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki						
ludność na 1 km ²	osoba	53	53	53	53	53
zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	osoba	5,8	0,0	7,5	-3,8	2,1

Źródło: GUS

W gminie po chwilowym spadku wzrasta niekorzystny wskaźnik obciążenia demograficznego, wskazujący procent ludności w wieku nieprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym.

Liczbę ludności Gminy Stolno w latach 2005-2014 przedstawia Wykres 1 (dane GUS).

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy w latach 2005 - 2014

ŹRÓDŁO: WWW.STAT.GOV.PL

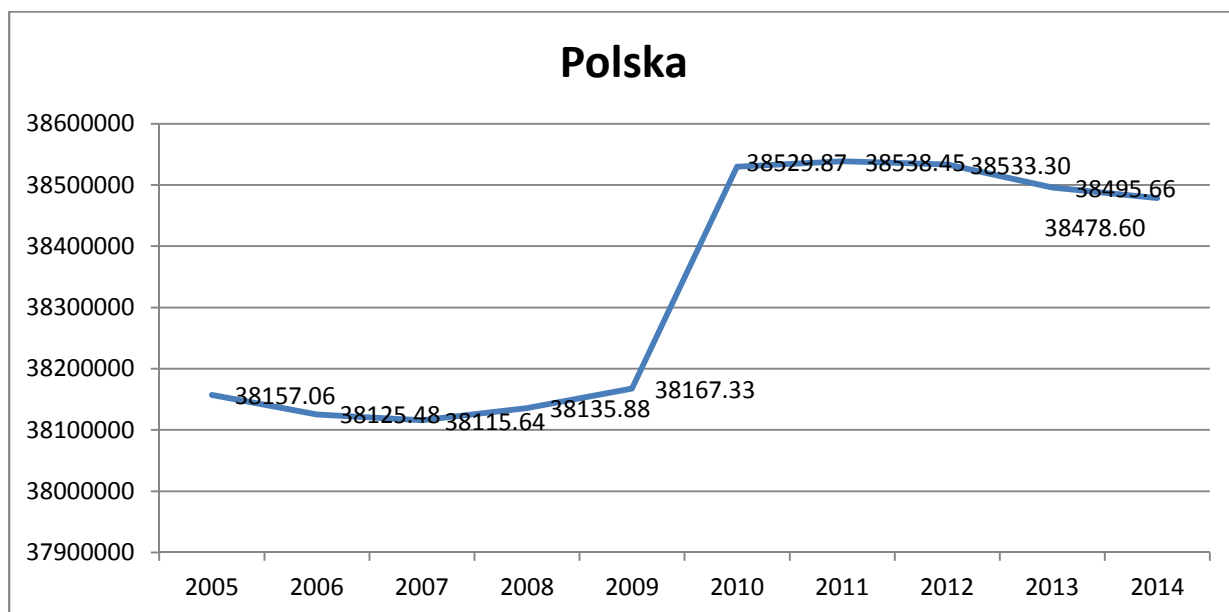
Podobne tendencje demograficzne utrzymują się w województwie kujawsko-pomorskim oraz całym kraju. W województwie mieszka 2.089.992 osób (GUS, 2014), z czego 51,5 % to kobiety (1.077.114). Jednak od 2011 roku w skali województwa da się zauważyć negatywną tendencję spadkową – ilość mieszkańców województwa stopniowo się zmniejsza. Na poniższych rys. zaprezentowano zmieniającą się liczbę ludności województwa w latach 2005 -2014.

Wykres 2. Liczba mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego (w tys.)

ŹRÓDŁO: GUS, 2014

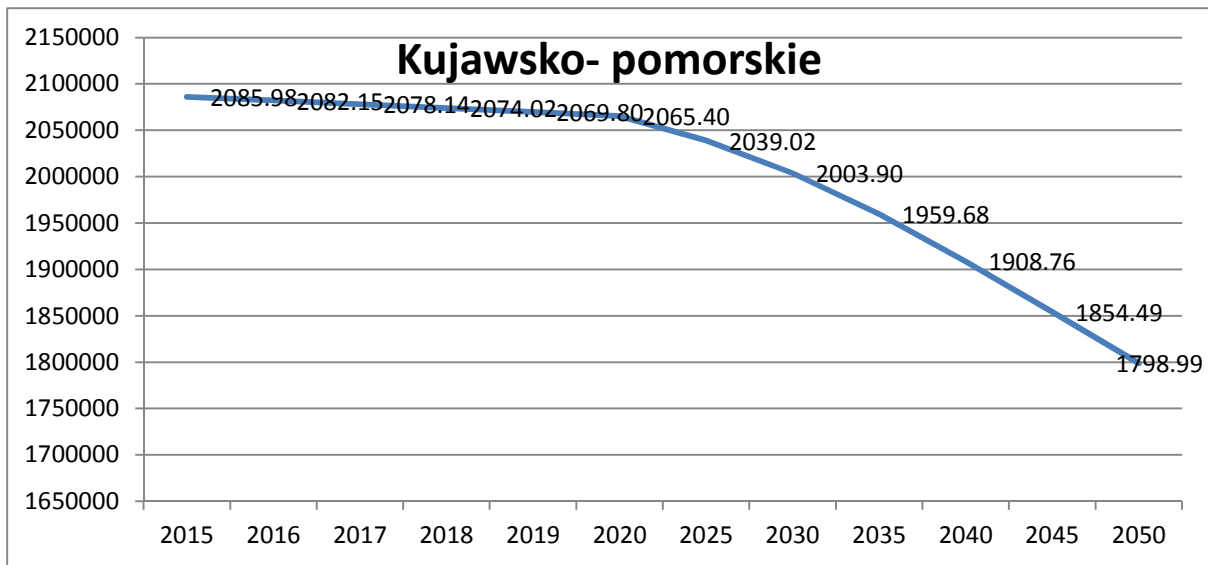
Wykres 3. Liczba mieszkańców Polski (w tys.)

ŹRÓDŁO: GUS, 2014

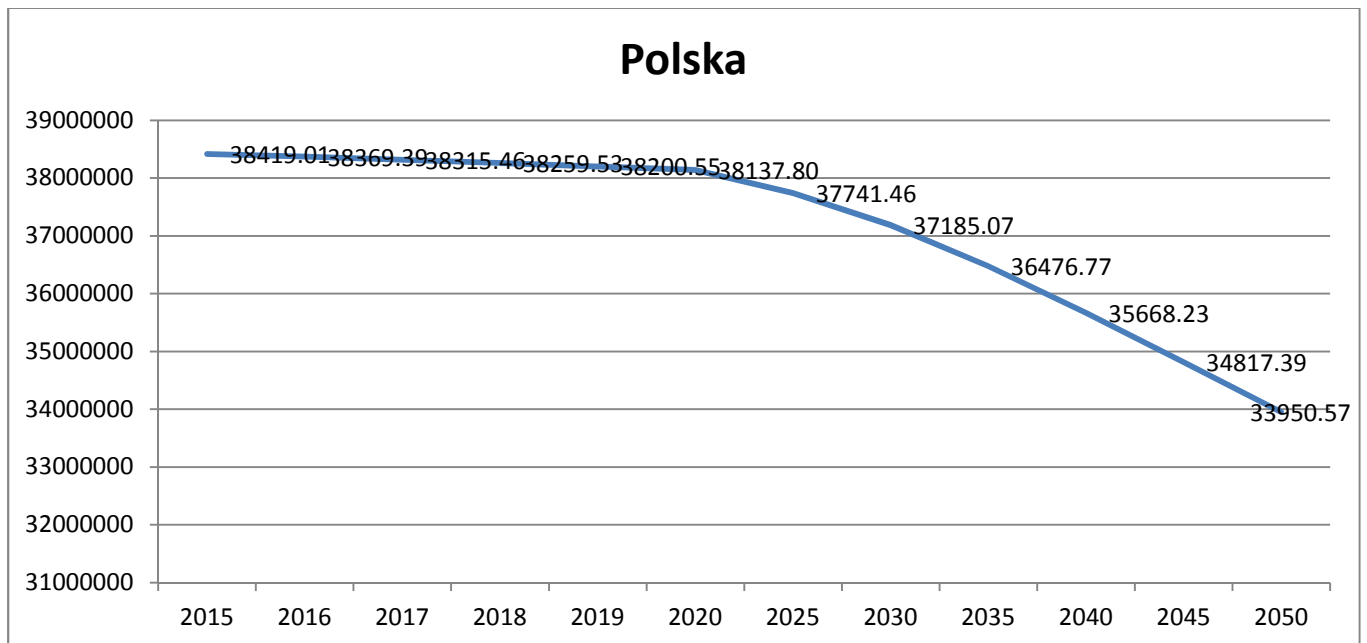
Również prognozy co do liczby mieszkańców województwa oraz całego kraju mają negatywny wydźwięk, co zaprezentowano na poniższych rys. Według prognoz GUS liczba ludności będzie stale spadać, by w 2050 roku osiągnąć 33 950.57 tys. mieszkańców, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim – 1 798.99 tys.

Wykres 4. Prognoza liczby mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego (w tys.)

Źródło: GUS, 2014

Wykres 5. Prognoza liczby mieszkańców Polski (w tys.)

Źródło: GUS, 2014

W 2014 roku najliczniejszą grupę w gminie stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (64,89%). Osoby w wieku poprodukcyjnym to 13,45 % populacji, natomiast w wieku przedprodukcyjnym – 21,66% (dane GUS, 2014). Proporcje te były zbliżone w przypadku województwa oraz całego kraju. W grupie osób w wieku produkcyjnym zdecydowanie przeważają mężczyźni – 1 827 osoby (co stanowi 69,28%

wszystkich mężczyzn). Kobiet w wieku produkcyjnym jest 1 549 (co stanowi 60,37 % wszystkich kobiet)

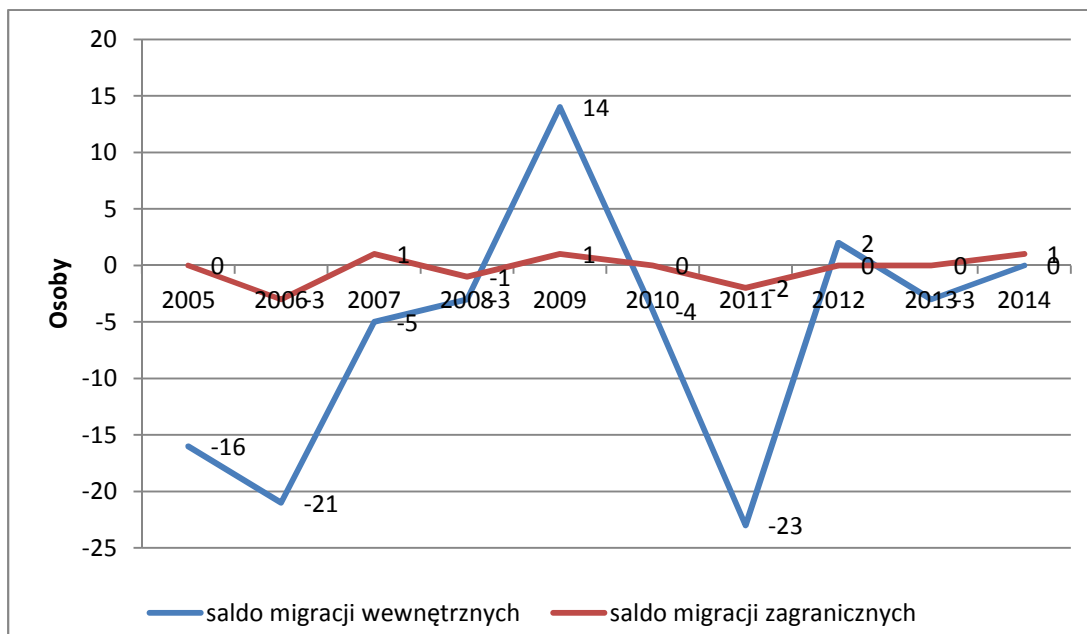
W województwie kujawsko-pomorskim, w roku 2014 (GUS), liczba ludności w wieku produkcyjnym wyniosła 1321955 (63,25%) – z czego 47,28 % stanowią kobiety (52,72 mężczyźni). Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi 383177 osób (18,33%), zaś w wieku poprodukcyjnym – 320497 osób (18,41%). W przypadku całego kraju, liczba ludności w wieku produkcyjnym wyniosła 24230162 osób (62,97 %), w wieku przedprodukcyjnym – 9942996 osób (15,85%), zaś w poprodukcyjnym 7305444 osób (18,04%).

Negatywne trendy demograficzne są dodatkowo nasilane ujemnym saldem migracji zarówno wewnętrznych i zagranicznych.

Saldo migracji wewnętrznych przeważnie utrzymuje się na ujemnym poziomie od roku 2005. Najniższe saldo (-21 osób) zanotowano w roku 2006. W roku 2009 i 2012 saldo migracji było dodatnie. W roku 2014 wyniosło 0.

Saldo migracji zagranicznych w Gminie Stolno wyniosło w roku 2014 1 osobę. Najniższe, na poziomie -3 osób odnotowano w roku 2006. Saldo migracji wewnętrznej i zagranicznej w Gminie Stolno przedstawia Wykres 6.

Wykres 6. Saldo migracji w Gminie Stolno

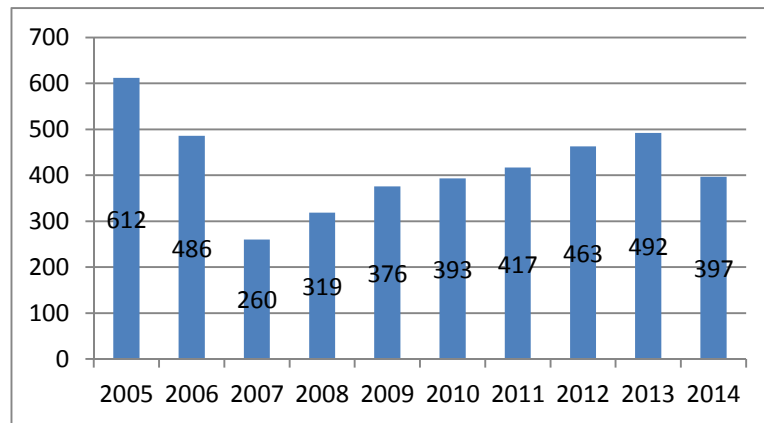
ŹRÓDŁO: DANE GUS.

Ujemne saldo utrzymuje się w województwie kujawsko-pomorskim. Na koniec 2014 roku saldo migracji wewnętrznych wyniosło ono -1738 osób, gdzie 21 829 osób napłynęło, natomiast 23567 odpłynęło z regionu, natomiast saldo migracji zagranicznych wyniosło -1100 osoby (GUS, 2014).

2.3 Bezrobocie

W Gminie Stolno w 2014 roku, zanotowano 397 osób bezrobotnych, z czego 52,90% stanowiły kobiety. Należy zauważyć, że liczba osób bezrobotnych w latach 2005- 2007 systematycznie zmalała. Następnie rosła, aż do roku 2013. W 2014 wyniosła 397 osób. Liczbę osób bezrobotnych w Gminie Stolno przedstawia Wykres 7.

Wykres 7. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Stolno

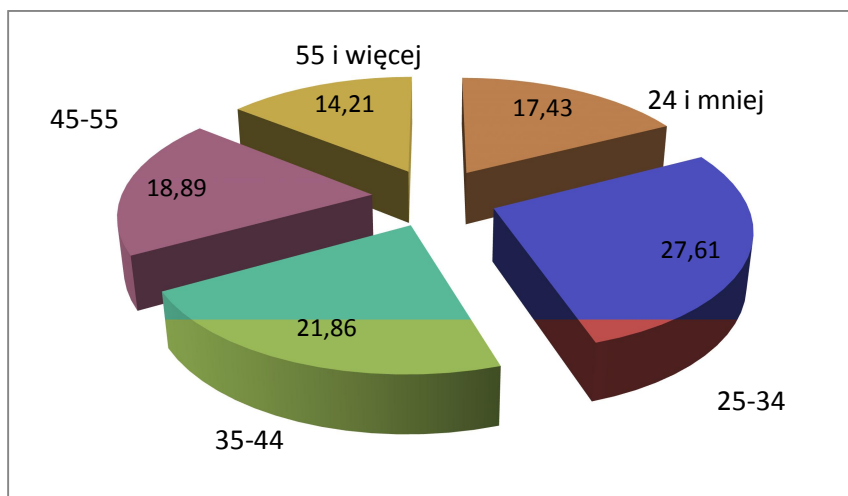

ŹRÓDŁO: DANE GUS

Na terenie powiatu chełmińskiego bezrobocie w roku 2014 roku wyniosło 3717 osób. Warto zauważyć, że liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Stolno stanowiła około 10,68 % wszystkich bezrobotnych powiatu. Stopa bezrobocia w powiecie chełmińskim wynosi obecnie ok. 20,9 %. Liczba osób bezrobotnych w powiecie chełmińskim waha się sezonowo. Jest niższa w miesiącach letnich, natomiast wyższa w okresach zimowych.

W odniesieniu do wieku osób bezrobotnych w Polsce, najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lat (27,91 % ogółu zarejestrowanych) oraz osoby w wieku 35-44 lat (20,94%). Osoby w wieku 45-54 lat to 18,61% ogółu bezrobotnych. Odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w wieku 24 i mniej lat wyniósł 16,54%, a powyżej 54 lat – 16,00 % (GUS, wrzesień 2009). Dla województwa kujawsko-pomorskiego, struktura bezrobotnych ze względu na wiek jest zaprezentowana na poniższym wykresie.

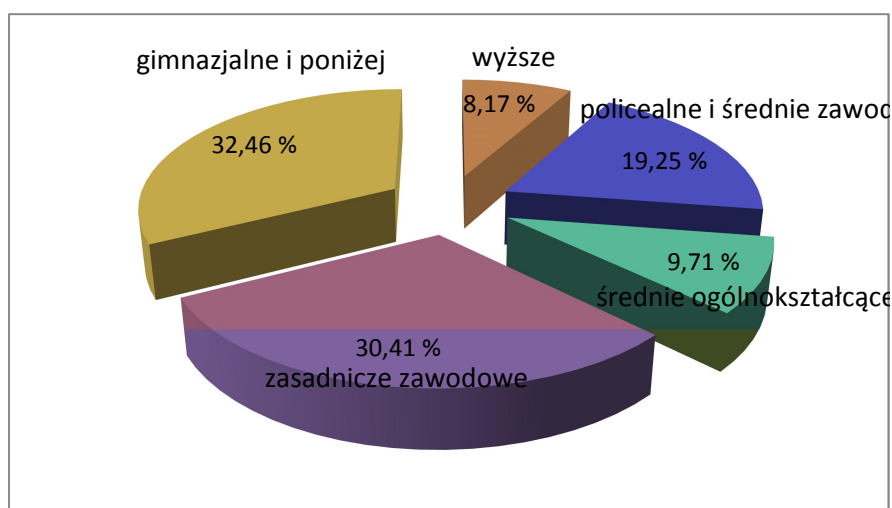
Wykres 8. Struktura bezrobotnych ze względu na wiek w woj. kujawsko-pomorskim (2014)

Źródło: Dane GUS

Największa grupa bezrobotnych w Polsce posiadała wykształcenie gimnazjalne i niższe – 27,54% oraz zasadnicze zawodowe – 27,63 % ogółu zarejestrowanych w urzędach pracy. Świadectwem ukończenia szkół średnich zawodowych legitymowało się 21,97 % ogółu bezrobotnych, średnich ogólnokształcących – 10,51 %, a dyplomem ukończenia szkół wyższych – 12,35 % (GUS, 2014). Dla województwa kujawsko-pomorskiego, struktura bezrobotnych ze względu na wykształcenie jest zaprezentowana na poniższym wykresie.

Wykres 9. Struktura bezrobotnych ze względu na wykształcenie w woj. kujawsko-pomorskim (2014)

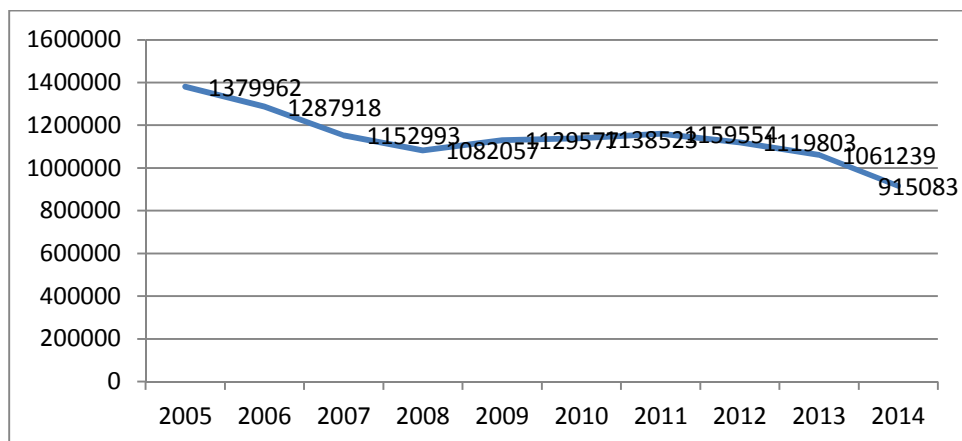

Źródło: GUS 2014

2.4 Przestępczość i patologie społeczne

Na poniższym wykresie zaprezentowano dane na temat liczby przestępstw w Polsce w latach 2005-2014.

Wykres 11. Liczba przestępstw w Polsce .

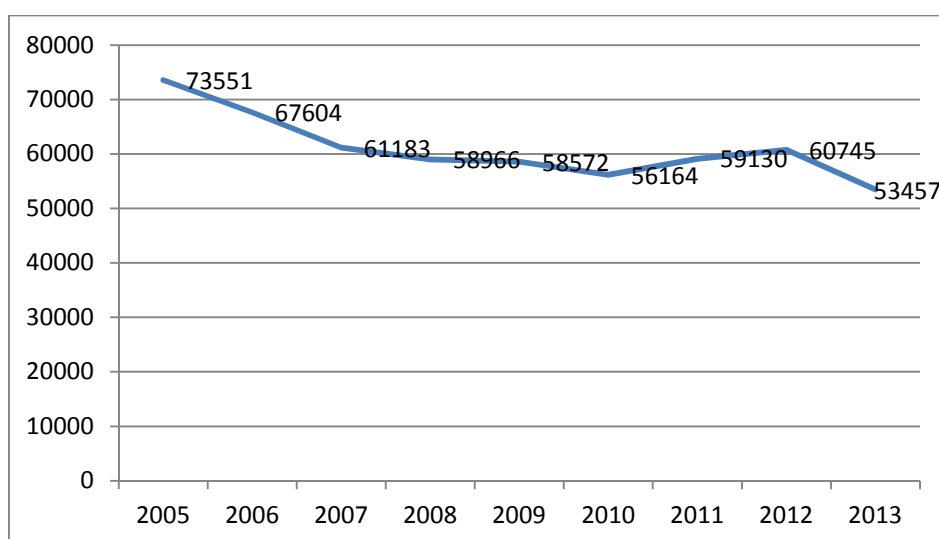

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.POLICJA.PL](http://www.policja.pl).

Pomimo spadku liczby takich czynów w ostatnich kilku latach, w 2014 roku w Polsce odnotowano ponad 915 083 przestępstw.

W województwie kujawsko-pomorskim, w roku 2013 odnotowano 53 457 przestępstw, przy czym zauważalny jest spadek takich czynów w ostatnich latach (por. poniższy rys.).

Wykres 12. Liczba przestępstw w woj. kujawsko-pomorskim

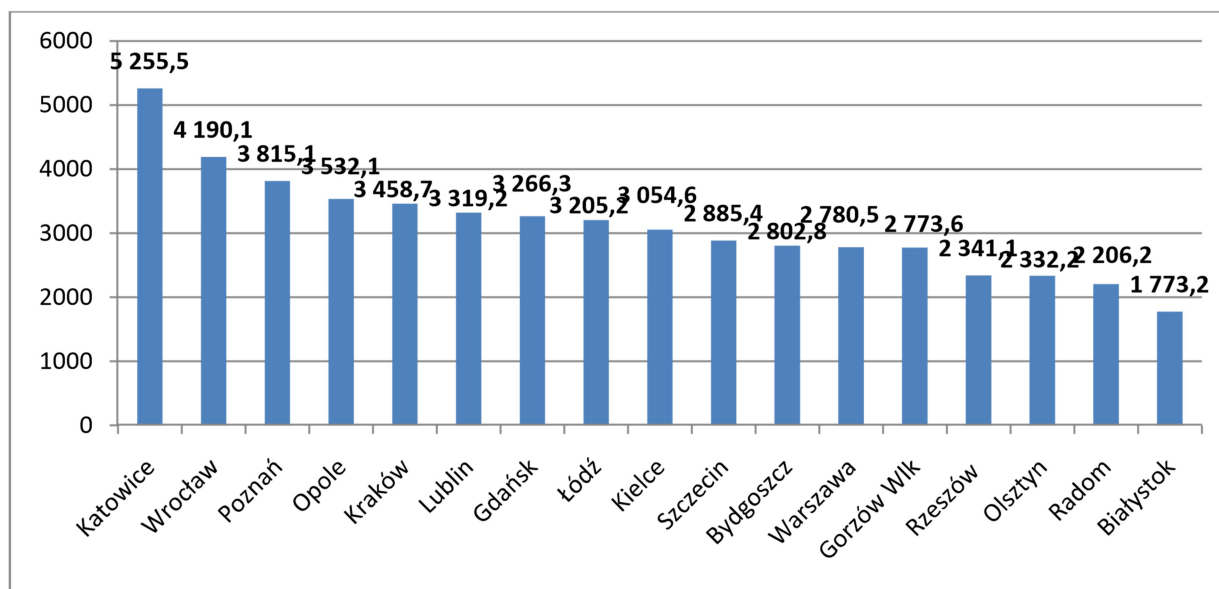
ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.KUJAWSKO-POMORSKA.POLICJA.GOV.PL](http://www.kujawsko-pomorska.policja.gov.pl).

Należy pamiętać, iż wiele przestępstw jest wynikiem patologii i kryzysowych sytuacji, szczególnie w miastach. Liczba przestępstw jest dodatnio skorelowana z patologiami w rodzinie, skalą bezrobocia czy apatii społecznej. Rewitalizacja, będąca działaniem kompleksowym, o znaczeniu społeczno-gospodarczym, pozwala w ostateczności na przeciwdziałanie przestępczości.

Nie bez powodu do największej liczby przestępstw zawsze dochodziło w miastach. Wskaźnik zagrożenia przestępczością kryminalną w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców daje możliwość porównania statystycznego poszczególnych miast.

Bydgoszcz, będąca stolicą województwa kujawsko-pomorskiego, uplasowała się w 2008 roku na 11 miejscu pod względem wysokości wskaźnika zagrożenia przestępczością kryminalną w miastach wojewódzkich (wskaźnik wyniósł 2802,8 na 100 tys. mieszkańców; por. wykres poniżej.)

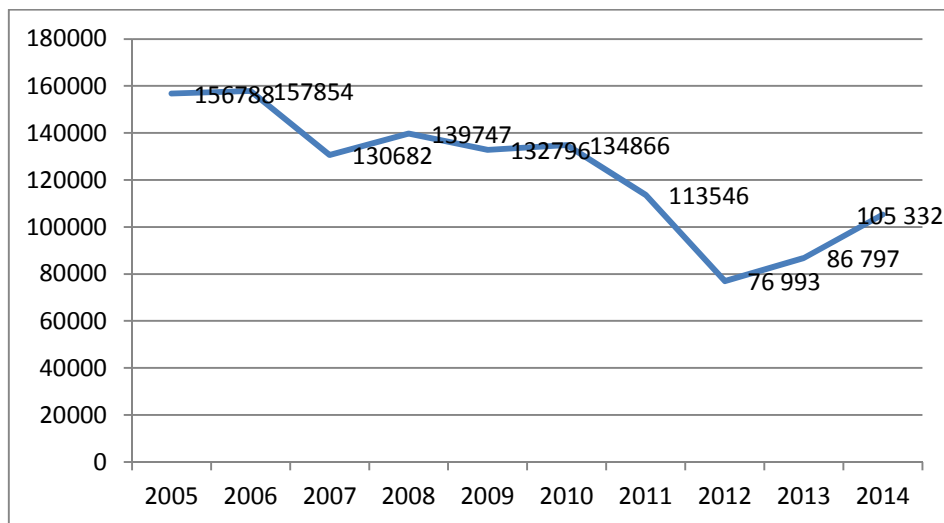
Wykres 13. Wskaźnik zagrożenia przestępczością kryminalną w miastach wojewódzkich (na 100 tys. mieszkańców)

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.POLICJA.PL](http://www.policja.pl).

Statystyką, która pozwala odzwierciedlić negatywne zjawiska w społeczeństwie, a szczególnie patologie, mające miejsce w rodzinie, jest liczba ofiar przemocy domowej (por. poniższy rys.). W 2014 roku w Polsce odnotowano 105.332 takich osób.

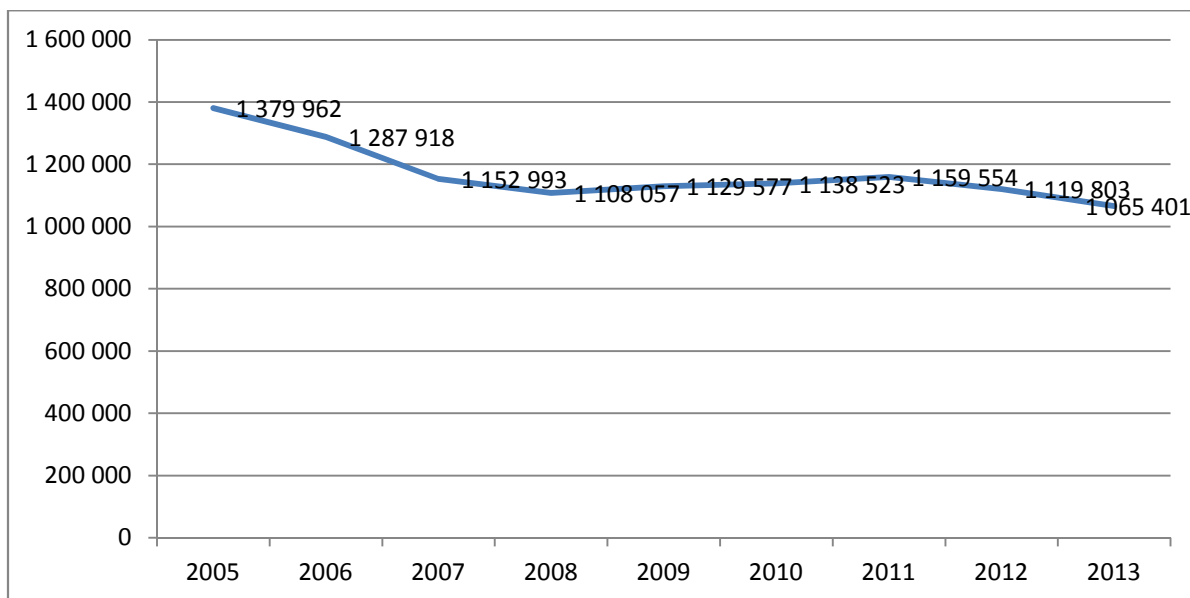
Wykres 14. Liczba ofiar przemocy domowej w Polsce

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.POLICJA.PL](http://www.policja.pl).

Zjawiska patologiczne są też odzwierciedlone w liczbie przestępstw popełnionych przez osoby nieletnie. Liczba takich czynów w ostatnich latach utrzymuje się na zbliżonym, wysokim poziomie. W 2013 roku odnotowano ich w Polsce ponad 1 065 401 (por. poniższy rys.).

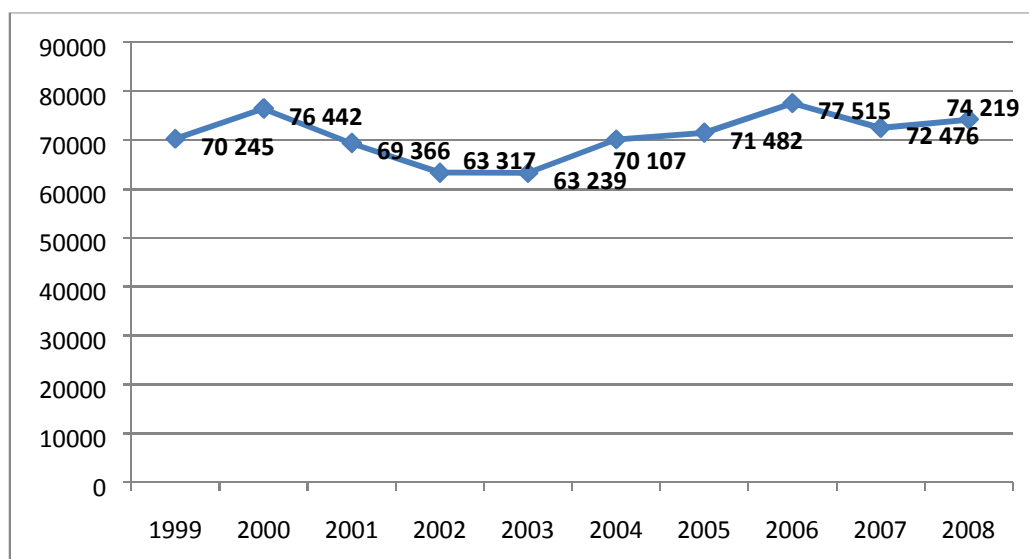
Wykres 15. Liczba przestępstw z udziałem nieletnich w Polsce

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.POLICJA.PL](http://www.policja.pl).

W 2008 roku, w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano 3.370 czynów karalnych popełnionych przez 2.565 nieletnich. W 2007 roku miało miejsce 3.254 takich czynów popełnionych przez 2.833 nieletnich. Nastąpił zatem wzrost liczby stwierdzonych czynów karalnych (+3,6%) i spadek liczby nieletnich sprawców o (-9,5%) – por. Wykres 16

Wykres 16. Liczba przestępstw z udziałem nieletnich w woj. kujawsko-pomorskim

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.KUJAWSKO-POMORSKA.POLICJA.GOV.PL](http://www.kujawsko-pomorska.policja.gov.pl).

W regionie bydgosko-toruńskim w roku 2008 popełniono 18 409 przestępstw o charakterze kryminalnym oraz 5 616 o charakterze gospodarczym. Dla porównania w całym województwie kujawsko-pomorskim zanotowano odpowiednio 37 698 oraz 10 538 takich przestępstw. Wykrywalność przestępstw w regionie wynosi 61,8% oraz odpowiednio 67,8% w województwie.

Powiat chełmiński jest obszarem o względnie wysokim i rosnącym współczynniku przestępczości. Jest siódmym z dziesięciu powiatów w woj. Kujawsko-pomorskim, w którym odnotowano wzrost przestępczości. Wzrost ten wyniósł 23,9% w roku 2008 w porównaniu z rokiem 2007. Na terenie powiatu w roku 2008 stwierdzono 88 czynów karalnych, jest to 2,6% wszystkich czynów karalnych popełnionych na terenie woj. kujawsko-pomorskiego. Zatrzymano 108 nieletnich sprawców przestępstw, co jest wynikiem 8. wśród pozostałych powiatów. Powiat chełmiński charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem zagrożenia przestępczością nieletnich (171,2). Średni poziom tego wskaźnika dla woj. kujawsko-pomorskiego wynosi 163,1. W roku 2009 w powiecie chełmińskim zanotowano 42 przestępstwa przeciwko rodzinie. Jest to bardzo duży wzrost wobec 24 popełnionych w roku 2008.

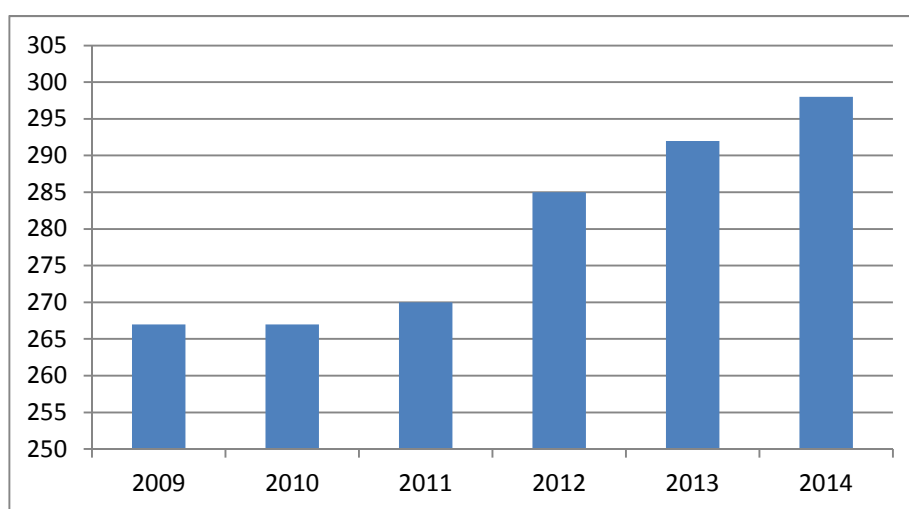
2.5 Aktywność gospodarcza

Stolno jest gminą typowo rolniczą, lecz mieszkańcy posiadają dodatkowe źródło utrzymania. Mieszkańcy są zmuszeni poszukiwać pracy poza obszarem gminy, a często również państwa.

W roku 2014 w Gminie Stolno było zarejestrowanych 298 podmiotów gospodarczych. W stosunku do roku 2013 ich ilość wzrosła o 6 (wzrost o 2 %). Liczbę podmiotów gospodarczych w Gminie Stolno przedstawia

Wykres 17.

Wykres 17. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Stolno w latach 2009-2014

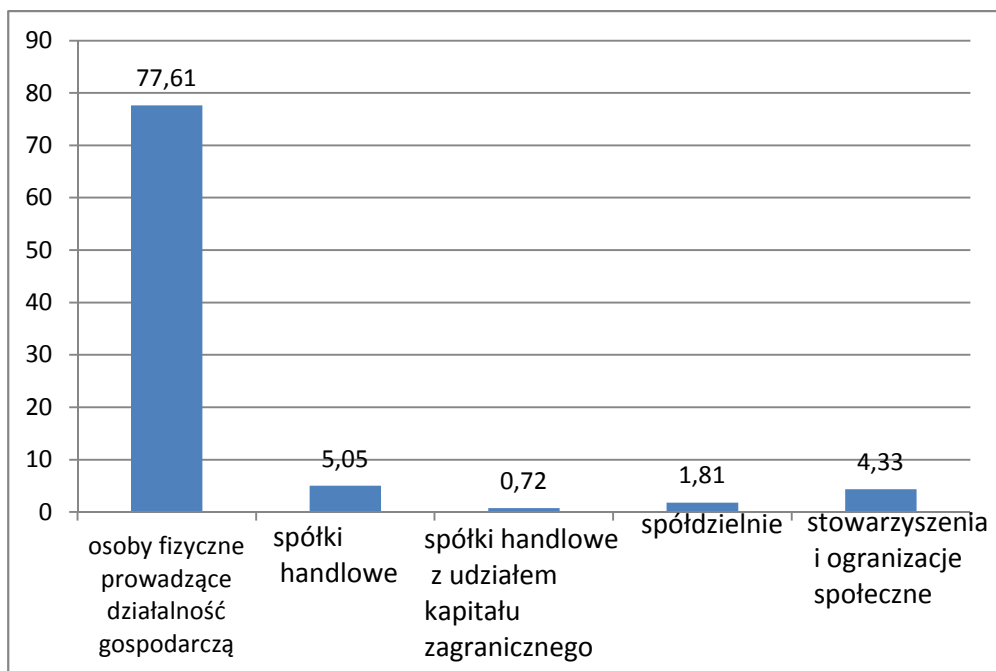

ŹRÓDŁO: DANE GUS.

W ostatnich latach liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gminie Stolno wzrasta. Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie chełmińskim wyniosła w roku 2014 3640, w województwie kujawsko-pomorskim 192 078, a w całym kraju 4 119 671. Ilość podmiotów gospodarczych Gminy Stolno stanowi niewielką część ilości podmiotów gospodarczych regionu.

Największą część sektora prywatnego zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Stolno osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W roku 2014 na terenie gminy zarejestrowane było 215 takich osób, co stanowi 77,62 % wszystkich podmiotów sektora prywatnego. Wykres 18. przedstawia procentowy udział form prowadzonej działalności gospodarczej w sektorze prywatnym na terenie Gminy Stolno w 2014 roku.

Wykres 18. Procentowy udział formy prowadzonej działalności gospodarczej w sektorze prywatnym na terenie Gminy Stolno w roku 2014

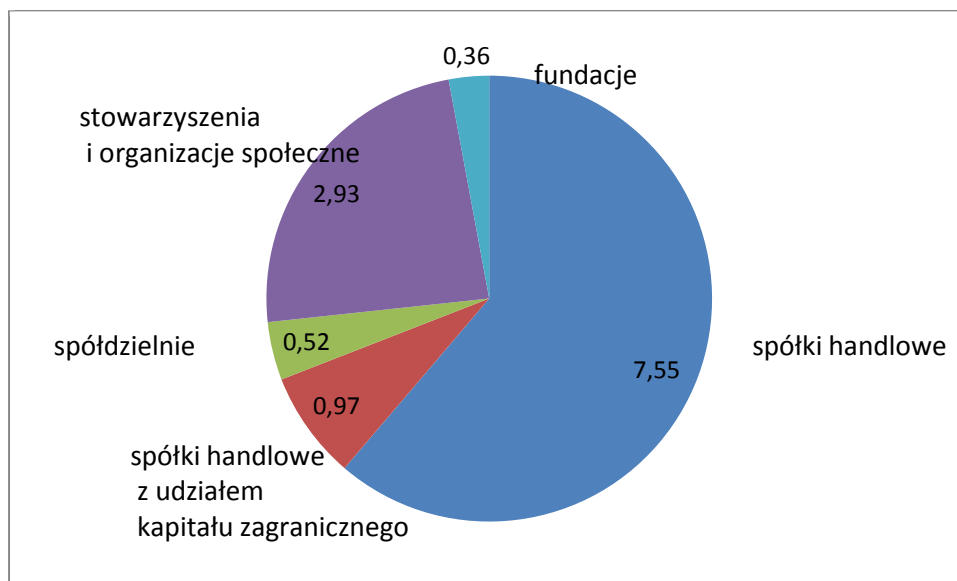

ŹRÓDŁO: DANE GUS.

Podobne tendencje daje się zaobserwować w powiecie chełmińskim, województwie kujawsko-pomorskim jak również w całym kraju. W roku 2014 najbardziej popularną formą prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym była działalność osób fizycznych. W powiecie chełmińskim 76,77 % (2 664) zarejestrowanych przedsiębiorców prowadziło działalność w tej formie, na terenie woj. kujawsko-pomorskiego 76,38% (142 201), a w całym kraju 74,10% (2 961 239).

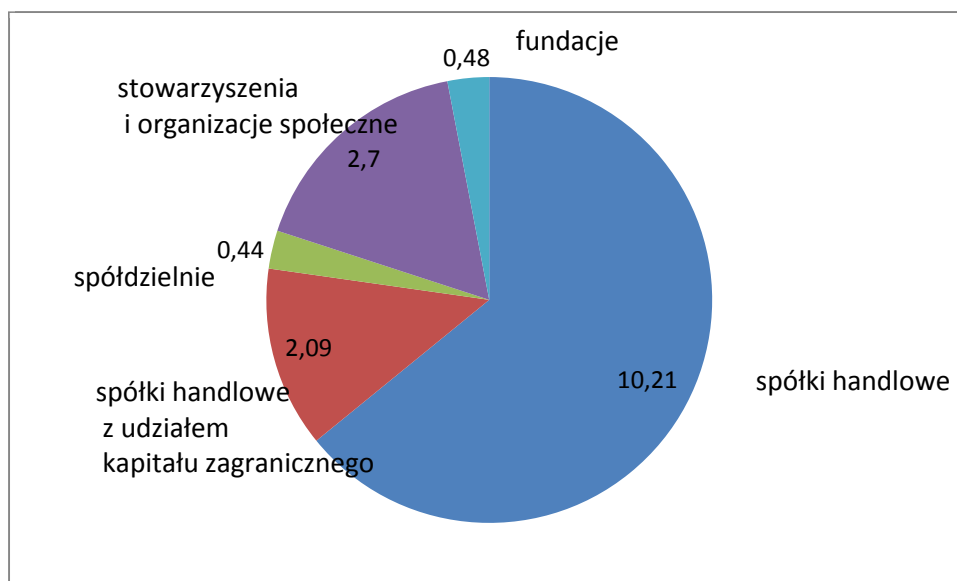
Kolejne trzy wykresy przedstawiają procentowy udział pozostałych form prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w całości sektora na terenie powiatu chełmińskiego, województwa kujawsko-pomorskiego oraz Polski.

Wykres 19. Procentowy udział pozostałych form prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w woj. kujawsko-pomorskim w roku 2014

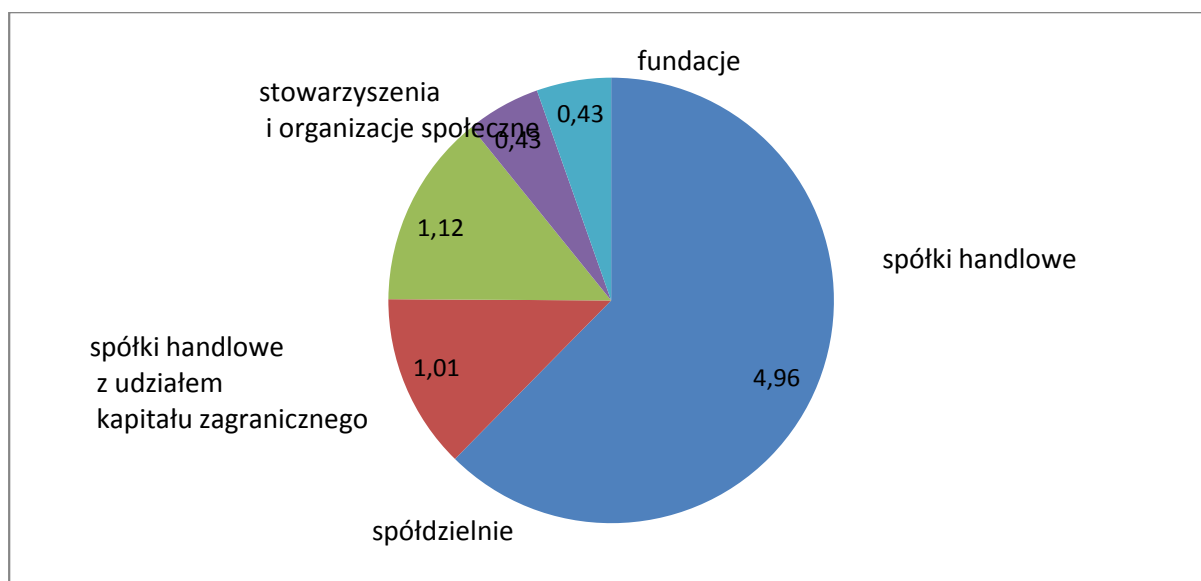
ŹRÓDŁO: DANE GUS

Wykres 20. Procentowy udział pozostałych form prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w Polsce w roku 2014 roku

ŹRÓDŁO: DANE GUS

Wykres 21. Procentowy udział pozostałych form prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w powiecie chełmińskim w roku 2014 roku.

ŹRÓDŁO: DANE GUS

Drugą najbardziej popularną formą prowadzenia działalności gospodarczej zarówno w kraju jak i w woj. kujawsko-pomorskim są spółki handlowe. Ich udział stanowi odpowiednio 10,21 % i 7,55 % w całości sektora prywatnego. Na terenie powiatu chełmińskiego drugą najczęściej występującą formą są stowarzyszenia i organizacje społeczne, natomiast spółki handlowe są pierwszą w kolejności najczęściej występującą formą. Warto zwrócić uwagę, że w powiecie, województwie i kraju trzecie w kolejności miejsce zajmują spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. Sytuacja na terenie Gminy Stolno jest zbliżona do zaobserwowanej na terenie powiatu chełmińskiego. W zależności od wielkości badanego obszaru kształtuje się procentowy udział fundacji w sektorze prywatnym. Największy jest na terenie całego kraju i zmniejsza się wraz z malejącą powierzchnią badanego obszaru. W Gminie Stolno w roku 2014 nie występuje żadna fundacja.

Procentowy udział podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Stolno wg branż:

Sekcja A - Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo- 8,61 %

Sekcja D- Przetwórstwo przemysłowe- 7,87%

Sekcja F- Budownictwo- 12,36 %

Sekcja G- Handle hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów mechanicznych motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego- 26,97%

Sekcja H- Hotele i restauracje -2,25 %

Sekcja I- Transport, gospodarka magazynowa i łączność- 8,99%

Sekcja J- Pośrednictwo finansowe-2,62%

Sekcja K- Obsługa nieruchomości, wynajem , nauka i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej- 10,49%

Sekcja L- Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne-2,25%

Sekcja M- Edukacja -5,62%

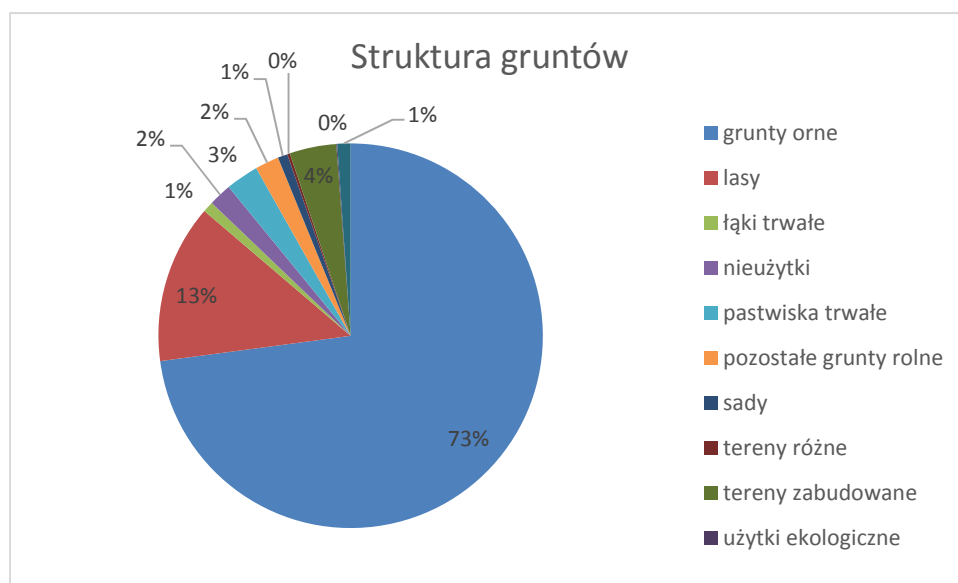
Sekcja N- Ochrona zdrowia i opieka społeczna- 5,99 %

Sekcja O- gospodarka ściekami oraz wywóz i unieszkodliwianie odpadów, usługi sanitarne i pokrewne-5,99%

W gminie dominującym rodzajem działalności jest rolnictwo. Dominują gospodarstwa indywidualne.

Powierzchnia użytków rolnych w Gminie Stolno wynosi 7 825 ha. Kolejny rysunek przedstawia ich podział ze względu na ilość przypadających na grupę hektarów.

Wykres 22. Struktura gruntów w Gminie Stolno

ŹRÓDŁO: DANE GUS

Największą powierzchnię zajmują użytki rolne 7825 ha (7187 ha gruntów ornych, 79 ha sadów, 88 ha łąk trwałych, 272 ha pastwisk trwałych i 199 ha pozostałych). Poza tym w gminie jest 1318 ha gruntów leśnych oraz 110 ha gruntów pod wodami. 387 ha to tereny zabudowane. Użytki ekologiczne wynoszą 9 ha, nieużytki 190 ha, a tereny różne 22 ha. Udział terenów rolnych i zielonych w ogólnej powierzchni gminy wynosi około 93 %.

Podobną tendencję charakteryzuje ukształtowanie powierzchni użytków rolnych powiatu chełmińskiego. Na jego terenie znajduje się 42 478 ha użytków rolnych, w tym 88,05% stanowią grunty orne, 6,38% łąki, 4,58% pastwiska oraz 0,99% sady. Powierzchnia użytków rolnych województwa wynosi 1 156 570 ha a kraju 18 208 403.

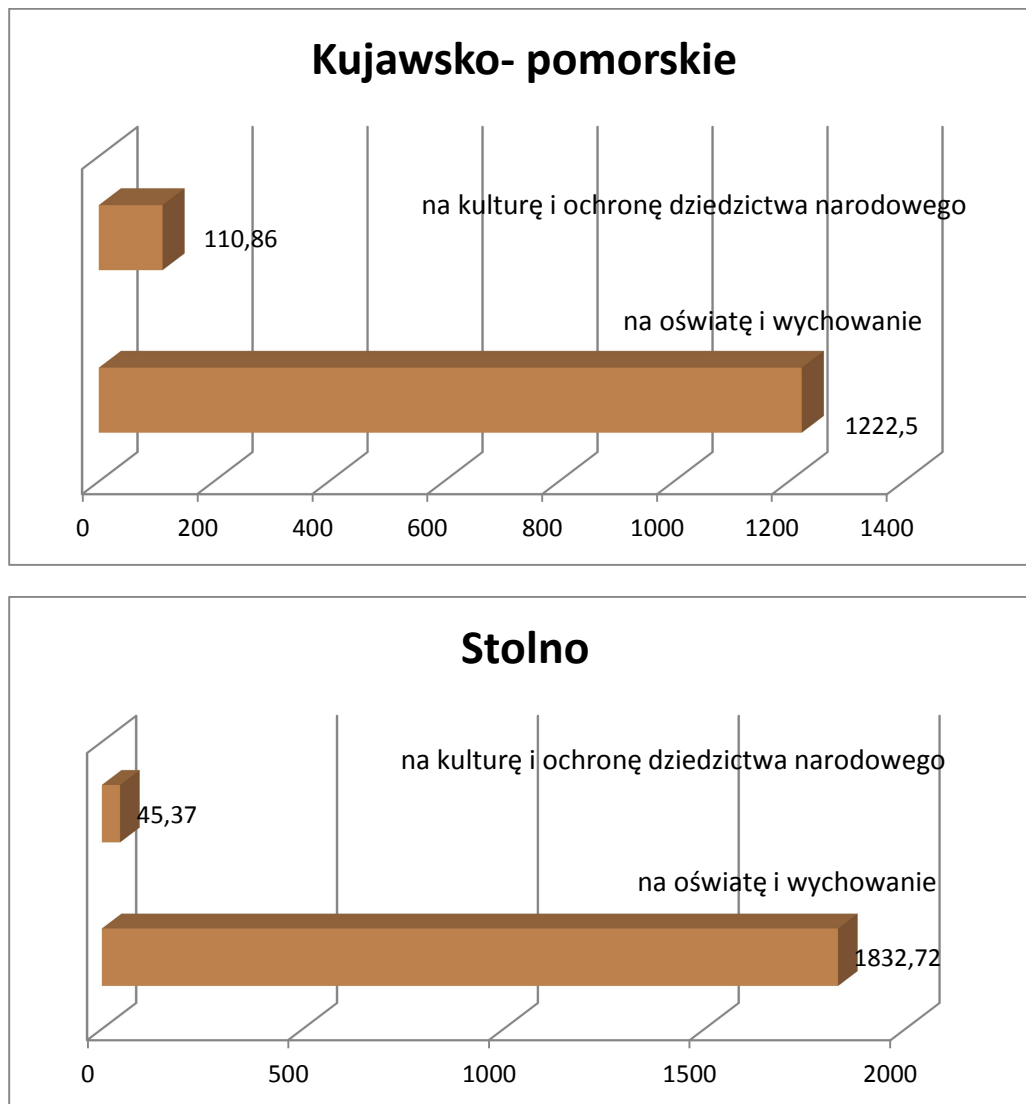
Na terenie Gminy Stolno znajduje się 1 225 ha lasów i gruntów leśnych. Stanowi to 35,13% lasów i gruntów leśnych powiatu chełmińskiego oraz 0,28% lasów i gruntów leśnych województwa. Na terenie Gminy Stolno znajduje się 813 ha gruntów sklasyfikowanych jako pozostałe grunty i nieużytki.

2.6 Strefa społeczno-gospodarcza

Poniżej przedstawiono wskaźniki, które decydują o poziomie życia mieszkańców Gminy Stolno. Szczególną uwagę zwrócono na wielkość pomocy społecznej udzielanej przez gminę mieszkańcom. Wymieniono też wydatki i placówki wpływające na jakość i dostęp mieszkańców do kultury jak i te, które wpływają na jakość życia w gminie.

Dochody Gminy Stolno na jednego mieszkańca w 2014 roku wyniosły 3 508,80 zł. Dla porównania średnie dochody gmin wiejskich w woj. kujawsko-pomorskim na jednego mieszkańca w 2013 roku wyniosły 3 454,94 zł.

Wykres 23. Wydatki Gminy Stolno oraz gmin wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego na oświatę i wychowanie oraz na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014

ŹRÓDŁO: DANE GUS

Średnie wydatki na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na jednego mieszkańca były w roku 2014 wyższe w gminie Stolno niż średnie wydatki gmin wiejskich w woj. Kujawsko-pomorskim. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego były wyższe w woj. Kujawsko-pomorskim.

Zgodnie z ostatnimi danymi Głównego Urzędu Statystycznego, Gmina Stolno wydała w 2011 roku na zasiłki i pomoc w naturze oraz na składki na ubezpieczenia społeczne 187 030, 39 zł.

Zasoby mieszkaniowe w gminie prezentuje tabela poniżej.

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w gminie

	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
ZASOBY MIESZKANIOWE					
Zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne)					
mieszkania ogółem					
mieszkania	-	-	-	15	-
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	-	-	556	-
mieszkania socjalne					
mieszkania	-	5	5	5	:
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	96	96	96	:
Zasoby mieszkaniowe					
ogółem					
mieszkania	-	1289	1303	1313	1323
izby	-	4959	5024	5081	5135
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	100590	102012	103470	104903
na wsi					
mieszkania	-	1289	1303	1313	1323
izby	-	4959	5024	5081	5135
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	100590	102012	103470	104903
Mieszkania niezamieszkałe w zasobie gminy (pustostany)					
ogółem	-	-	-	6	-
Budynki mieszkalne w gminie					
ogółem	-	819	827	836	846
Zasoby mieszkaniowe gminne sprzedane					
w budynkach sprzedanych w całości					
mieszkania	-	2	-	0	-
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	91	-	0	-

Źródło: GUS

98,5% mieszkań w Gminie Stolno jest podłączone do sieci wodociągowej, 88,3% posiada łazienkę a 83,0 % centralne ogrzewanie. Przeciętna powierzchnia mieszkania na terenie gminy wynosi 79,3 m² natomiast na jednego mieszkańca przypada średnio 20,2 m² powierzchni mieszkalnej. Gmina Stolno w 2013 roku wypłaciła 462 dodatków mieszkaniowych na łączną kwotę 77 992zł. Średni wypłacony dodatek mieszkaniowy wyniósł w Gminie Stolno 107,66 zł w 2008 roku. W roku 2007 nie przeprowadzono na terenie gminy żadnego postępowania eksmisyjnego ani nie wykonano żadnej eksmisji.

Tabela 4. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne

	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne					
ogółem					
wodociąg	-	1269	1283	1293	:
ustęp splukiwany	-	1192	1206	1216	:
łazienka	-	1136	1150	1160	:
centralne ogrzewanie	-	1066	1080	1090	:
gaz sieciowy	-	1	1	1	:
na wsi					
wodociąg	-	1269	1283	1293	:
ustęp splukiwany	-	1192	1206	1216	:
łazienka	-	1136	1150	1160	:
centralne ogrzewanie	-	1066	1080	1090	:
gaz sieciowy	-	1	1	1	:
Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań					
na wsi					
wodociąg	%	98,4	98,5	98,5	:
łazienka	%	88,1	88,3	88,3	:
centralne ogrzewanie	%	82,7	82,9	83,0	:

Źródło: GUS

Na terenie gminy działa jeden Ośrodek Zdrowia – w Stolnie oraz jego filia w Robakowie, ponadto funkcjonują też prywatne gabinety stomatologiczne i lekarskie. Jest tu 6 oddziałów przedszkolnych, a także 3 szkoły podstawowe i 2 gimnazja. W Grubnie funkcjonuje szkoła średnia prowadzona przez Powiat Chełmiński – Zespół Szkół Centrum Kształcenia Praktycznego im. Ignacego Łyskowskiego (obejmuje: Liceum Ogólnokształcące, Technikum, Zasadniczą Szkołę Zawodową, Szkołę Policealną dla Dorosłych, Internat, Centrum Kształcenia Praktycznego).

Istotnym aspektem strefy społecznej jest szeroko pojęte środowisko kulturowe. Cechy przestrzeni kulturowej wyznaczają kultywowane tradycje kulturalne, kompleksy kulturowe, pomniki dziedzictwa oraz obiekty o szczególnych wartościach dla społeczności lokalnych.

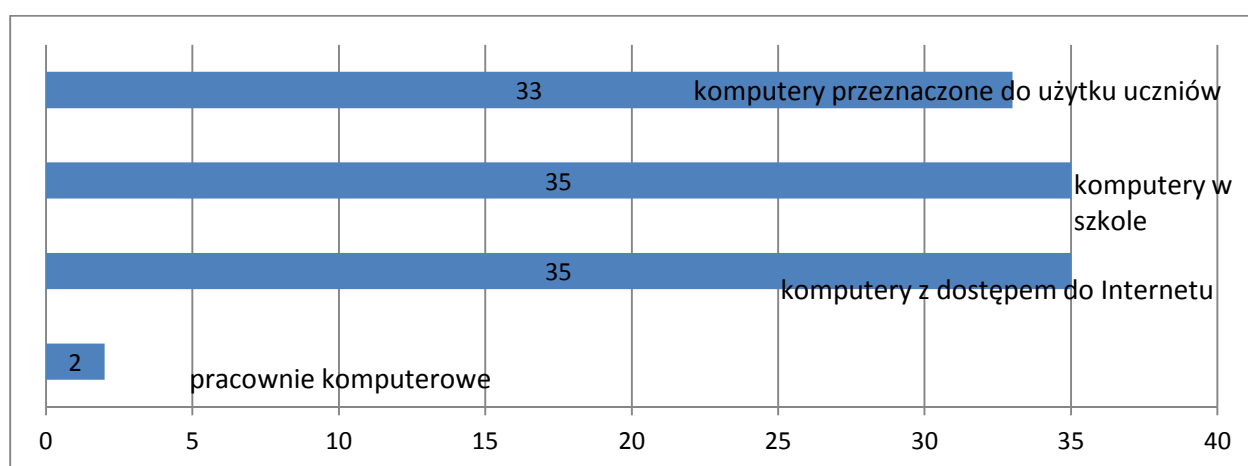
Szansą jest oferta proponowana przez instytucje kultury, stowarzyszenia, zespoły amatorskie itp. Na terenie gminy działa jedna instytucja kultury tj. Gminna Biblioteka Publiczna. Brak jest Klubów Środowiskowych.

Gminna Biblioteka Publiczna zatrudnia 2 pracowników. Księgozbiór placówki wynosi 27 868 woluminów. Placówka biblioteczna nie jest dostosowana do osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. 120 na tysiąc mieszkańców gminy korzysta z zasobów bibliotecznych. Jeden czytelnik wypożyczył średnio 11,1 książki w roku 2014. Gmina Stolno nie posiada obecnie żadnej sali kinowej ani muzeum. Nie istnieją również na jej terenie żadne ośrodki i domu kultury ani kluby. Nie odbywają się również stałe imprezy artystyczne. Natomiast na terenie Gminy Stolno jest 13 świetlic wiejskich umiejscowionych w 12 sołectwach. Do 2015 r. tylko jedno sołectwo (sołectwo Małe Czyste) nie posiada własnej świetlicy.

W Gminie Stolno znajduje się jeden publiczny zakład opieki zdrowotnej posiadający jedną filię, w których w 2008 roku udzielono 17 885 porad. Na jej terenie brak jest placówek stacjonarnej pomocy społecznej i żłobków.

W 2014 roku na terenie gminy znajdowały się 4 szkoły podstawowe, posiadające w sumie 38 pomieszczeń. Uczęszczało do nich 323 uczniów, ukończyło je 54 absolwentów. W 2015 r. nastąpiła likwidacja jednej szkoły podstawowej (w Małym Czystem). W Gminie Stolno w 2014 roku znajdowały się 2 gimnazja podporządkowane samorządowi gminnemu. Znajduje się w nich w sumie 18 pomieszczeń. W 2014 roku do gimnazjów uczęszczało 159 uczniów. Gimnazja ukończyło 45 absolwentów.

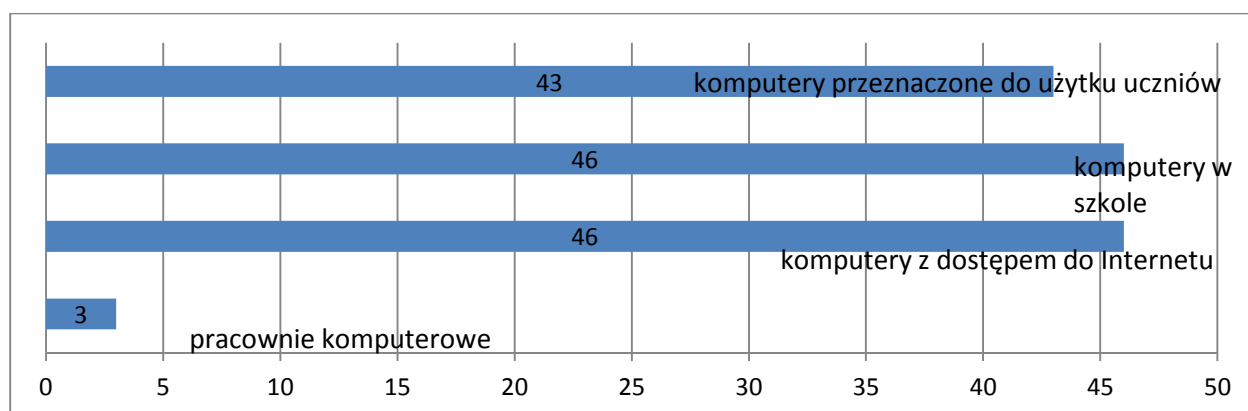
Wykres 24. Komputeryzacja w gimnazjach w Gminie Stolno w roku 2015

ŹRÓDŁO: DANE z UG Stolno

Gimnazja na terenie gminy posiadają 2 pracownie komputerowe. Jest w nich 35 komputerów, z których wszystkie podłączone są do Internetu. Do użytku uczniów przeznaczono 33 komputery.

Wykres 25. Komputeryzacja szkół podstawowych na terenie Gminy Stolno w roku 2015

ŹRÓDŁO: DANE z UG Stolno

Dwie szkoły podstawowe pozostające w strukturze Zespołów Szkół korzystają z gimnazjalnych pracowni komputerowych. Natomiast tylko Szkoła podstawowa w Wabczu jest wyposażona w jedną pracownię komputerową posiadającą w sumie 11 komputerów, z których wszystkie podłączone są do Internetu a do użytku uczniów pozostawiono 10 komputerów.

Upowszechnianiem sportu zajmują się szkoły podstawowe, gimnazjalne, Stowarzyszenia Kultury Fizycznej oraz Gmina Stolno.

2.7 Strefa środowiskowo-przestrzenna

Według fizyczno-geograficznego podziału J. Kondrackiego obszar gminy leży w obrębie mezoregionu Pojezierza Chełmińskiego. Przeważa płaska, miejscami falista wysoczyzna morenowa wznosząca się 85 - 95 m n.p.m. Powierzchnia wysoczyzny generalnie skłania się z południowego wschodu na północny-zachód.

Urozmaicenie powierzchni morenowej stanowią nieliczne pagórki morenowe (5-10 m wysokości względnej), rozcinają ją niewielkie rynny polodowcowe, z których największe to dolina Browiny, rynny jezior: Papowskiego, Jeleniec, Bartlewskiego i Młyńskiego. Ponadto powierzchnię wysoczyzny urozmaicają liczne zagłębienia wytopiskowe, których dna są podmokłe lub wypełniają je niewielkie „oczka” wodne.

Sieć wodną na obszarze gminy stanowi rzeka Fryba, zwana również Browiną, Struga Papowska, Struga Sadzka, Struga Żaki.

Oprócz wód płynących na terenie gminy znajdują się następujące jeziora:

- Jezioro Małe Czyste,
- Jezioro Robakowo,
- Jezioro Grubno przy Zespole Szkół Rolniczych.

Stan środowiska naturalnego w znacznym stopniu wpływa na stan zdrowia ludzi, co wyraża się w ogólnej liczbie zgonów i chorób. Środowisko wpływa również na stan zdrowia fizycznego i psychicznego człowieka poprzez dostarczanie dostępu do zasobów naturalnych, możliwości wypoczynku czy wrażeń estetycznych.

Najważniejszymi problemami, związanymi z oddziaływaniem zanieczyszczeń środowiska na stan zdrowia ludności województwa kujawsko-pomorskiego, są: jakość wody przeznaczonej i zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.

Gleby na terenie gminy posiadają znaczącą wartość użytkową dla rolnictwa. Kolejnym ważnym zasobem występującym na jej terenie są jeziora. W gminie występuje 9 jezior. Gmina nie dysponuje zasobami mineralnymi. Na jej terenie znajduje się 9 obiektów zakwalifikowanych jako pomniki przyrody. Całkowity obszar zajmowany przez parki krajobrazowe wynosi 2 975 ha. Natomiast powierzchnia obszarów krajobrazu chronionego wynosi 150 ha.

Na terenie gminy Stolno zlokalizowane są obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. Poniżej przedstawiono ich krótką charakterystykę.

Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego utworzony został na mocy rozporządzenia wojewody kujawsko-pomorskiego z dnia 31 marca 1999 roku, nr 50/99 poprzez połączenie Chełmińskiego i Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego. Powstał on w celu ochrony największej polskiej rzeki niżowej Wisły wraz z przyległymi łąkami, polami starorzeczami i lasami łągowymi oraz wysokich, stromych i dynamicznych zboczy wysoczyzn morenowych, które porożcinane licznymi i głębokimi parowami, porośnięte gradami zboczowymi i roślinnością kserotermiczną stanowią charakterystyczny dla parku krajobraz. Występuje tu ponad 1000 gatunków roślin naczyniowych, między innymi: ostnica Jana (*Stipa joannis*), ostnica włosowata (*Stipa capillata*), miłek wiosenny (*Adonis vernalis*), zawilec wielkokwiatowy (*Anemone sylvestris*), salwina pływająca (*Salvinia natans*). Na piaszczystych wyspach na Wiśle gniazduje rybitwa białoczelna i rzeczna – gatunki zagrożone wyginięciem. Na łąkach i pastwiskach można spotkać gatunek zagrożony wyginięciem w skali światowej derkacz.

Obszar Strefy Krawędziowej Doliny Wisły (3 292,0 ha)

Obszar rozciąga się na przestrzeni ok. 35 km. Poza strefą krawędziową basenów doliny Wisły: Chełmińskiego i Grudziądzkiego obszar obejmuje dodatkowo kompleks leśny otaczający Jezioro Rudnickie oraz znaczny kompleks leśny na północ od Dusocina (przy granicy z województwem pomorskim). Obszar występuje na terenie 7 jednostek administracyjnych: 6 gmin i 1 miasta (Grudziądz). Przez obszar przebiega szereg dróg o znaczeniu krajowym, a także dwie linie kolejowe jednotorowe niezelektryfikowane: Toruń – Grudziądz – Kwidzyn i Jabłonowo – Grudziądz – Laskowice.

Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów dotyczą ochrony istniejących form geomorfologicznych i naturalnego ukształtowania skarpy wiślanej w obrębie Kotliny Grudziądzkiej, Doliny Kwidzyńskiej, Pojezierza Chełmińskiego, ochrona roślin metodami biologicznymi, ochrona zieleni wiejskiej oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego przez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, propagowanie nasadzeń gatunków rodzimych drzew i krzewów liściastych.

Na terenie Gminy Stolno znajdują się liczne pomniki przyrody zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 5. Pomniki przyrody na terenie gminy Stolno

Lp.	Nazwa	Obwód [cm]	Wys. m	Opis lokalizacji
1	2	3	4	5
1	Klon, nr rej. 155	302	-	Park w miejscowości Grubno, gmina Stolno
2	6 dębów, nr rej.155	207-302	-	park w miejscowości Grubno, gmina Stolno
3	3 dęby, nr rej.342	255-325	-	lesie leśnictwa Rybieniec, gmina Stolno;
4	2 jesiony, nr rej.342	132, 139	-	lesie leśnictwa Rybieniec, gmina Stolno;
5	14 dębów	363-442	-	Park w miejscowości Grubno, gmina Stolno

Lp.	Nazwa	Obwód [cm]	Wys. m	Opis lokalizacji
1	2	3	4	5
6	5 buków zwyczajnych	305-358	-	Park w miejscowości Grubno, gmina Stolno
7	2 jesiony wyniosłe	250, 312	-	Park w miejscowości Grubno, gmina Stolno
8	wiąz szypułkowy	282	-	Park w miejscowości Grubno, gmina Stolno
9	klon pospolity	374	-	Park w miejscowości Grubno, gmina Stolno
10	jawor	285	-	Park w miejscowości Grubno, gmina Stolno
11	lipa drobnolistna	334	-	Park w miejscowości Grubno, gmina Stolno
12	trójglicznik	175	-	Park w miejscowości Grubno, gmina Stolno
13	peretkowiec japoński	321	-	Park w miejscowości Grubno, gmina Stolno

Źródło: PGN dla gminy Stolno

Obecnie nie prowadzi się statystyki dotyczącej zanieczyszczenia środowiska przez gospodarstwa znajdujące się na terenie gminy. W 2014 roku na jej terenie znajdowała się jedna biologiczna oczyszczalnia ścieków.

2.8 Strefa infrastruktury technicznej i społecznej

Na terenie Gminy Stolno znajduje się 111 km dróg. Ponad połowa (58,7 km) są to drogi o nawierzchni gruntowej. Pozostała część to drogi o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej.

Drogi powiatowe na terenie gminy pokazuje Tabela 6.

Tabela 6. Drogi powiatowe na terenie gminy Stolno

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość drogi w km
1	2	3	4
1.	1608C	Grubno - Wielkie Czyste	5,470
2.	1609C	Rybieńec - Stolno	2,253
3.	1611C	Wielkie Łunawy - Paparzyn	1,504
4.	1612C	Trzebieńuch - Robakowo	2,635
5.	1613C	Robakowo - Pniewite	1,085
6.	1614C	Paparzyn - Krusin	3,350
7.	1625C	Jeleniec - Cepno	5,274
8.	1630C	Obory - Robakowo	3,475
9.	1631C	Wabcz - Linowiec	2,922
10.	1623C	Brzozowo - Stolno	3,042
11.	1640C	Stacja PKP Gorzuchowo - do drogi nr 543	0,150
12.	1643C	Brzozowo - Grubno (POMCh)	1,249
13.	1644C	Grubno - Grubno (Łącznica)	0,853
Razem w gminie :			33,262

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg w Chełmnie

Przez gminę przebiega droga krajowa 91 oraz droga krajowa 55. Przez północny kraniec gminy przebiega autostrada A1, jednak w pobliżu gminy nie ma żadnego zjazdu.

Na terenie gminy jest 91,5 km dróg gminnych, z czego 27 % wymaga gruntownej modernizacji, a 26 % bieżącego remontu.¹ Na terenie gminy jest też 4,2 km ścieżek rowerowych.

Woda w gminie Stolno dostarczana jest do odbiorców z wodociągów grupowych wiejskich i ujęć indywidualnych zlokalizowanych na poszczególnych działkach. Gmina zwodociągowana jest w 96 % natomiast z sieci kanalizacyjnej korzysta 36,8% mieszkańców gminy.

Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Gminy Stolno (według danych z UG Stolno) wynosi około 148 km. Na terenie gminy woda na cele bytowo - gospodarcze, ujmowana jest z 6 ujęć komunalnych o łącznej maksymalnej wydajności studni 2 500 tys. m³. Gminne ujęcia wody podziemnej znajdują się w: Stolnie, Robakowie, Cepnie i awaryjnie w Wichorze, Trzebieluch i Małych Czystych. We wsiach Stolno, Robakowo, Trzebieluch, Małe Czyste znajdują się hydrofornie.

Ścieki komunalne odbiera Wiejska Oczyszczalnia Ścieków w Stolnie, która oddana została do użytku w 1995 roku. W 2003 roku przeprowadzono jej modernizację. Przepustowość rzeczywista oczyszczalni średnio dobowa wynosi 400 m³/d, zaś średnia dobowa przepustowość potencjalna wynosi 530 m³/d Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Struga Żaki.

Gmina pozbawiona jest zasilania z sieci gazowej. Ludność zaopatrywana jest w gaz poprzez sieć punktów dystrybucji butli. Przez gminę przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia w relacji Grudziądz – Chełmno – Świecie, którego odcinek przechodzi przez obszar gminy Stolno. Jednak ze względu na jego duże obciążenie i małą przepustowość, nie może on być wykorzystywany jako źródło zasilania gazowego na terenie gminy.

Przez obszar gminy przebiega linia elektroenergetyczna 110 kV relacji Wąbrzeźno – Grudziądz. Źródłem zasilania w energię elektroenergetyczną średniego napięcia (linie 15 kV) są stacje transformatorowe zlokalizowane w Chełmnie i Grudziądzu.

Tabela 7. Sieć elektroenergetyczna na terenie gminy

Lp.	Sieć energetyczna	Sieć napowietrzna	Sieć kablowa
1	1	2	3
2	WN – 110 kV [km]	2,26	brak
3	SN – 15 kV [km]	87,362	7
4	nN – 0,4 kV [km]	132,93	18,296

Źródło: PGN dla gminy Stolno

¹ Na podstawie „Strategia rozwoju Powiatu Chełmińskiego na lata 2015 – 2025”

3. Analiza SWOT

Technika analityczna SWOT jest analizą strategiczną polegającą na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S (Strengths)** – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu. Jest to czynnik wewnętrzny, odnoszący się do stanu obecnego i zależny od samorządu.
- **W (Weaknesses)** – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu. Jest to czynnik wewnętrzny, odnoszący się do stanu obecnego i zależny od samorządu.
- **O (Opportunities)** – szanse: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany. Jest to czynnik zewnętrzny, odnoszący się do stanu przyszłego i niezależny od samorządu.
- **T (Threats)** – zagrożenia: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej. Jest to czynnik zewnętrzny, odnoszący się do stanu przyszłego i niezależny od samorządu.

Informacja, która nie może być poprawnie zakwalifikowana do żadnej z wymienionych grup, jest w dalszej analizie pomijana jako nieistotna strategicznie.

Poniższa analiza została przeprowadzona w oparciu o moderowane warsztaty z interesariuszami, którzy wypracowali analizę SWOT w oparciu o swoje własne doświadczenia. Zakładała ona zbadanie czynników wewnętrznych (zależnych od władz gminy) oraz zewnętrznych (uwarunkowania społeczne, polityczne), które wpływają na jakość życia mieszkańców gminy Stolno. Zakłada się, że czynniki wewnętrzne są możliwe do zmiany przez działalność inwestycyjną gminy i są one przedmiotem niniejszej strategii. Czynniki zewnętrzne przyjmuje się jako dane, nie podlegają one zmianą. Świadomość ich występowania poprawia jakość planowania strategicznego. Plan strategiczny gminy Stolno opiera się na zasadzie wykorzystywania szans płynących z otoczenia w oparciu o jej silne strony oraz unikania bądź przeciwdziałania płynącym zagrożeniom i niwelowaniu słabych stron. Gmina w najbliższych latach będzie podejmować działania zmierzające do eliminacji swoich słabych stron, oraz do utrzymania czynników korzystnych dla życia swoich mieszkańców (silnych stron).

Celem przeprowadzonej poniżej analizy silnych i słabych stron gminy jest ustalenie potencjalnych obszarów udoskonalenia, jakie należałoby podjąć w celu polepszenia jakości życia na jej terenie. Jako słabe strony gminy rozpatrywane będą czynniki wpływające negatywnie na jakość życia lokalnej społeczności. Będą to wskaźniki znajdujące się znacznie poniżej średniej dla powiatu bądź województwa. Zostaną również wymienione inne niedogodności, nie znajdujące odzwierciedlenia ilościowego, jednak wpływające na poziom życia mieszkańców gminy Stolno. Na bazie ustalonych słabych stron, możliwe będzie ustalenie głównych problemów w rozwoju gminy Stolno. Zostaną one pogrupowane na kilka obszarów, których naprawie zostaną poświęcone najbliższe plany inwestycyjne. Mocne strony gminy Stolno będą to czynniki lub wskaźniki wpływające pozytywnie na jakość życia mieszkańców. Ich zanalizowanie wskaże, które dziedziny życia są rozwinięte na dostatecznie wysokim poziomie. Dzięki świadomości swoich mocnych stron, władze gminy będą w stanie wytyczyć poprawną ścieżkę poprawiania stron słabych. Celem gminy na najbliższe lata będzie utrzymanie wysokiego rozwinięcia czynników zakwalifikowanych jako silne strony.

Analiza szans i zagrożeń rozwoju gminy, jest konieczna w celu uświadomienia czynników zewnętrznych, które należy wziąć pod uwagę podczas procesu planowania strategii rozwoju gminy Stolno. Gmina w swoim strategicznym planie rozwoju zakłada utrzymanie silnych stron oraz niwelowanie stron słabych przy wykorzystaniu szans, jakie płyną z otoczenia. Jednocześnie podjęte zostaną działania, w celu unikania zagrożeń, jakie płyną z otoczenia zewnętrznego. Tylko plan rozwoju ustalony przy zachowaniu poniższych zasad jest możliwy do wykonania, a jego cele możliwe do osiągnięcia.

W trakcie prac nad strategią rozwoju gminy Stolno zostały przeprowadzone warsztaty strategiczne, mające na celu zobrazowanie silnych i słabych stron gminy oraz istniejących szans i zagrożeń. Zobrazowane szanse dotyczą przede wszystkim sfery infrastrukturalnej, w której w ostatnich latach zostały podjęte znaczne inwestycje. Innym obszarem, w którym gmina odnajduje swoje silne strony są zasoby historyczne. Swoje słabe strony gmina widzi przede wszystkim w bezrobociu oraz małej ilości zakładów pracy na jej terenie. Szans swojego rozwoju gmina szuka w możliwościach pozyskania kapitału zewnętrznego – jest to przede wszystkim możliwość pozyskiwania środków z funduszy europejskich, które przeznacza na inwestycje infrastrukturalne. Inną szansą, którą potencjalnie można wykorzystać jest baza turystyczna na terenie gminy Stolno. Zagrożeniami na drodze rozwoju gminy są głównie ucieczka młodych ludzi z terenów wiejskich, niestabilna sytuacja na krajowym i europejskim rynku pracy, ciągłe i niepewne zmiany na rynku rolnym.

Podsumowanie i uszczegółowienie przeprowadzonej analizy zawiera

Tabela 8. Zostało ono zaktualizowane, z zastosowaniem metody eksperckiej bez przeprowadzenia warsztatów z interesariuszami jednak z elementem uspołecznienia polegającego na konsultacjach przeprowadzonych podczas spotkania z przedstawicielami różnych społeczności gminnych. Przedstawione metody pozwalają m.in. na wykorzystanie wiedzy i doświadczenia ekspertów z danej dziedziny, dzięki czemu łatwiej jest dostrzec istotne ze strategicznego punktu widzenia elementy, co w efekcie pozwala na koncentrację na kluczowych czynnikach rozwoju. Wiedza ekspercka jest wzbogacona w tym wypadku o szczegółowe dane ankietowe pozyskane od instytucji publicznych, przedsiębiorców jak i mieszkańców gminy zebranych w 2015 roku. Połączenie wiedzy eksperckiej ze szczegółowymi danymi pozwoliło uzyskać najbardziej precyzyjną diagnozę i zoperacjonalizować ją, także w kontekście istniejących uwarunkowań prawnych, w cele strategiczne.

Zmiany dotyczą w pierwszej kolejności nowych czynników, które pojawiły się po opracowaniu strategii lub też są to te same elementy zredefiniowane celem zachowania spójności z językiem dokumentów strategicznych, z którymi niniejsza strategia pozostaje zgodna (dokumenty regionalne i krajowe). W analizie uwzględniono wnioski z analiz dokumentów strategicznych wyższego rzędu.

Tabela 8. Analiza SWOT

		Pozytywne	Negatywne
Wewn		Silne strony	Słabe strony
	Infrastruktura:	Rozbudowana sieć drogowa (drogi wewnętrzne, połączenia)	Infrastruktura: Brak rozdzielczej sieci gazowniczej

Zewnętrzne	<p>zewnętrzne)</p> <p>Dobre skomunikowanie gminy z ośrodkami regionalnymi (drogi krajowe)</p> <p>Odpowiednia dla potrzeb gminy infrastruktura wodna</p> <p>Dobra baza edukacyjna</p> <p>Rozwinięta infrastruktura elektroenergetyczna</p> <p>Kapitał ludzki</p> <p>Kompetentna administracja</p> <p>Rozwinięty sektor pozarządowy</p> <p>Walory kulturowo-historyczne</p> <p>Tradycje historyczne, duża ilość wartościowych zabytków</p> <p>Walory środowiskowe</p> <p>Zasoby przyrodnicze</p> <p>Warunki klimatyczne sprzyjające rozwojowi energetyki odnawialnej</p>	<p>Brak terenów pod inwestycje</p> <p>Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura kulturalna (domy ludowe, domy kultury, przedszkola, świetlice)</p> <p>Niewystarczająca infrastruktura turystyczno-rekreacyjna</p> <p>Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura techniczna, zwłaszcza kanalizacyjna nie zapewniająca odpowiedniej jakości mieszkańcom gminy</p> <p>Zły stan części dróg</p> <p>Bardzo mała liczba ścieżek rowerowych</p> <p>Kapitał ludzki</p> <p>Niski poziom aktywności zawodowej</p> <p>Wysoka stopa bezrobocia</p> <p>Niski poziom zaangażowania społecznego</p> <p>Niska aktywność społeczna i integracja społeczna szczególnie wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem</p> <p>Wykluczenie społeczne osób starszych</p> <p>Niska liczba zajęć pozalekcyjnych oraz zajęć podnoszących kluczowe kompetencje</p> <p>Przedsiębiorczość</p> <p>Mała ilość przedsiębiorstw na terenie gminy</p> <p>Słaba promocja gminy</p> <p>Słabo rozwinięta turystyka</p>
	Szanse	Zagrożenia
<p>Możliwość pozyskiwanie środków unijnych (zewnętrznych)</p> <p>Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego i wsparcie na te cele</p> <p>Rozwój gospodarczy kraju</p> <p>Poprawa warunków bytowych społeczeństwa</p> <p>Działania na rzecz włączenia społecznego</p> <p>Szeroki dostęp do mediów</p> <p>Rozwój gminy na bazie dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego</p> <p>Rozwój infrastruktury drogowej (lądowej i powietrznej), większa mobilność społeczeństwa</p> <p>Rozwój turystyki (korzystne warunki geograficzno – przyrodnicze)</p> <p>Możliwość ustawicznej edukacji (bliskość ośrodków akademickich)</p> <p>Rozwój stref ekonomicznych</p> <p>Wzrost standardów życia</p> <p>Polityka promująca wykorzystanie energii odnawialnej</p>	<p>Niestabilna sytuacja prawna – brak przepisów lub zbyt często zmieniające się przepisy.</p> <p>Kryzys gospodarczy skutkujący spadkiem przychodów zarówno podmiotów gospodarczych jak i osób fizycznych</p> <p>Drastyczny wzrost wymagań w zakresie emisji zanieczyszczeń do środowiska po roku 2015 powodujący konieczność kosztownych i nie generujących zysku inwestycji w centralnych źródłach systemowych.</p> <p>Trudności z pozyskaniem terenów pod inwestycje.</p> <p>Możliwość wystąpienia ekstremalnych zjawisk meteorologicznych lub innych anomalii pogodowych.</p> <p>Brak dostatecznej dywersyfikacji dostaw surowców energetycznych, w szczególności gazu ziemnego, co powoduje uzależnienie od jednego dostawcy, który może dyktować niekorzystne warunki.</p> <p>Niestabilna polityka rolna państwa wpływająca niekorzystnie na przychody z rolnictwa</p> <p>Ubożenie społeczeństwa</p> <p>Emigracja młodych ludzi</p> <p>Niekorzystne trendy demograficzne (starzenie się społeczeństwa)</p> <p>Spadek przyrostu naturalnego</p> <p>Negatywne skutki rozwoju dróg tranzytowych</p> <p>Delegowanie zadań na samorząd bez wsparcia finansowego</p>	

Poniższy opis jest analizą pierwotnych ustaleń warsztatowych.

Zgodnie z przeprowadzoną analizą istnieje kilka obszarów gminnego życia, w których uczestnicy warsztatów dopatrują się szans i możliwości rozwoju gminy. Jednocześnie istnieje znaczna ilość dziedzin, w których potrzebna jest poprawa i modernizacja dotychczasowych działań. Co ważne, z przeprowadzonej analizy można dostrzec zarówno pozytywne jak i negatywne cechy każdego omawianego zjawiska. Uczestnicy panelu analizowali główne dziedziny życia lokalnej społeczności.

Zwrócono uwagę na pozytywne jak i negatywne aspekty położenia geograficznego gminy. Jest ona położona w bliskości dużych ośrodków miejskich, co ułatwia ludziom tu mieszkającym m.in. zdobycie wyższego wykształcenia czy znalezienie pracy. Jednocześnie mimo bliskiego położenia, młodzi ludzie opuszczają teren gminy i wybierają życie w innych ośrodkach. Bezrobocie w gminie jest wysokie, istnieją też niewielkie możliwości zdobycia pracy na jej terenie. Zwrócono także uwagę na fakt, iż mimo atrakcyjnych terenów, w niewielkim stopniu rozwinęła się tu agroturystyka, istnieje także niewielkie zaplecze turystyczno-wypoczynkowe. Podczas spotkania zaznaczono niewielki rozwój turystyki na terenie gminy. Podjęto próbę wyjaśnienia zjawiska niskiej atrakcyjności turystycznej gminy, zauważając zbyt małe nakłady na jej promocję oraz niewielką liczbę działań promocyjnych. Zobrazowano również pozytywne i negatywne aspekty obecnego kształtu rozwoju gospodarczego Polski. Zaznaczono pozytywne aspekty możliwości finansowania inwestycji infrastrukturalnych w gminie dzięki środkom z funduszy europejskich. Zaznaczono pozytywny rozwój infrastrukturalny gminy (budowa utwardzonych dróg, posiadanie dobrej sieci wodociągowej) przy jednoczesnej świadomości braku odpowiedniej sieci kanalizacyjnej. Zwrócono uwagę na problem bezrobocia, jako czynnika nie w pełni zależnego od władz gminy, ale także od obecnej sytuacji w Polsce i Unii Europejskiej. Gmina jako swoją silną stronę rozpatruje posiadaną bazę szkolną, przy jednoczesnej świadomości braku przedszkoli na jej terenie. Zauważono także potrzebę rozwoju infrastruktury sportowej i rekreacyjnej gminy. Posiadanie dobrze rozwiniętej bazy sportowej i rekreacyjnej, zapewniłoby lepsze możliwości rozwoju młodzieży oraz sprawiłoby lepsze postrzeganie posiadanej bazy szkolnej przez społeczeństwo. Doceniono również pozytywny aspekt występowania organizacji pozarządowych, jednocześnie zwracając uwagę na brak społecznej aktywności oraz integracji znacznej części mieszkańców. Zauważono społeczny strach przed innowacyjnością i znacznymi zmianami. Władze gminy mają również świadomość niskiej wiedzy społeczeństwa na temat możliwości i form zakładania i prowadzenia własnej działalności.

Przeprowadzona analiza daje bardzo dobry obraz najważniejszych dziedzin życia w gminie Stolno. Zdiagnozowano stan najistotniejszych zdaniami uczestników panelu czynników, które w przyszłości będą miały wpływ na warunki rozwoju gminy. Przeprowadzona analiza daje silną podstawę stworzenia długofalowego planu rozwoju gminy.

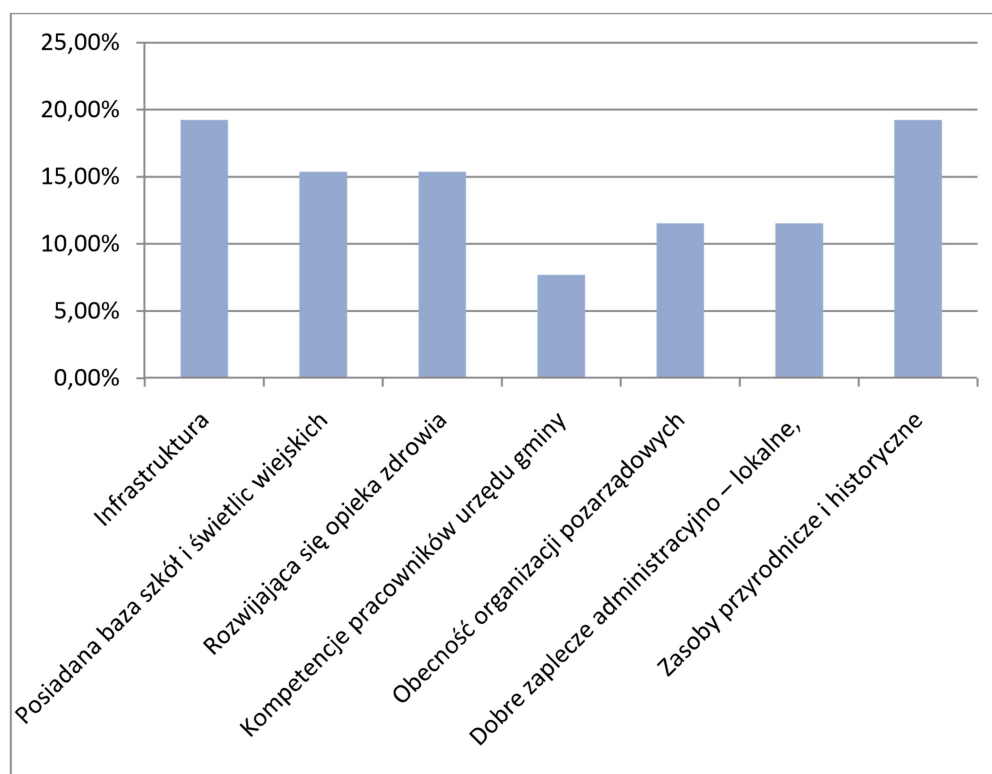
Poniższe tabele analizują wszystkie wymienione wcześniej cechy gminy. Każdej z nich przyporządkowano wartość liczbową od 0 do 5. „5” oznacza jej silny wpływ na możliwości rozwoju gminy, „0” słaby wpływ. Kolejne tabele prezentują wyniki analizy.

Tabela 9. Analiza silnych stron gminy Stolno

Silne strony - czynniki	Wartość punktowa	Wartość procentowa
Infrastruktura	5	19,23%
Posiadana baza szkół i świetlic wiejskich	4	15,38%
Rozwijająca się opieka zdrowia	4	15,38%
Kompetencje pracowników urzędu gminy	2	7,69%
Obecność organizacji pozarządowych	3	11,54%
Bardzo dobre zaplecze administracyjno – lokalne, aktywnie działająca rada administracyjna	3	11,54%
Zasoby przyrodnicze i historyczne	5	19,23%
Suma	26	100,00%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Wykres 26. Porównanie silnych stron gminy Stolno

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Powyższa analiza pozwala na uszeregowanie silnych stron gminy pod względem ich ważności. Wynika z niej, że gmina rozpatruje zaplecze infrastrukturalne jako swoją najmocniejszą stronę. W przyszłych

działaniach gmina będzie przede wszystkim kładła nacisk na wykorzystanie swojego położenia geograficznego. Bliskość dużych miast będzie czynnikiem, który wykorzysta w swoim rozwoju. Ich obecność daje wiele możliwości. Po pierwsze mogą to być potencjalni użytkownicy bazy turystycznej, po drugie dają one możliwość zdobycia wykształcenia, zarówno wyższego jak i zawodowego młodzieży z terenu Stolna. Innymi czynnikami infrastrukturalnymi możliwymi do wykorzystania są infrastruktura drogowa i sieć wodociągowa. Ich posiadanie sprawia, że łatwo jest dojechać do potencjalnych miejsc planowanych inwestycji. Istnienie rozbudowanej sieci kanalizacyjnej również jest ułatwieniem służącym przyszłemu rozwojowi gminy. Drugim najważniejszym dla rozwoju gminy czynnikiem wewnętrznym będzie istniejące dziedzictwo historyczne i kulturowe gminy. Posiadanie dużego zaplecza potencjalnie pozwoli na rozwój gminnej turystyki. Inwestycje w jej rozwój zmniejszyłyby również problem bezrobocia. Mocną stroną, jaką gmina planuje wykorzystać w przyszłości jest istniejąca już baza szkół. Przyszłe plany mogą objąć ich rozbudowę, łącznie z bazą sportową. Na tym samym poziomie rozpatruje się ważność istniejącej na terenie gminy bazy opieki zdrowotnej. Jej istnienie będzie ważnym czynnikiem zwiększającym atrakcyjność gminy w oczach zarówno jej mieszkańców jak i osób przyjezdnych. Ważnym dla przyszłego rozwoju gminy czynnikiem będą istniejące organizacje pozarządowe. Mają one możliwość aktywizacji znacznej części społeczeństwa. Może mieć to pozytywne skutki dla uświadamiania ludności co do możliwości zakładania własnej działalności gospodarczej. Istotnym również czynnikiem dla rozwoju gminy będą także pracownicy urzędu gminy. Ich kompetencje i praca przyczynią się w znacznym stopniu do sukcesu planowanych przedsięwzięć.

Poniższa tabela prezentuje analizę szans rozwoju gminy Stolno.

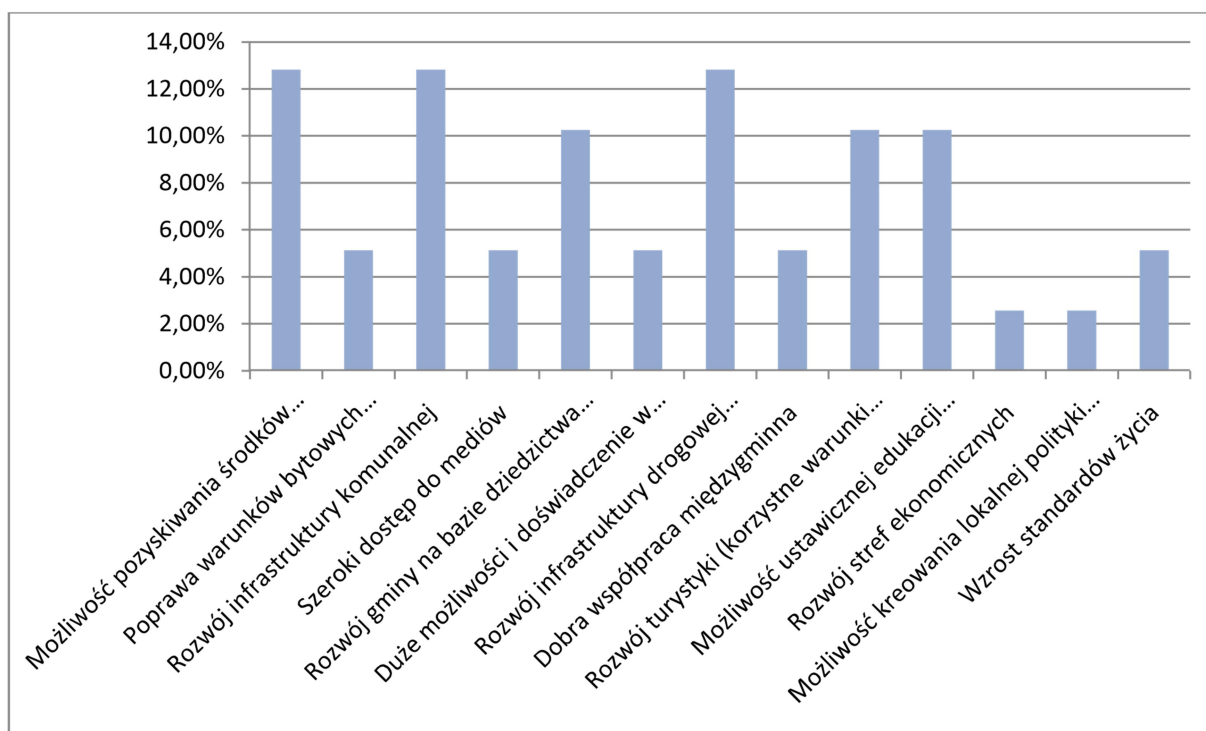
Tabela 10. Analiza szans rozwoju gminy Stolno

Szanse - czynniki	Wartość punktowa	Wartość procentowa
Możliwość pozyskiwania środków unijnych (zewnątrznych)	5	12,82%
Poprawa warunków bytowych społeczeństwa	2	5,13%
Rozwój infrastruktury technicznej w tym kanalizacyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej	5	12,82%
Szeroki dostęp do mediów	2	5,13%
Rozwój gminy na bazie dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego	4	10,26%
Duże możliwości i doświadczenie w kreowaniu polityki przez samorząd	2	5,13%
Rozwój infrastruktury drogowej (lądowej i powietrznej), lepsza mobilność społeczeństwa	5	12,82%
Dobra współpraca międzygminna	2	5,13%
Rozwój turystyki (korzystne warunki geograficzno – przyrodnicze)	4	10,26%

Możliwość ustawicznej edukacji (bliskość ośrodków akademickich)	4	10,26%
Rozwój stref ekonomicznych	1	2,56%
Możliwość kreowania lokalnej polityki przez samorząd	1	2,56%
Wzrost standardów życia	2	5,13%
Suma	39	100,00%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Wykres 27. Porównanie szans rozwoju gminy Stolno

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Z powyższego wykresu wynika, że największych szans w swoim rozwoju gmina Stolno dopatruje się w możliwości pozyskiwania środków z funduszy europejskich. Najlepszym obszarem ich wykorzystania jest infrastruktura. Daje to możliwość dalszego rozwoju gminy Stolno. Poprawa stanu infrastruktury Gminy Stolno, w połączeniu z coraz większą mobilnością polskiego społeczeństwa jest czynnikiem, który może zapewnić stały dopływ potencjalnych użytkowników przedsięwzięć w przyszłości realizowanych przez gminę. Bardzo dużą szansę gmina rozpatruje w rozwoju na bazie istniejących zasobów – dziedzictwa kulturowego i historycznego. Można spodziewać się w przyszłości działań mających na celu polepszania i powiększania bazy turystycznej w obrębie gminy. Wykorzystanie i wypromowanie walorów turystycznych gminy będzie korzyścią dzięki potencjalnej możliwości zmniejszenia bezrobocia. W celu rozwoju turystyki należy kontynuować inwestycje w rozwój infrastruktury, w tym infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej. Oprócz rozwoju turystyki, gmina swojej szansy upatruje w możliwościach edukacyjnych. Dzięki dostępowi do dwóch dużych ośrodków akademickich, szanse kształcenia młodzieży są wysokie. Należy w przyszłości podjąć działania, zmniejszające odpływ młodych ludzi z terenów gminy po zakończeniu edukacji. Kolejnymi

czynnikami, w których gmina dopatruje się swoich szans rozwoju są ogólnodostępne na jej terenie media. Dostęp do Internetu jest czynnikiem znacząco wpływającym na zadowolenie społeczeństwa ze standardów życia. Najmniejsze spodziewane szanse rozwoju są związane z rozwojem specjalnych stref ekonomicznych w Polsce. Inne możliwości wzrostu gminy Stolno są związane z ogólnymi tendencjami w polskiej gospodarce, takimi jak: zwiększenie świadomości społecznej, większą świadomością potrzeby integrowania się, zwiększeniem wykorzystania energii odnawialnej, rozwojem rolnictwa, przekształcaniem gospodarstw rolnych w agroturystyczne.

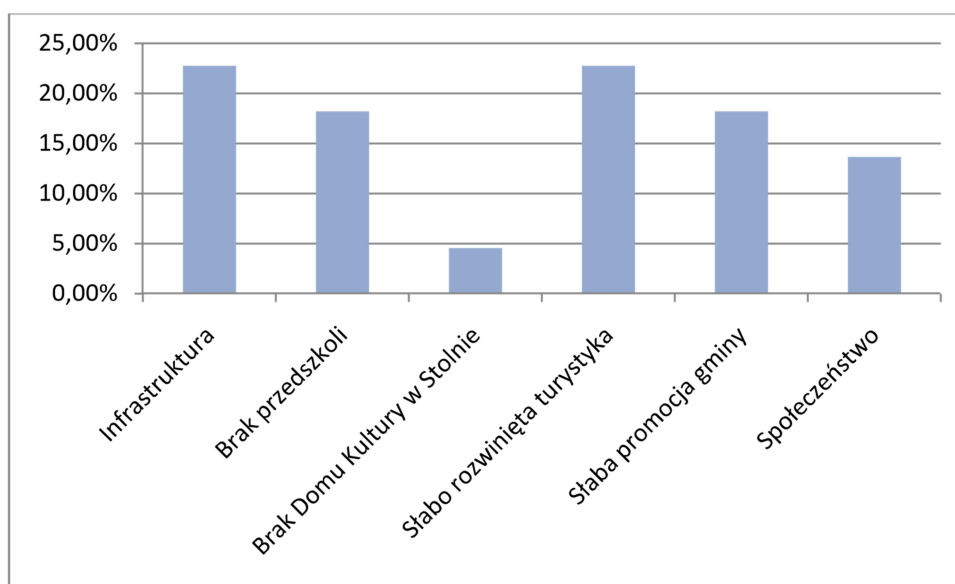
Kolejna tabela przedstawia analizę słabych stron gminy Stolno.

Tabela 11. Analiza słabych stron gminy Stolno

Słabe strony - czynniki	Wartość punktowa	Wartość procentowa
Infrastruktura, w tym wodociągowa, kulturalna, rekreacyjna oraz drogowa	5	22,73%
Brak przedszkoli	4	18,18%
Brak Domu Kultury w Stolnie	1	4,55%
Słabo rozwinięta turystyka	5	22,73%
Słaba promocja gminy	4	18,18%
Społeczeństwo	3	13,64%
Suma	22	100,00%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Wykres 28. Porównanie słabych stron gminy Stolno

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Na podstawie powyższej analizy można zaprezentować najważniejsze problemy gminy Stolno. Największych dopatruje się w rozwoju obecnej infrastruktury. Istnieje mało miejsc pod inwestycje. Na terenie gminy występuje słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna. Baza turystyczna jest nierozwinięta.

Rozwinięcia wymaga także baza rekreacyjna a także kulturalna. Ważnym czynnikiem powodującym niezadowolenie mieszkańców są niewielkie możliwości dostępu do szerokopasmowego Internetu. Gmina Stolno znajduje się na obszarze tak zwanego „wykluczenia cyfrowego”, co oznacza że na jej terenie występuje mniej niż dwóch dostawców. Należy również zwrócić uwagę na fakt niskiego wyposażenia szkół w sprzęt komputerowy dla uczniów. Poprawienie wymienionych cech gminy Stolno będzie działaniem pozytywnie zmieniającym wizerunek i jakość życia w gminie. Ponadto przyczyni się do długookresowego wzrostu i bogacenia się społeczeństwa. Kolejnymi na liście najważniejszych słabych stron gminy Stolno jest brak przedszkoli i żłobków. Ponadto nie rozwiązany pozostaje problem biblioteki i zaplecza kulturalnego gminy. Zbyt mała jest również baza sportowa gminy, jej rozwój mógłby przyczynić się do zwiększenia zadowolenia młodych ludzi z jakości życia w gminie Stolno. W słabych stronach gminy Stolno znajdują się również kwestie społeczne. Ma się tu na myśli słabo rozwiniętą współpracę oraz mało lokalnych przedsiębiorców. Niewystarczająca jest także liczba działań ukierunkowanych na aktywizację społeczną i integrację społeczną w tym skierowaną do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia a także do osób starszych, młodzieży, kobiet i osób niepełnosprawnych.

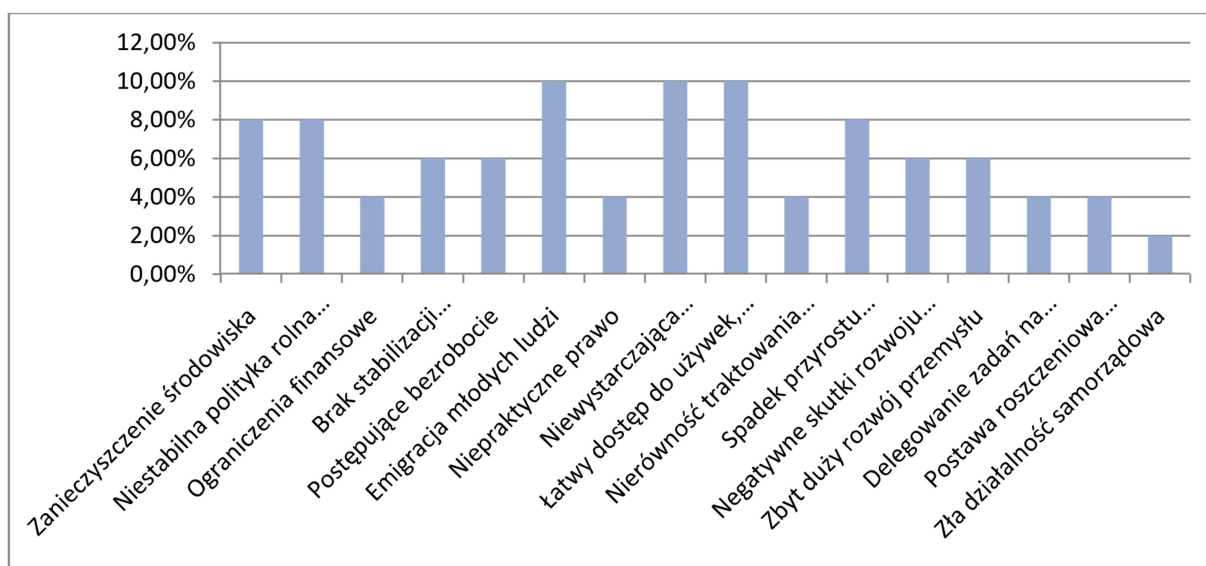
Poniższa tabela przedstawia analizę zagrożeń rozwoju gminy Stolno.

Tabela 12. Analiza zagrożeń rozwoju gminy Stolno

Zagrożenia - czynniki	Wartość punktowa	Wartość procentowa
Zanieczyszczenie środowiska	4	8,00%
Niestabilna polityka rolna państwa	4	8,00%
Ograniczenia finansowe	2	4,00%
Brak stabilizacji ekonomicznej	3	6,00%
Postępujące bezrobocie	3	6,00%
Emigracja młodych ludzi	5	10,00%
Niepraktyczne prawo	2	4,00%
Niewystarczająca współpraca sąsiedzka	5	10,00%
Łatwy dostęp do używek, patologia	5	10,00%
Nierówność traktowania mieszkańców wsi przez państwo	2	4,00%
Spadek przyrostu naturalnego	4	8,00%
Negatywne skutki rozwoju dróg tranzytowych	3	6,00%
Zbyt duży rozwój przemysłu	3	6,00%
Delegowanie zadań na samorząd bez wsparcia finansowego	2	4,00%
Postawa roszczeniowa społeczeństwa	2	4,00%
Zła działalność samorządowa	1	2,00%
Suma	50	100,00%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Wykres 29. Porównanie zagrożeń rozwoju gminy Stolno

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Z przeprowadzonej powyżej analizy wynika, że największym zagrożeniem dla przyszłego rozwoju gminy Stolno jest odpływ młodych ludzi z jej terenu. Skutkuje to brakiem potencjału społeczeństwa w planowanych przyszłych zmianach. Brakuje wśród społeczeństwa osób chętnych do modernizacji obecnego stanu gminnej gospodarki. Brakuje młodych przedsiębiorców, którzy mogliby wykorzystać potencjał płynący z polepszającego się stanu infrastruktury gminnej. Dodatkowymi zagrożeniami, w rozwoju osób pozostających na terenie gminy są łatwy dostęp do używek oraz niewystarczająca współpraca sąsiedzka. W celu przeciwdziałania rozwojowi tych czynników, należałoby podjąć działania uświadamiające wśród społeczeństwa oraz zapewnić młodym ludziom odpowiednie perspektywy rozwoju i pracy na terenie gminy. Kolejnymi ważnymi zagrożeniami są zanieczyszczenie środowiska, które może przeszkodzić przyszłemu rozwojowi turystyki w gminie oraz negatywne skutki rozwoju tras tranzytowych przechodzących przez teren gminy, które zwiększają niebezpieczeństwo wypadków komunikacyjnych. Zagroženiami zewnętrznymi są niestabilna polityka rolna państwa oraz nierówna traktowanie przez nie terenów wiejskich i miejskich. Zagrożeń w swoim rozwoju władze gminy dopatrują się również w roszczeniowej postawie społeczeństwa, które oczekuje natychmiastowych zmian od samorządów oraz w oddelegowywaniu zadań na władze gminy bez dodatkowych środków pieniężnych na ich wykonanie. Oba zjawiska powodują niekorzystny wizerunek władz gminy wśród lokalnej społeczności.

Przedstawiona w powyższym rozdziale analiza czynników zewnętrznych i wewnętrznych wpływających na jakość życia w gminie Stolno. Jej przeprowadzenie oraz uszeregowanie w kolejności od najważniejszych do najmniej ważnych daje zarys przyszłej strategii gminy Stolno. Pozwala na wstępne zdiagnozowanie występujących w gminie Stolno problemów oraz na wstępne zobrazowanie działań niezbędnych do podjęcia w najbliższych latach.

Z przeprowadzonych analiz, zarówno metodą moderowanych warsztatów z udziałem interesariuszy jak i metodą ekspercką wynika, że gmina posiada szereg słabo wykorzystanych potencjałów związanych przede wszystkim z walorami historycznymi i środowiskowymi. Rozbudowy wymaga istniejąca infrastruktura techniczna i społeczna zarówno dla potrzeb mieszkańców jak i w celu

przyciągnięcia inwestorów czy turystów oraz dla stworzenia możliwości rozwinięcia działalności gospodarczej na terenie gminy.

4. Analiza problemów gminy

Przedstawiona wcześniej analiza stanu obecnego gminy Stolno, daje możliwość poznania najważniejszych problemów na obecnym etapie jej rozwoju. Analiza SWOT pozwala na uszeregowanie jej najsilniejszych i najsłabszych stron, a także pojawiających się szans oraz zagrożeń daje ogólny zarys działań, które należy podjąć w pierwszej kolejności oraz świadomość obszarów, które są rozwinięte w gminie na dobrym poziomie. Wiedza na temat szans i zagrożeń w rozwoju gminy Stolno pozwoli na realistyczne zaplanowanie krótko i długookresowych działań gminy. Poniżej przedstawiono najważniejsze obszary, w których należy podjąć działania w ciągu najbliższych lat.

Głównym problemem gminy Stolno jest jej niezrównoważony rozwój oraz zbyt niska jakość życia mieszkańców. Na obecny stan składają się wymienione wcześniej czynniki. Główne z nich to niedostateczny rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, zbyt mała aktywność społeczno-gospodarcza mieszkańców oraz niewystarczająca promocja walorów turystycznych gminy. Wcześniejsze zaniedbania oraz zbyt małe inwestycje w wymienione sfery życia mieszkańców przyczyniły się do powstania obecnych problemów. Wymienione wcześniej pozytywne cechy życia w gminie nie są dostatecznie wykorzystywane. Planowane działania gminy mają na celu wyeliminowanie niedogodności życia mieszkańców. Należy wykorzystać szanse płynące z zewnątrz oraz prowadzić działania w celu lepszego wykorzystania i promowania silnych stron gminy Stolno. Dalsze inwestycje w infrastrukturę, w rozwój turystyki i w promocję gminy zapewnią jej zrównoważony rozwój. Bez wyeliminowania niedociągnięć i zaniedbań w wymienionych obszarach, nie będzie możliwe podniesienie jakości życia jej mieszkańców oraz zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy. Obecnie jakość życia mieszkańców jest niższa od ich oczekiwań. Ponadto gmina Stolno nie ma możliwości szybkiego i zrównoważonego rozwoju, a co za tym idzie bogacenia i podnoszenia zadowolenia mieszkańców.

Poniżej omówiono sfery o największym wpływie na jakość życia mieszkańców oraz na zrównoważony rozwój gminy Stolno.

4.1 Infrastruktura techniczna i społeczna

Stan infrastruktury technicznej ma bardzo duży wpływ na jakość życia mieszkańców. Jest on także istotny jako element wpływający na decyzje inwestycyjne przedsiębiorców czy rozwój turystyki, ponieważ może stanowić ułatwienie bądź przeszkodę w danej działalności. Do infrastruktury technicznej zalicza się drogi, infrastrukturę sieciową: energetyczną, gazową, ciepłowniczą, wodno-kanalizacyjną, telefoniczną i internetową, obiekty infrastruktury społecznej, kulturalnej i rekreacyjnej (szkoły, przedszkola, ośrodki zdrowia, świetlice, place zabaw, fitnessy, ścieżki rowerowe itp.).

Niedostateczny rozwój infrastruktury drogowej wpływa negatywnie na mobilność mieszkańców. Konsekwencją niedostatecznej mobilności są ograniczone możliwości znalezienia pracy czy zdobycia wykształcenia. Zmniejsza też chęć mieszkańców do korzystania z innych elementów zaplecza społecznego gminy. Utrudnia również potencjalnym inwestorom czy turystom dostęp do gminy i

poruszanie się po niej. Sieć dróg gminnych powinna być zatem rozwijana i modernizowana celem zapewnienia jak najlepszej dostępności komunikacyjnej w oparciu o ciągi komunikacyjne dróg krajowych i powiatowych.

W gminie Stolno brak jest terenów inwestycyjnych, które byłyby uzbrojone w niezbędną infrastrukturę. Wpływa to na niewielkie zainteresowanie inwestorów gminą pomimo potencjalnie dogodnych warunków (bliska odległość od ośrodków regionalnych i dobre skomunikowanie z nimi). Jest to też skorelowane z bezrobociem w gminie. Część jej mieszkańców nie jest mobilna lub nie chce szukać pracy w miastach. Zwiększenie terenów inwestycyjnych zwiększy możliwości znalezienia przez nich pracy. Brak inwestycji jest także przyczyną emigracji ludności wiejskiej do miast. Szczególnie ludzie młodzi nie widzą dla siebie przyszłości w gminie. Zwiększenie ilości inwestycji w gminie Stolno może wpłynąć pozytywnie na jej wizerunek w oczach młodych ludzi. Większe możliwości znalezienia pracy w pobliżu miejsca zamieszkania ograniczy wyjazdy z jej terenu oraz zwiększy atrakcyjność gminy także dla jej młodych mieszkańców. Przyciągnięcie inwestorów na tereny gminne będzie najlepszą możliwością rozwoju gospodarczego gminy Stolno. Rozwój ten przejawia się w większej atrakcyjności gminnego rynku pracy oraz podniesieniu dochodów mieszkańców. Rozpoczęte inwestycje z racji swojej atrakcyjności i bliskości będą w stanie przyciągać kolejne. Zaowocuje to rozwojem gospodarki gminy. Równocześnie z przygotowaniem terenów inwestycyjnych oraz przyciąganiem inwestorów należy kontynuować działania polegające na zdobywaniu środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury. Inwestycje te zwiększą atrakcyjność terenów przeznaczonych pod inwestycje, co pozwoli gminie na pozyskanie większych dochodów.

Jako dobry należy uznać poziom telefonizacji, zaopatrzenie gminy w wodę oraz stopień melioracji gruntów. Natomiast za niedostateczny należy uznać stan sieci kanalizacyjnej. Jej niewystarczające rozbudowanie sprawia, że życie mieszkańców gminy jest uciążliwe. Przyczynia się to do odpływu mieszkańców do większych, pobliskich ośrodków miejskich, gdyż element życia powszechny w dużych miastach, jest dla nich trudno osiągalny. Inwestycje w rozwój sieci kanalizacyjnej i w budowę oczyszczalni przydomowych w bezpośredni sposób przyczynią się do zwiększenia zadowolenia mieszkańców. Równocześnie postrzeganie gminy o słabej sieci kanalizacyjnej przez mieszkańców większych ośrodków miejskich jest negatywne. Należy pamiętać, że ludność z okolicznych miast jest potencjalnym użytkownikiem zaplecza turystycznego gminy Stolno. Należy zatem jak najszybciej podjąć działania mające na celu zwiększenie dostępu sieci kanalizacyjnej w regionie.

Problemem w sferze infrastruktury społecznej jest brak przedszkoli i żłobków w gminie. Jest to niekorzystne z punktu widzenia rodziców mieszkających na terenie gminy. Ogranicza to także ich aktywność zawodową. Należy pamiętać, iż nie każdy z mieszkańców gminy jest w stanie zapewnić inną opiekę niż własną. Fakt braku placówek przyczynia się do odpływu mieszkańców gminy do miast, gdzie ich dostępność jest znacznie większa.

Dla wielu mieszkańców niemożliwe staje się pogodzenie opieki nad dzieckiem z karierą zawodową. Rozwiązanie tego problemu przyczyni się w znaczny sposób do poprawy jakości życia w gminie. W połączeniu z inwestycjami w infrastrukturę pomoże młodym ludziom połączenie pracy w mieście z mieszkaniem na terenie gminy. Zapewni to większe zadowolenie mieszkańców gminy oraz sprawi, że

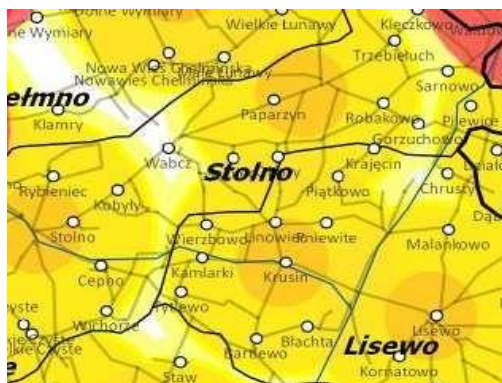
dojeżdżanie do pracy w mieście przestanie być dla nich uciążliwe. Zmniejszy to odpływ młodych ludzi. Przyczyni się także do zmniejszenia bezrobocia. Zwiększy to aktywizację zawodową rodzin, a także pozwoli na zatrudnienie pracowników powstających placówek.

Kolejnym problemem infrastrukturalnym gminy Stolno jest niedostateczna baza sportowa. Ma to wpływ na wiele wymienionych wcześniej zagrożeń. W chwili obecnej gminna młodzież ma ograniczone możliwości zaspokajania swoich potrzeb i pasji sportowych. Jest to czynnik, który ogranicza możliwości rozwoju młodzieży, w bezpośredni sposób wpływa na negatywny obraz życia. Można również stwierdzić, iż niedobory w tego typu infrastrukturze przyczyniają się do rozwoju patologii społecznych takich jak alkoholizm nieletnich. Rozwój bazy sportowej w znacznym stopniu zwiększy atrakcyjność gminy. Poprawi obraz jakości szkolenia i możliwości rozwoju dzieci. Jakość szkolnictwa jest jednym z czynników decydującym o wyborze miejsca zamieszkania przez młodych ludzi. Jednym z problemów szkolnictwa na terenie gminy Stolno jest niedostateczne finansowanie placówek. Należy podjąć działania mające na celu rozwiązanie tego zagadnienia. Innym czynnikiem wpływającym pozytywnie na jakość życia młodzieży w gminie Stolno byłoby zbudowanie gminnego ośrodka kultury. Obecnie dostęp do kultury na terenie gminy jest znikomy. Mieszkańcy chcący skorzystać z jej dóbr są zmuszeni do wyjazdu do ośrodków miejskich. Z pewnością jest to czynnik zmniejszający ich zadowolenie z życia w gminie oraz może stać się przyczyną ich przeprowadzki do miast. Problemem infrastruktury społecznej gminy, który należy rozwiązać w najbliższych latach jest także niedostateczne wsparcie gminnych bibliotek oraz zbyt mały rozwój budownictwa socjalnego.

Zauważa się także niedostatki w zakresie infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej. Zapewnienie mieszkańcom każdego sołectwa / miejscowości tej infrastruktury pozwoli na polepszenie warunków życia mieszkańców wsi i wpłynie na zahamowanie migracji do ośrodków miejskich. W tym zakresie widzi się potrzebę budowy świetlic oraz placów zabaw, fitnessów, miejsc rekreacji.

Bardzo ważną kwestią rozwoju infrastruktury gminy jest dotknięcie jej problemem wykluczenia cyfrowego. Obszar objęty problemem wykluczenia cyfrowego oznacza teren, na którym znajduje się mniej niż dwóch dostawców usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu (prędkość łącza powyżej 2 Mbps). Teren gminy Stolno jest obszarem o niskiej gęstości zaludnienia, co powoduje nieopłacalność budowania połączeń sieciowych w technologii światłowodowej czy kablowej. Poniższy rysunek przedstawia gminę Stolno na mapie wykluczenia cyfrowego.

Mapa 6. Stolno na mapie wykluczenia cyfrowego

ŹRÓDŁO: MAPA WYKLUCZENIA CYFROWEGO, WWW.KUJAWSKO-POMORSKIE.PL

Jak widać powyżej, prawie wszystkie miejscowości na jej terenie są dotknięte tym problemem. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż okolice miejscowości Wabcz, stanowią bardzo duży obszar objęty wykluczeniem cyfrowym. Miejscowa ludność nie ma możliwości dostępu do sieci. Zgodnie z listą miejscowości wykluczonych cyfrowo w miejscowościach Wabcz, Sarnowo, Klęczkowo oraz Gorzuchowo w tej chwili nie działa ani jeden dostawca szerokopasmowego Internetu.

Jedyną miejscowością, która nie jest wpisana na listę wykluczonych cyfrowo jest Grubno. Na jej terenie usługi świadczy dwóch operatorów. W pozostałych miejscowościach występuje jedynie jeden operator². Gmina powinna podjąć działania mające na celu zachęcenie potencjalnych operatorów do świadczenia usług szerokopasmowego dostępu do Internetu. Działania takie mogą przyjąć formę ułatwień podatkowych czy własnych inwestycji w infrastrukturę telekomunikacyjną. Ułatwienie mieszkańcom gminy dostępu do Internetu z pewnością podniesie ich zadowolenie z poziomu życia na jej terenie. Na tym tle wykluczenia cyfrowego gminy rysuje się także problem niedostatecznej informatyzacji gminnych szkół. Obecnie są one wyposażone w niewystarczającą ilość sprzętu komputerowego w porównaniu z potrzebami edukacyjnymi społeczeństwa. Jedynie dobrze wyposażone jednostki będą w stanie wykształcić młodzież i przygotować ją do dalszego zdobywania wykształcenia i kwalifikacji zawodowych. Problem ten powinien zostać rozwiązany ze względu na chęć polepszenia jakości kształcenia i możliwości rozwoju dzieci i młodzieży w gminie Stolno.

4.2 Aktywność społeczno-gospodarcza

W zdiagnozowanych wcześniej problemach gminy Stolno wymieniono m.in. zbyt małą świadomość mieszkańców dotyczącą możliwości zakładania własnej działalności gospodarczej, wysokie bezrobocie, małą współpracę sąsiedzką oraz zbyt niską aktywność społeczną oraz niską integrację społeczną. Są to typowe zjawiska wśród społeczności gmin wiejskich. Ich przyczyną jest ogólna nieufność mieszkańców, uczucie bycia pozostawionym samym sobie.

Problemem gminy Stolno jest wysokie bezrobocie wśród jej mieszkańców. Ze względu na niską ilość inwestycji na jej terenach, oddalenie zakładów produkcyjnych znalezienie pracy przez część społeczeństwa jest praktycznie niemożliwe. Nie przejawiają oni chęci wyjazdu bądź dojeżdżania do pracy w mieście. Nie posiadają również wiedzy na temat możliwości samo zatrudnienia. Z pewnością wśród osób bezrobotnych na terenie gminy wiele jest takich, które mogłyby przy odpowiednim wsparciu założyć własną działalność gospodarczą. Mieszkańcy, ze względu na odległość od miast mają ograniczone możliwości dostępu do informacji. Chodzi przede wszystkim o dane na temat rynku pracy czy możliwości uzyskania porad prawnych. Jednostki pomocy jakie są powszechne w dużych miastach są dla mieszkańców gminy niedostępne. Na terenie gminy Stolno obserwuje się zbyt małą ilość instytucji mających pomagać aktywizacji społeczeństwa. Nie ma ono możliwości uzyskania informacji na temat możliwości samo zatrudnienia i zakładania działalności gospodarczej. W gminie nie przeprowadza się działań mających na celu jednoczenie i zapoznanie mieszkańców, w tym jest niewiele podejmowanych działań na rzecz aktywizacji społecznej i integracji społecznej szczególnie skierowanej do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia, do osób

² Źródło: *Wykluczenie cyfrowe – lista miejscowości*, www.kujawsko-pomorskie.pl

starszych, młodzieży, kobiet oraz osób niepełnosprawnych. Brak jest wsparcia dla organizacji pozarządowych i społecznych. Niektórzy z mieszkańców gminy mają również problem z dotarciem do opieki medycznej, a także do korzystania z dóbr kultury na przykład poprzez utrudniony dostęp do bibliotek. Jak wcześniej zauważono również dostęp do obiektów sportowych jest utrudniony dla części społeczeństwa. Problemy te przyczyniają się do obecnego obrazu społeczeństwa. Obserwuje się małą świadomość społeczną, małe chęci do zmiany swojego położenia.

Należy w najbliższym czasie podjąć działania dające społeczeństwu większe możliwości rozwoju. Zwiększenie dostępności do informacji, do porad, do wiedzy na temat rynku pracy, do szkoleń zawodowych, do działań aktywizacyjnej i integracyjnych. Mogą to być działania podejmowane bezpośrednio przez urząd gminy, jednostki organizacyjne gminy, bądź też poprzez zwiększenie wsparcia dla organizacji działających na terenie gminy. Większy dostęp do informacji, do rynku pracy, dóbr kultury przyczyni się do wzrostu aktywizacji społecznej i integracji społecznej. Jedynie dostępność podstawowych dóbr, dostępnych w dużym stopniu dla mieszkańców miast, zapewni wzrost aktywności mieszkańców wsi. Wszystkie te działania przyczynią się do polepszenia czynników społecznych wymienionych we wcześniejszej części analizy.

4.3 Atrakcyjność gminy

Stolno jest gminą o walorach, które sprzyjają rozwojowi turystyki. Jednak pomimo znacznych możliwości gmina jest nieznaną jako miejsce z możliwością świadczenia usług turystycznych. W chwili obecnej na jej terenie jest niewystarczająca liczba miejsc przeznaczonych na wypoczynek i rekreację. Rozwiązanie tego problemu przyczyni się do zwiększenia aktywności społecznej. Działania gminy powinny skupić się na dwóch drogach. Pierwszą jest budowa obiektów rekreacyjnych, kulturalnych, turystycznych i wypoczynku. Ich brak jest ogromnym ograniczeniem rozwoju gospodarczego gminy. Budowa takich obiektów będzie bodźcem dla zwiększenia atrakcyjności gminy. Przyciągnie na tereny gminne turystów z okolicznych miejscowości a także z dalszych zakątków kraju. Ich obecność zapewni dochody lokalnym przedsiębiorcom, a także gminie. Wpłyne to również na zwiększenie zatrudnienia w gminie.

Drugim kierunkiem rozwoju turystyki gminy powinna być aktywizacja społeczeństwa do zakładania własnej działalności gospodarczej w tym turystycznej oraz usługowej skierowanej do turystów. Ludność gminy nie postrzega obecnie swojego terenu jako bardzo atrakcyjnego turystycznie. Mała jest tu ilość gospodarstw agroturystycznych. Działania gminy powinny zmierzać w kierunku uświadamiania społeczeństwu korzyści zakładania tego typu działalności.

W ciągu ostatnich lat zaniedbano zagadnienie promocji gminy Stolno. Mimo swojej atrakcyjności turystycznej i historycznej jest to miejsce nieznaną większości mieszkańcom pobliskich ośrodków miejskich. Kojarzy się raczej jako miejsce tranzytowe, przez które przejeżdża się w innych kierunkach, niż do którego się przyjeżdża. Z perspektywy rozwoju gminy jest to zjawisko bardzo negatywne. Należy podjąć działania mające na celu wypromowanie gminy jako miejsca wartego odwiedzenia. Celem działań informacyjnych i promocyjnych powinno być przyciągnięcie do gminy turystów jak i przedsiębiorców. Należy budować wizerunek gminy atrakcyjnej inwestycyjnie jak i turystycznie.

Działania te będą wsparciem dla wszystkich kierunków rozwoju gminy Stolno.

Przyczynią się do zmniejszenia bezrobocia jak i do zmniejszenia odpływu młodych ludzi z gminnych terenów. Sprawią, że zwiększy się ilość miejsc pracy na terenie gminy, co w połączeniu ze zwiększeniem atrakcyjności gminy pomoże budować bardziej otwarte społeczeństwo.

5. Cele strategiczne

5.1 Cele strategiczne gminy w kontekście regionalnym, krajowym i unijnym

Polityka rozwoju gminy określona strategią rozwoju gminy Stolno musi zachować spójność z zewnętrznymi dokumentami strategicznymi bowiem proces budowy lokalnych dokumentów planistycznych powinien uwzględniać zmiany w aktach prawnych regulujących zasady prowadzenia polityki rozwoju na wyższych szczeblach, poczynając od dokumentów na szczeblu Unii Europejskiej a kończąc na wojewódzkiej i powiatowej rozwoju.

Tak zdefiniowana spójność w wymiarze wertykalnym pozwala wzmocnić efekty rozwojowe poprzez jednoznaczne określanie kluczowych kierunków interwencji. Jednocześnie prowadzi do koncentracji środków publicznych na jasno zdefiniowanych celach rozwojowych. Proces budowy lokalnych dokumentów planistycznych, w szczególności Strategii Rozwoju powinien uwzględniać zmiany w aktach prawnych regulujących zasady prowadzenia polityki rozwoju na wyższych szczeblach, poczynając od dokumentów na szczeblu Unii Europejskiej a kończąc na wojewódzkiej i subregionalnej strategii rozwoju. Tak zdefiniowana spójność w wymiarze wertykalnym pozwala wzmocnić efekty rozwojowe poprzez jednoznaczne określanie kluczowych kierunków interwencji. Jednocześnie prowadzi do koncentracji środków publicznych na jasno zdefiniowanych celach rozwojowych. Jako podstawowe wyzwania polityki regionalnej w Polsce określono:

- lepsze wykorzystanie potencjałów najważniejszych obszarów miejskich do kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz stymulowania rozwoju pozostałych obszarów,
- zapewnienie spójności wewnętrznej kraju – niedopuszczenie do nadmiernych różnicowań przestrzennych,
- zwiększenie potencjału do tworzenia, dyfuzji i absorpcji innowacji, przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym oraz pełniejsze wykorzystanie zasobów pracy,
- poprawa jakości zasobów pracy,
- odpowiedź na zmiany klimatyczne i zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych,
- wykorzystanie potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju regionalnego, wspieranie rozwoju kapitału społecznego,
- zapewnienie odpowiedniej infrastruktury transportowej i teleinformatycznej do wspierania konkurencyjności i zapewniającej jednocześnie spójność terytorialną kraju,
- podwyższenie zdolności instytucjonalnej do zarządzania rozwojem na poziomie krajowym i regionalnym.

Powyższe wyzwania stanowią oś przewodnią dla wszystkich polityk regionalnych – krajowych, sektorowych, regionalnych i subregionalnych. Najważniejsze dokumenty i ich wzajemne powiązanie w planowaniu strategicznym dla Stolna przedstawia tabela poniżej.

Tabela 13. Hierarchia dokumentów strategicznych, z którymi powiązana jest Strategia rozwoju Gminy Stolno

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „Europa 2020”		
Długookresowa strategia rozwoju kraju „Polska 2030 – trzecia fala nowoczesności”		
Średniookresowa strategia rozwoju kraju 2020		
Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	Strategie zintegrowane:	Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030
	Rozwój transportu	
	Bezpieczeństwo narodowe RP	
	Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	
Rozwój kapitału społecznego		
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Konkurencyjna gospodarka	
	Modernizacja przestrzeni wsi i miast	
	Silna metropolia	
	Nowoczesne społeczeństwo	

Poniżej przedstawiono zapisy kluczowych dokumentów strategicznych mających wpływ na tworzenie strategii lokalnej dla Gminy Stolno.

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „Europa 2020”

Efektom realizacji Strategii „Europa 2020” ma być gospodarka bazująca na wiedzy, niskoemisyjna, promująca przyjazne środowisku technologie, oszczędnie gospodarująca zasobami, kreująca nowe „zielone” miejsca pracy, a zarazem zachowująca dbałość o spójność społeczną.

Jako cele krajowe Strategii „Europa 2020” Polska przedstawiła:

- Zwiększenie wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata do co najmniej 71% (dla UE wskaźnik ustalono na poziomie 75%);
- Osiągnięcie poziomu nakładów na działalność B+R równego 1,7% PKB (dla UE – 3%);
- Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej do poziomu ok. 96 Mtoe, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcja emisji CO₂ (dla UE są to cele „20/20/20”);

- Zmniejszenie do 4,5% odsetka młodzieży niekontynuującej nauki oraz zwiększenie do 45% odsetka osób w wieku 30-34 lat posiadających wyższe wykształcenie (dla UE odpowiednio 10% i 40%);
- Zmniejszenie o 1,5 mln liczby osób żyjących poniżej relatywnej granicy ubóstwa (dla UE założono 20 mln osób)

Średniokresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020

Celem strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Wyznaczone obszary strategiczne dotyczą: konkurencyjnej gospodarki, spójności społecznej i terytorialnej oraz sprawnego i efektywnego państwa.

Priorytetowym zadaniem warunkującym rozwój kraju jest zwiększanie konkurencyjności gospodarki. Wspierana będzie zatem specjalizacja regionów oparta na ich zasobach i możliwościach rozwojowych. Ponadto pilną potrzebą jest wypracowanie nowych przewag konkurencyjnych opartych na wiedzy, kapitale intelektualnym, kapitale społecznym i cyfryzacji.

Osiągnięcie poprawy spójności społecznej i terytorialnej możliwe będzie poprzez tworzenie warunków do rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych w kontekście geograficznym – na różne obszary o słabszych potencjałach, wzmacniając równocześnie ich możliwości absorpcyjne w zakresie włączania w procesy rozwojowe tych, które pozostawały dotychczas tylko biernymi odbiorcami zachodzących zmian. Większa spójność społeczna i przestrzenna umożliwi oddziaływanie czynników pro wzrostowych na różne obszary życia społeczno-gospodarczego. W układzie terytorialnym przejawiać się to będzie z jednej strony w stymulowaniu rozwoju konkurencyjności i innowacyjności w ośrodkach o znaczeniu krajowym, jakimi są ośrodki wojewódzkie, a z drugiej strony we wzmacnianiu potencjału rozwojowego obszarów (regionalnych biegunów wzrostu) o słabszych wskaźnikach makroekonomicznych. Jako największy obszar problemowy wymagający specjalnego traktowania ŚSRK wskazuje obszar Polski Wschodniej, w tym województwo kujawsko-pomorskie. Podkarpacie zostało również wskazane jako jedno z województw o najniższym wskaźniku dostępności terytorialnej.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Z punktu widzenia lokalnej polityki rozwoju kluczowe miejsce zajmuje dokument Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie.

Celem strategicznym KSRR jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju: wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Rozwinięcie stanowią trzy cele szczegółowe: wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów; budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych

oraz tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie. Zgodnie z przedstawionym w KSRR, nowym paradygmatem rozwoju regionalnego, w proces planowania strategicznego należy włączyć następujące wytyczne:

- wykorzystywanie zasobów endogenicznych regionów (uniezależnianie się od transferów zewnętrznych),

- tworzenie polityk wieloletnich i zdecentralizowanych w przeciwieństwie do dotychczasowych dotacji jednorazowo przeznaczanych na działania krótkoterminowe,
- finansowanie inwestycji wyselekcjonowanych (jako tych działań, które w największym stopniu przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego regionu i powodują jego dyfuzję),
- wieloszczeblowe zarządzanie polityką regionalną – zaangażowanie wielu partnerów przez władze regionalne,
- zróżnicowane podejście do różnych typów regionów – wykorzystywanie specjalizacji regionalnych i subregionalnych oraz reagowanie na specyficzne bariery rozwojowe.

Wytyczne te zostały sformułowane przede wszystkim w celu wzmocnienia procesu programowania polityki rozwoju na szczeblu wojewódzkim. Jednak myśl zawarta w powyższych uwagach może stanowić ważną wskazówkę podczas programowania polityki rozwoju na szczeblu powiatowym i gminnym. Ponadto zgodnie z rekomendacjami KSRR, w procesie zarządzania strategiami rozwoju postuluje się tworzenie i utrwalanie szerokich partnerstw między instytucjami publicznymi i społeczeństwem obywatelskiego tak, by zapewnić skuteczny i wielopoziomowy system zarządzania polityką rozwoju.

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030

Celem polityki przestrzennego zagospodarowania kraju określonym w KPZK jest: efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie. Cel ten ma być realizowany m.in. poprzez podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

KPZK zakłada również poprawę spójności wewnętrznej kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. Ze względu na bariery rozwojowe (w tym położenie wzdłuż zewnętrznej granicy UE) działania wspomagające spójność kraju powinny koncentrować się na obszarze Polski Wschodniej, w tym województwa kujawsko-pomorskiego. Ważnym obszarem działań jest również regionalna integracja funkcjonalna, służąca rozprzestrzenianiu się procesów rozwojowych poza obszar głównych miast, oraz wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych, w tym o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług; na obszarach zdegradowanych i w miastach – w celu przywrócenia ich funkcji administracyjnych, społecznych i gospodarczych; na obszarach przygranicznych – w celu przezwyciężania ich peryferyjności.

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+

Celem Strategii jest przede wszystkim wyprowadzenie województwa ze strukturalnych ograniczeń rozwoju, które od początku transformacji systemowej skutecznie uniemożliwiają rozwiązanie najważniejszego problemu rozwoju województwa – wysokiego poziomu bezrobocia (jako skutku niskiej konkurencyjności gospodarki) oraz hamują realizację ambitnych celów związanych przede wszystkim z rozwojem nowoczesnego sektora rolno-spożywczego i powszechną innowacyjnością. Te

strukturalne ograniczenia wynikają ze zbyt wysokiego (w stosunku do struktury agrarnej) uzależnienia ekonomicznego ludności wiejskiej od rolnictwa, połączonego z niskim poziomem przedsiębiorczości pozarolniczej oraz niedostosowaniem struktury wykształcenia do oczekiwań rynku pracy.

Dokument identyfikuje dziewięć podstawowych wyzwań rozwojowych województwa kujawsko-pomorskiego. Są to:

- Rozwój gospodarki
- Radykalne ograniczenie bezrobocia
- Rozwój regionu uwzględniający solidarność międzypokoleniową
- Rozwój społeczny
- Modernizacja obszarów wiejskich
- Polityka miejska
- Silna metropolia – rozwój Bydgoszczy i Torunia jako realnych ośrodków rozwoju
- Rozwój infrastruktury o znaczeniu strategicznym
- Budowa tożsamości i promocja województwa

Osią przewodnią Strategii jest modernizacja województwa, rozumiana jako zdecydowane działania skoncentrowane na wybranych dziedzinach, szczególnie ważnych dla jakości życia mieszkańców i konkurencyjności województwa. Celem Strategii jest zasadnicza poprawa sytuacji w tych właśnie wybranych dziedzinach, poprzez przełamanie dotychczasowych barier oraz przygotowanie społeczeństwa i przestrzeni województwa do nowych wyzwań rozwojowych, które zaistnieją w III dekadzie XXI wieku. Prognozowane zmiany przewartościują dotychczasowe uwarunkowania i walory konkurencyjności regionalnej, a jednocześnie będą stanowiły tak istotne determinanty rozwoju, że jest uzasadnione podejmowanie działań mających na celu ich wykorzystanie lub dostosowanie się do nich – już obecnie. Zamierza się zapewnić wysoką jakość życia oraz wysoką konkurencyjność gospodarki województwa poprzez działania podejmowane w innych niż dotąd dziedzinach lub też poprzez działania w „tradycyjnych” dziedzinach, ale realizowane innymi instrumentami.

Strategia rozwoju Powiatu Chełmińskiego na lata 2015 – 2025

Strategia na bazie diagnozy oraz analizy SWOT powiatu wskazuje główne obszary priorytetowe dla rozwoju powiatu:

1. strefa społeczna (tj. oświata, ochrona zdrowia, sport i rekreacja, kultura, pomoc społeczna, bezpieczeństwo publiczne),
2. strefa gospodarcza (tj. pozarolnicza działalność gospodarcza, bezrobocie, turystyka, rolnictwo),
3. strefa techniczna (tj. infrastruktura komunikacyjna, wodno-ściekowa, zaopatrzenie w energię, ochrona środowiska).

Dokument formułuje cztery podstawowe cele strategiczne:

Cel strategiczny 1: Zapewnione mieszkańcom Powiatu Chełmińskiego atrakcyjne warunki do życia.

Cel strategiczny 2: Konkurencyjny i rozwinięty gospodarczo Powiat Chełmiński.

Cel strategiczny 3: Nowoczesna i przyjazna środowisku infrastruktura techniczna.

Cel strategiczny 4: Sprawny i partnerski system realizacji zadań w Powiecie Chełmińskim.

5.2. Cele strategiczne gminy i ich operacjonalizacja

Cele gminy Stolno wynikają bezpośrednio z zaobserwowanych problemów. Ich zadaniem będzie niwelowane, ograniczenie lub wyeliminowanie istniejących problemów. Dążenie do realizacji wskazanych celów prowadzić będzie do wykorzystanie szans i zmniejszenia zagrożeń, umocnić silne strony gminy, ograniczyć jej słabości. Cele oscylować będą więc wokół rozwoju, wzmocnienia, promocji, podnoszenia, odtworzenia, ożywienia wykorzystania jednych aspektów oraz zmniejszenia, ograniczenia, osłabienia innych.

Przedstawiony poniżej układ celów strategicznych wynika z przyjętej wizji rozwoju Gminy Stolno. Stanowi on spójne i komplementarne zestawienie najważniejszych z punktu widzenia stymulowania polityki rozwoju dziedzin aktywności społeczno-gospodarczej. W założonej perspektywie roku 2023 powinny one w najistotniejszy sposób determinować rozwój Gminy.

Jest on również jest wynikiem kilku determinant, charakterystycznych dla tzw. nowego paradygmatu polityki regionalnej w Polsce. Obecnie, zasadniczy nurt przesłanek formalno-prawnych uzasadniających potrzebę weryfikacji dokumentów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego, wynika ze zmian w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz wiąże się z aktualizacją dokumentów europejskich (Europa 2020), krajowych (Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r., Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r., Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 r.) i regionalnych (Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a także Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020) oraz przyjęciem nowego paradygmatu polityki regionalnej, wprowadzonego przyjęciem 13 lipca 2011 roku Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR). Podobnie jak inne JST, Samorząd Gminy Stolno zobligowany jest do przeglądu i weryfikacji strategii rozwoju w kontekście dostosowania jej założeń do wytycznych i rekomendacji płynących z dokumentów o charakterze nadrzędnym.

Ponadto w procesie budowy nowej strategii bardzo ważną rolę odgrywają przeobrażenia, jakie zaszły w sferze realnej, tj. rzeczywiste procesy i zjawiska (natury gospodarczej, społecznej, zarządczej, itp.) wpływające na rozwój gminy. Obszary strategiczne, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki interwencji zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Stolno wynikają z kilku istotnych uwarunkowań:

- analiz społeczno-gospodarczych wykonanych na potrzeby budowy Strategii – ich podsumowanie zawarte jest w rozdziale dotyczącym wniosków z diagnozy społeczno-gospodarczej;
- priorytetów zawartych w krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych (przede wszystkim Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego), zgodnie z którymi w nowej perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020 będą dysponowane środki finansowe dla JST (w tym nowe narzędzia jak kontrakt terytorialny);
- wyników sesji strategicznej prowadzonej z przedstawicielami środowisk lokalnych Gminy Stolno.

Plan operacyjny strategii zawiera kierunki interwencji będące zarówno wyzwaniem dla całego subregionu chełmińskiego (zgodnie z wytycznymi nowego paradygmatu polityki regionalnej w Polsce), jak i te, które wynikają z aspiracji i oczekiwań środowisk lokalnych. Zasada konstruowania strategii polega na skoncentrowaniu się na działaniach kluczowych, szczególnie istotnych ze strategicznego punktu widzenia. Pominięte są inne obszary i działania, nie wynikające wprost ze zidentyfikowanych podstawowych celów służących realizacji założeń strategii. Nie znaczy to, że pominięte działania nie mogą czy nie powinny być realizowane, a jedynie, że nie będą one traktowane priorytetowo.

Przyjęto podstawowy cel strategiczny wynikający z wizji rozwoju Gminy. Dla jego realizacji wskazano narzędzia interwencji, które mają charakter horyzontalny, to znaczy odnoszące się do wielu obszarów strategicznych jako forma, poprzez którą mogą być zrealizowane cele poszczególnych obszarów.

Cel nadrzędny jest to główny, zasadnych kierunek działań, wytyczający drogę gminy.

Nadrzędnym celem gminy Stolno jest:

Rozwój społeczno – gospodarczy gminy Stolno i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju

Nadrzędnym strategicznym celem rozwoju Gminy Stolno jest dalsza poprawa warunków życia mieszkańców i gospodarowania przedsiębiorstw w tym poprzez promowanie włączenia społecznego, walkę z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Ma to doprowadzić do wzrostu aktywności społeczności lokalnych poprzez wspieranie oddolnych działań społeczności lokalnych na rzecz rozwoju lokalnego. Należy przy tym zachować zalety położenia, walory przyrodniczo-krajobrazowe. Gmina Stolno dąży do zrównoważonego i trwałego rozwoju funkcji rekreacyjnej, kulturalnej, mieszkaniowej i produkcyjno-usługowej przy zachowaniu wiejskiego charakteru gminy.

Cel ten jest zgodny z następującymi priorytetami „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+”:

- Konkurencyjna gospodarka
- Modernizacja przestrzeni wsi i miast
- Nowoczesne społeczeństwo

Jest on także spójny z wyrażoną w wojewódzkiej strategii zasadą, że „działania sprzyjające szeroko rozumianemu rozwojowi gospodarczemu powinny więc być szczególnie eksponowane, a w działaniach nie stymulujących bezpośrednio gospodarki należy poszukiwać i wzmacniać aspekty oddziałujące pośrednio na tworzenie miejsc pracy i generowanie dochodów.”

Cel wpisuje się w zasadę rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, zdefiniowaną w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020 oraz w ramach PROW na lata 2014-2020.

Cel ten spójny jest również z wizją rozwoju powiatu chełmińskiego „powiat chełmiński – nowoczesny powiat rozwinięty w oparciu o innowacyjną gospodarkę i zasadę zrównoważonego rozwoju, zapewniający przyjazne warunki do życia, pracy i aktywności społecznej”, a także celem strategicznym 1 „Strategii rozwoju powiatu chełmińskiego na lata 2015 – 2025” - Zapewnione mieszkańcom Powiatu Chełmińskiego atrakcyjne warunki do życia.

Cel nadrzędny podlega konkretyzacji poprzez cele szczegółowe, które przedstawiono niżej. Wywodzą one się z diagnozy potencjału i problemów rozwojowych Gminy. Są to cele obejmujące różne aspekty: infrastrukturalne, społeczne, przestrzenne, ekologiczne i gospodarcze.

Cel główny obejmuje kilka celów strategicznych. Cel w kategoriach strategicznych jest rozumiany jako kierunek działania. Nie stanowi wizji docelowego stanu, ale jest procesem rozwojowym. Proces ten ma służyć coraz lepszemu zaspokajaniu różnorodnych potrzeb mieszkańców i gospodarki oraz ma przyczyniać się do wzrostu konkurencyjności i rangi gminy w otoczeniu. Cel strategiczny odpowiada na pytanie, jak ma funkcjonować i w którym kierunku ma się rozwijać gmina Stolno. Pokazuje drogę rozwojową gminy. Celem każdej gminy, w tym również Gminy Stolno jest rozwój zrównoważony i trwały, to znaczy ekonomicznie realny, społecznie akceptowany i ekologicznie bezpieczny. Cele strategiczne odnoszą się do podniesienia konkurencyjności, poprawy warunków życia czy równoważenia rozwoju.

Celami strategicznymi Gminy Stolno są:

1. Rozwój infrastruktury technicznej, kulturalnej, edukacyjnej, zdrowotnej, turystycznej i rekreacyjnej

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej warunkuje możliwość rozwoju gospodarczego (w tym rozwoju produkcji rolniczej), atrakcyjność inwestycyjną, warunki życia mieszkańców, dostępność do usług publicznych i miejsc pracy w ośrodkach lokalnych. Do najważniejszych problemów należy niski poziom rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej, zły stan infrastruktury transportowej oraz niewydolność infrastruktury energetycznej, czy też brak infrastruktury gazowniczej. Sposobem na łagodzenie tego problemu może być dywersyfikacja źródeł energii m.in. wykorzystująca surowce i odpady pochodzące z rolnictwa (OZE).

Dużym potencjałem dla gminy jest rozwój Internetu szerokopasmowego i jego szersze wykorzystanie w prowadzeniu działalności gospodarczej czy pracy na odległość.

Ze względu na różnice w dostępności i jakości usług publicznych pomiędzy miastem a wsią, niezbędne jest podjęcie działań na rzecz zwiększenia dostępności do wysokiej jakości usług publicznych, w szczególności w zakresie edukacji, zdrowia, rekreacji, usług kulturalnych oraz społecznych.

2. Wzrost aktywności społeczno – gospodarczej

Głównym kierunkiem interwencji jest stymulowanie rozwoju społecznego (kluczowa rola usług publicznych szczebla gminnego dla kształtowania właściwych postaw społecznych) oraz lokalnego

rynku pracy. Ten poziom polityki terytorialnej w rejonach tradycyjnego rolnictwa ma decydujące znaczenie dla aktywizacji mieszkańców wiejskich, jest także odpowiedzialny za lokalne aspekty rozwoju społecznego i gospodarczego.

Gospodarka stanowi zasadniczą oś rozwoju gminy i jest powiązana (wpływa) na wszystkie pozostałe aspekty rozwoju. Działania sprzyjające szeroko rozumianemu rozwojowi gospodarczemu powinny więc być szczególnie eksponowane, a w działaniach nie stymulujących bezpośrednio gospodarki należy poszukiwać i wzmacniać aspekty oddziałujące pośrednio na tworzenie miejsc pracy i generowanie dochodów. Wobec niskiego poziomu rozwoju społecznego oraz niedorozwoju sfery infrastrukturalnej, realne jest zagrożenie, że sfery te będą stanowić bariery dla rozwoju gospodarki. Pochodną rozwoju gospodarczego będzie także poprawa sytuacji w dziedzinach ściśle z nim powiązanych – sytuacji materialnej ludności, sytuacji budżetu gminy i szeroko rozumianym rozwojem społecznym.

Realizacja celu ma za zadanie pełne wykorzystanie na potrzeby aktywizacji gospodarczej potencjałów endogenicznych – czyli atutów, w zakresie których pozycja gminy może być ponadprzeciętnie wysoka, a szansa odniesienia sukcesu gospodarczego jest bardzo duża.

3. Wzrost atrakcyjności gminy

Atrakcyjność gminy, rozumiana jako warunki sprzyjające zamieszkaniu na terenie gminy, prowadzeniu tu działalności gospodarczej oraz lepszej identyfikacji gminy w kontekście regionalnym i krajowym jest kluczowa dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Działania w tym zakresie mają z jednej strony doprowadzić do powstrzymania negatywnych trendów demograficznych (niekorzystne saldo migracji) i stworzenia lepszego otoczenia dla mieszkańców jak i do rozwoju gospodarczego gminy, dzięki korzystnym warunkom inwestycyjnym zarówno w kontekście dostępnego terenu wraz z niezbędną infrastrukturą jak i klimatu inwestycyjnego. Elementem szczególnie korzystnym może być tu wykreowanie marki gminy w oparciu o jej walory. Szczególnie istotne dla Gminy Stolno może być wykorzystanie potencjału turystycznego, ponieważ może się wiązać z generowaniem istotnej lokalnie liczby miejsc pracy, lub/i dochodów lokalnych. Promocja turystyczna będzie też mieć istotne znaczenie dla promocji lub kształtowania tożsamości gminy. W szczególności wykorzystane lub wykreowane powinny być produkty markowe oraz wszelkie nowe trendy w turystyce. Na większą skalę zamierza się gospodarczo i promocyjnie wykorzystać markę szlaków turystycznych i podążać za aktualnymi trendami w turystyce i rekreacji.

Celom strategicznym podporządkowuje się tak zwane „cele operacyjne”, a tym ostatnim z kolei tak zwane „działania/zadania strategiczne”. Strategia rozwoju Gminy Stolno zawiera zatem hierarchiczną strukturę celów i wynikających z nich zadań. Zidentyfikowanie „celów operacyjnych” wymagało dokładnego rozpoznania osiągniętego poziomu rozwoju gminy. Rozpoznanie dokonano na podstawie analizy podstawowych czynników determinujących rozwój gminy Stolno, identyfikacji mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń. Opierając się na wyżej wspomnianym rozpoznaniu rozwój gminy skoncentrowany winien być wokół trzech zasadniczych celów strategicznych, zmierzających do realizacji celu głównego. Dla wyznaczonych celów strategicznych określono cele operacyjne.

Cele operacyjne Gminy Stolno w obrębie celów strategicznych:

1. Rozwój infrastruktury technicznej, kulturalnej, edukacyjnej, zdrowotnej, turystycznej i rekreacyjnej

- a. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej;
- b. Rozwiązanie problemu gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy;
- c. Poprawa obsługi mieszkańców w sferze ochrony kultury, edukacji i rekreacji oraz informatyzacji;
- d. Wspieranie placówek opieki społecznej;
- e. Rozwój budownictwa socjalnego;

2. Wzrost aktywności społeczno – gospodarczej

- a. Rozwój przedsiębiorczości;
- b. Wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki rolnej;
- c. Rozwój turystyki;
- d. Ograniczenie bezrobocia;
- e. Zmniejszanie zjawisk patologii;
- f. Wzrost inicjatyw i integracja oraz aktywizacja społeczna;

3. Wzrost atrakcyjności gminy

- a. Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy
- b. Zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy.
- c. Promocja dziedzictwa kulturowego
- d. Wzmocnienie promocji gminy
- e. Rozwój terenów wypoczynkowych i rekreacyjnych

Zadania strategiczne to konkretne działania planowane przez Gminę, przedsięwzięcia organizacyjne lub inwestycje, których wdrożenie do praktyki jest warunkiem realizacji celów. Przeprowadzone analizy i obserwacje umożliwiły identyfikację zadań strategicznych dla gminy Stolno.

Tabela 14. Struktura celów strategii Gminy Stolno

<u>Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury technicznej, kulturalnej, edukacyjnej, zdrowotnej, turystycznej i rekreacyjnej</u>		
Cele operacyjne	Zadania strategiczne	Wskaźnik realizacji
Rozwój infrastruktury komunikacyjnej	<ul style="list-style-type: none">- Modernizacja, przebudowa, usprawnienie i rozbudowa sieci drogowej- Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach- Poprawa stanu nawierzchni dróg lokalnych- Modernizacja dróg transportu rolnego- Rozwój komunikacji zbiorowej- Rozwój telekomunikacji	<ul style="list-style-type: none">- Długość zmodernizowanych/przebudowanych dróg- Ilość wypadków drogowych- Długość wyremontowanych dróg- Długość wybudowanych dróg- Ilość i częstotliwość połączeń komunikacji zbiorowej- Długość i przepustowość łączy telekomunikacyjnych
Rozwiązanie problemu gospodarki wodno-ściekowej na terenie	<ul style="list-style-type: none">- Budowa i modernizacja sieci wodociągowych wraz z przyłączami;- Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych	<ul style="list-style-type: none">- Długość nowej sieci wodociągowej; ilość i długość przyłączy- Długość nowej sieci kanalizacyjnej; ilość i długość

gminy	- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	przyłączy - Ilość wybudowanych oczyszczalni ścieków
Poprawa obsługi mieszkańców w sferze ochrony kultury, edukacji i rekreacji oraz informatyzacji	- Remonty budynków szkolnych - Modernizacja zaplecza sportowego szkół - Budowa boisk sportowych - Budowa miejsc wypoczynku i rekreacji - Remont świetlic wiejskich - Termoizolacja i remonty budynków szkół na terenie gminy - Utworzenie gminnego ośrodka kultury - Budowa przedszkoli i żłobków - Ułatwienia dla przedsiębiorców świadczących usługi do szerokopasmowego Internetu - Budowa świetlic wiejskich - Budowa ścieżek rowerowych - Budowa boisk sportowych	- Ilość, powierzchnia i kubatura wyremontowanych budynków - Powierzchnia zmodernizowanego zaplecza sportowego - Ilość wybudowanych boisk - Ilość, powierzchnia i kubatura wybudowanych miejsc wypoczynku i rekreacji - Ilość, powierzchnia i kubatura wyremontowanych budynków świetlic, szkół - Ilość, powierzchnia i kubatura wybudowanych budynków świetlic wiejskich - Kalendarz imprez i raport z jego realizacji - Ilość, powierzchnia i kubatura wybudowanych budynków - Ilość firm świadczących usługi dostępu do szerokopasmowego Internetu - Długość nowych ścieżek rowerowych - Ilość boisk sportowych
Wspieranie placówek opieki społecznej	- Remonty i modernizacje ośrodka zdrowia	- Ilość, powierzchnia i kubatura wyremontowanych budynków
Rozwój budownictwa socjalnego	- Budowa, adaptacja i remonty mieszkań socjalnych	- Ilość, powierzchnia i kubatura wybudowanych, zaadoptowanych, wyremontowanych budynków
Cel strategiczny 2 - Wzrost aktywności społeczno – gospodarczej		
Rozwój przedsiębiorczości	- Stworzenie korzystnych warunków lokowania inwestycji na terenie gminy - Wydzielenie i uzbrojenie terenów na cele inwestycyjne i budownictwa mieszkaniowego - Ulgi i preferencje dla inwestorów - Pozyskiwanie inwestorów strategicznych oraz środków finansowych dla społeczno-gospodarczego rozwoju gminy i wspieranie już istniejących jednostek gospodarczych - Organizowanie doradztwa prawnego, finansowego i szkoleń w zakresie tworzenia i prowadzenia małej i średniej przedsiębiorczości - Opracowanie programu wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw	- Ilość nowych inwestycji na terenie gminy (w stosunku do roku 2015) - Zapisy MPZP (zmiany w stosunku do 2015) - Dane urzędu gminy - Ilość nowych inwestycji na terenie gminy (w stosunku do roku 2015) - Ilość przeprowadzonych szkoleń i doradztwa, ilość beneficjentów - opracowany i wdrożony program
Wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki rolnej	- Zmiany w organizacji produkcji rolnej - Tworzenie gospodarstw specjalistycznych - Zmiany struktury użytkowania gruntów - Różnicowanie źródeł dochodów gospodarstw rolnych - Wsparcie i pomoc gospodarstwom słabszym ekonomicznie	- Ilość gospodarstw specjalistycznych (zmiany w stosunku do 2015 roku) - struktura zasiewu i wykorzystania gruntów (zmiany w stosunku do 2015 roku) - struktura dochodów gospodarstw rolnych - ilość i rodzaj udzielonego wsparcia
Rozwój turystyki	- - Tworzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej - Organizacja bazy agroturystycznej - Dostosowanie struktury produkcji do potrzeb rynku	- Ilość bazy turystycznej i rekreacyjnej rodzajowo - Ilość nowych miejsc noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych - Wzrost dochodów
Ograniczenie bezrobocia	- Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy - Sprawny system rejestracji przedsiębiorców - Kursy i szkolenie dla bezrobotnych - Organizacja tzn. prac publicznych - Programy edukacyjne – wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży wiejskiej	- Ilość nowoutworzonych miejsc pracy (po 2015) - średni czas od zgłoszenia do zarejestrowania przedsiębiorców - Ilość kursów i szkoleń, ilość osób, które ukończyły szkolenia - Ilość osób objętych pracami publicznymi, długość trwania prac - Ilość dzieci i młodzieży objętych programami

	<ul style="list-style-type: none"> - Aktywizacja, preorientacja zawodowa bezrobotnych - Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Chełmnie 	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość bezrobotnych, którzy skorzystali z programu preorientacji zawodowej
Zmniejszanie zjawisk patologii	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacja czasu wolnego mieszkańców - Bogata oferta kulturalna dla mieszkańców - Aktywna działalność świetlic wiejskich - Aktywna działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej - Atrakcyjna oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży - Prowadzenie szkoleń profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych na temat zagrożeń i sposobów przeciwdziałania 	<ul style="list-style-type: none"> - Oferta kulturalna, sportowa i rozrywkowa dostępna dla mieszkańców na terenie gminy - Kalendarz imprez - Oferta świetlic - Ilość udzielonej przez GOPS pomocy rodzajowo - Ilość dzieci i młodzieży korzystającej z oferty zajęć pozalekcyjnych - Ilość i rodzaj przeprowadzonych szkoleń
Wzrost inicjatyw i integracja oraz aktywizacja społeczna	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój działalności ośrodków kultury - Organizacja czasu wolnego mieszkańców - Organizacja imprez kulturalnych i promocyjnych - Programy edukacyjno-wychowawcze dla dzieci wiejskich - Wyposażenie świetlic wiejskich - Doposażenie szkół w sprzęt dydaktyczny - Rozwój klubów sportowych - Zwiększenie oferty kulturalnej - Organizowanie cyklicznych, masowych imprez integracyjnych o charakterze kulturalnym i rekreacyjnym (festyny, koncerty, zawody, przedstawienia) dla mieszkańców gminy. - organizacja działań aktywizacyjnych i integracyjnych skierowanych do mieszkańców w tym do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia a także do osób starszych, młodzieży, kobiet i osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> - Oferta ośrodków kultury na terenie gminy. - Oferta kulturalna, sportowa i rozrywkowa dostępna dla mieszkańców na terenie gminy - Kalendarz imprez - Rodzaj i ilość programów - Ilość i rodzaj wyposażenia - Ilość i rodzaj wyposażenia - Liczba członków klubów sportowych (zmiany w stosunku do 2015 roku) - Ilość i rodzaj imprez kulturalnych (zmiany w stosunku do 2015 roku) - sprawozdania z imprez - ilość i rodzaj działań aktywizacyjnych i integracyjnych w tym liczba uczestników
Cel strategiczny 3 - Wzrost atrakcyjności gminy		
Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	<ul style="list-style-type: none"> - Stworzenie korzystnych warunków lokowania inwestycji na terenie gminy - Wydzielenie i uzbrojenie terenów na cele inwestycyjne i budownictwa mieszkaniowego 	<ul style="list-style-type: none"> - ilość pozyskanych inwestorów - zapisy MPZP
Zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy	<ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego obszarów prawnie chronionych - Podniesienie świadomości ekologicznej - Poprawa stanu czystości jezior 	<ul style="list-style-type: none"> - Stan ekologiczny obszarów chronionych wg RDOŚ - Większy poziom segregacji odpadów w stosunku do 2015 roku, spadek zużycia energii, zmiana struktury nośników energii - Klasa czystości wód wg WIOŚ
Promocja dziedzictwa kulturowego	<ul style="list-style-type: none"> - Estetyzacja gminy oraz ochrona wiejskości krajobrazu i dziedzictwa przyrodniczego 	
Wzmocnienie promocji gminy	<ul style="list-style-type: none"> - Marketing turystyczny gmin - Wykorzystywanie lokalnych mediów do zamieszczania informacji o walorach gminy. - Przygotowanie informatora turystycznego zawierającego zasoby przyrodnicze, adresy bazy wypoczynkowej i rekreacyjnej, szlaki turystyczne, trasy rowerowe, samochodowe i piesze. 	<ul style="list-style-type: none"> - Wzrost ilości turystów odwiedzających gminę (w stosunku do 2015 roku) - Ilość artykułów/informacji w mediach - Gotowy informator oraz jego aktualizacje
Rozwój terenów wypoczynkowych i rekreacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój sportu - Wytyczenie i urządzenie szlaków turystycznych pieszych, rowerowych, samochodowych zmierzających do zespołów parkowo dworskich i obiektów kulturowych oraz wyznaczenie miejsc odpoczynku na tych trasach. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość członków klubów sportowych, ilość imprez sportowych - długość szlaków turystycznych, ilość miejsc wypoczynku

	Budowa ścieżek rowerowych - rozwój obiektów małej infrastruktury (płace zabaw, fitnessy, miejsca rekreacji)
	- Długość ścieżek rowerowych - liczba obiektów małej infrastruktury

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Planowany zakres zadań w pełni zrealizuje założenia celów strategicznych gminy Stolno. Realizacja celów strategicznych pozwoli na wyeliminowanie zdiagnozowanych słabych stron i uniknięcie zagrożeń na drodze stabilnego rozwoju gminy.

6. Planowane działania

Poniższa tabela przedstawia najbliższe działania planowane do realizacji w gminie Stolno w ramach realizacji celów strategicznych.

Tabela 15. Zadania zaplanowane w ramach realizacji celów strategii

Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury technicznej kulturalnej, edukacyjnej, zdrowotnej, turystycznej i rekreacyjnej	
Działanie	Jednostka odpowiedzialna
Przebudowa wraz z rozbudową i wyposażeniem oraz zagospodarowaniem przestrzeni publicznej wokół budynku starej remizy OSP z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Aktywności Lokalnej w Małym Czystem	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi w Pilewicach (dz. Nr 47/2) na odcinku 350 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi Sarnowo – Pilewice (dz. Nr 43) na odcinku 1350 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi w Gorzuchowie (dz. Nr 62/2 i 108/1) na odcinku 400 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi Gorzuchowo – Krajęcín nr 060247C na odcinku 950 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi w Gorzuchowie (dz. Nr 84/1 i 18/5) na odcinku 350 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi Sarnowo – Gorzuchowo nr 060243C na odcinku 1600 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi w Kleczkowie (dz. Nr 38) na odcinku 700 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi w Kleczkowie (dz. Nr 43) na odcinku 1200 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi w Oborach (dz. Nr 87/4) na odcinku 750 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi Wabcz – Obory nr 060229C na odcinku 2600 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi w Robakowie (dz. Nr 105 i 128) na odcinku 700 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi w Paparzynie (dz. Nr 37) na odcinku 80 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi w Paparzynie (dz. Nr 194) na odcinku 500 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi w Paparzynie (dz. Nr 159) na odcinku 250 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego

Budowa drogi w Grubnie (dz. Nr 137 i 155) na odcinku 800 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi w Grubnie (dz. Nr 105) na odcinku 200 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi w Stolnie (dz. Nr 37) na odcinku 750 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa drogi w Stolnie (dz. Nr 17/1) na odcinku 650 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi w Grubnie (dz. Nr 63) do drogi nr 060201C na odcinku 600 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi w Grubnie (dz. Nr 134) do drogi nr 060201C na odcinku 600 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi Małe Czyste – Grubno nr 060212C (dwa odcinki 400 mb i 200 mb)	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi w Grubnie (dz. Nr 12/1 i 9) na odcinku 200 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi w Grubnie do drogi nr 1608C do zabudowań na odcinku 600 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi w Rybieńcu nr 060220C do drogi 060218 na odcinku 2500 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi w Rybieńcu nr 060218 w kierunku Klamer na odcinku 1500 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi w Rybieńcu nr 060219 do drogi nr 060220C na odcinku 1000 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi w Cepnie – tor kolejowy - nr 060226C na odcinku 400 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi w Cepnie PGR nr 060227C do drogi krajowej nr 91 na odcinku 1000 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi w Wabczu (dz. Nr 123) na odcinku 600 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi gminnej nr 060239C Trzebiełuch – Zalesie (na odcinku 2296 mb)	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi gminnej Stolno - Małe Czyste o nr 060211C – etap II (na odcinku 993,68 mb)	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi Pilewice – Płachawy nr 060245 na odcinku 700 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi gminnej nr 060235C w Oborach	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi gminnej w Pilewicach (działka nr 50)	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Wabcz (dz. Nr 39/9, 39/7, 39/10)	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Przebudowa drogi gminnej na dz. Nr 500, 499 i 466 w miejscowości Wielkie Czyste – etap II	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Utwardzenie placu na dz. Nr 44/12 oraz przebudowa drogi gminnej na dz. Nr 45/1 w miejscowości Wabcz	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa chodnika w Grubnie k. świetlicy na odcinku 150 mb	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa ścieżki rowerowej Stolno – Klęczkowo wzdłuż drogi krajowej nr 55	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa ścieżki rowerowej wzdłuż drogi powiatowej Nr 1608C w sołectwie Małe Czyste	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa ścieżki rowerowej Stolno – Rybieniec	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego

Poprawa efektywności energetycznej szkoły podstawowej w Wabczu oraz ujęcia wody w Trzebiełuchu.	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Poprawa efektywności energetycznej wielorodzinnego budynku mieszkalnego w Klęczkowie Gmina Stolno	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Stolno	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa kolektora ściekowego Wabcz – Stolno	Kierownik RGK
Budowa sieci kanalizacyjnej i wymiana sieci wodociągowej w sołectwie małe Czyste	Kierownik RGK
Budowa wodociągu Małe Czyste – Zajazd Pomorski	Kierownik RGK
Digitalizacja zbiorów bibliotecznych oraz wyposażenie biblioteki w zintegrowany system zarządzania biblioteką	Gminna Biblioteka Publiczna/Gmina Stolno
Remonty i doposażenie świetlic wiejskich	Stanowisko ds. infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego
Budowa, przebudowa, remonty obiektów małej infrastruktury (place zabaw, fitness, miejsca rekreacji)	Stanowisko ds. gospodarki nieruchomościami, ochrony danych osobowych i informatyzacji
Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej	Stanowisko ds. gospodarki nieruchomościami, ochrony danych osobowych i informatyzacji
Budowa boisk sportowych	Stanowisko ds. gospodarki nieruchomościami, ochrony danych osobowych i informatyzacji
Budowa boiska sportowego – treningowego w miejscowości Wabcz	Stanowisko ds. gospodarki nieruchomościami, ochrony danych osobowych i informatyzacji
Przebudowa boiska poszkolnego wraz z utworzeniem zaplecza rekreacyjnego z przeznaczeniem na Plenerowe Centrum Aktywności Lokalnej w Małym Czystem	Stanowisko ds. gospodarki nieruchomościami, ochrony danych osobowych i informatyzacji
Budowa miejsca rekreacji w miejscowości Rybieniec	Stanowisko ds. gospodarki nieruchomościami, ochrony danych osobowych i informatyzacji
Działania infrastrukturalne przyczyniające się do rewitalizacji społeczno – gospodarczej miejscowości wiejskich	Urząd Gminy
Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne	Gmina Stolno
Kształtowanie przestrzeni publicznej	Gmina Stolno
Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego	Gmina Stolno
Budowa lub modernizacja dróg lokalnych	Gmina Stolno
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Stolno
Budowa, przebudowa i remonty sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz infrastruktury powiązanej na terenie Gminy Stolno	Gmina Stolno
Cel strategiczny 2 - Wzrost aktywności społeczno – gospodarczej	
Montaż instalacji do produkcji energii elektrycznej i ciepłej z OZE w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Stolno	Urząd Gminy
Montaż kolektorów słonecznych na budynkach prywatnych, gmina Stolno	Urząd Gminy, mieszkańcy
Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach prywatnych, gmina Stolno	Urząd Gminy, mieszkańcy
Wymiana kotłów węglowych na kotły gazowe	Mieszkańcy
Wymiana 100 kotłów węglowych na 100 kotłów	Mieszkańcy

węglowych retortowych	
Wymiana 20 kotłów węglowych na 20 kotłów na biomasę i Pompy ciepła	Mieszkańcy
Termomodernizacja 130 budynków	Mieszkańcy
Doposażenie pracowni przedmiotowych w pomoce dydaktyczne	Szkoły gminne / Urząd Gminy
Doposażenie przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych w nowoczesne pomoce naukowe	Szkoły gminne /Urząd Gminy
Podnoszenie poziomu jakości nauczania w Szkołach Gminnych	Szkoły gminne/ Urząd Gminy
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz rozwój umiejętności i wiedzy kadry pedagogicznej w Szkołach Gminnych	Szkoły gminne / Urząd Gminy
Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających umiejętności i zainteresowania uczniów szkół gminnych	Szkoły gminne / Urząd Gminy
Budowa elektrowni wiatrowych na terenie gminy, w miejscowościach: Stolno, Gorzuchowo, Robakowo, Małe Czyste, Sarnowo, Klęczkowo, Trzebiełuch	Inwestorzy
Doposażenie świetlic wiejskich	Urząd Gminy
Organizacja pomocy społecznej osobom niepełnosprawnym i nie objętych ustawą o pomocy społecznej	Urząd Gminy
Domowa opieka hospicyjna	Urząd Gminy
Organizacja zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży oraz upowszechnienia kultury fizycznej i sportu	Urząd Gminy
Aktywizacja społeczna, zawodowa i edukacyjna osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia w Gminie Stolno	GOPS / Gmina Stolno
Działania na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia, w zakresie wdrożenia rozwiązań z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym oraz działania wspierające rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej	GOPS / Gmina Stolno
Aktywni seniorzy – klub samopomocy	GOPS / Gmina Stolno
Promocja, wsparcie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej	GOPS / Gmina Stolno
Centrum Integracji i aktywizacji	GOPS / Gmina Stolno
Wsparcie na rzecz poprawy dostępu do usług opiekuńczych nad osobami niepełnosprawnymi i zależnymi	GOPS / Gmina Stolno
Aktywizacja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym w szczególności rodzin z problemem opiekuńczo – wychowawczym – Program „Szczęśliwa rodzina”	GOPS / Gmina Stolno
Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów szkół gminnych	GOPS / Gmina Stolno
Podnoszenie kwalifikacji pracowników administracji	Gmina Stolno
Informatyzacja usług administracji publicznej	Gmina Stolno
Cel strategiczny 3 - Wzrost atrakcyjności gminy	

<p>Organizacja imprez o charakterze promocyjnym i kulturalnym, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dożynki - Festyny wiejskie we wszystkich trzynastu sołectwach - Turnieje piłki nożnej - Turnieje tenisa stołowego - Turnieje piłki siatkowej plażowej - Szachy -Festyn ruchowo rekreacyjny dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej z okazji dnia dziecka – współpraca Gminy Stolno i Stowarzyszenia Inicjatywa Stolno - Konkursy tematyczne – np. Walentynka, konkurs recytatorski z okazji Święta Pluszowego Misia Konkursy Dożynkowe- np. Najlepsze wino, najlepsza nalewka, serweta, nowe życie odpada - Dzień Seniora - Mikołajki dla najmłodszych - Wigilia dla osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych - działania na rzecz osób niepełnosprawnych - działania na rzecz integracji i aktywizacji mieszkańców gminy 	<p>Urząd Gminy / GBP/ GOPS/ Sołectwa/ Stowarzyszenia/ itd.</p>
--	--

ŹRÓDŁO: URZĄD GMINY W STOLNIE

Z powyższej tabeli wynika, że największe nakłady poniesie gmina na realizację celu pierwszego strategicznego planu działania, jakim jest rozwój infrastruktury technicznej, kulturalnej, edukacyjnej, zdrowotnej, turystycznej i rekreacyjnej. Jest to prawidłowy sposób działania. Zadania zaplanowane w celu realizacji tego celu będą miały konsekwencje dla osiągnięcia pozostałych celów strategicznych. Zaplanowano tutaj także remonty placówek edukacyjnych, budowę obiektów sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych, które będą miały wpływ na podnoszenie jakości kształcenia młodzieży. Zaplanowano również działania podnoszące atrakcyjność inwestycyjną gminy.

7. System realizacji strategii

W proces realizacji strategii będą zaangażowane wszystkie jednostki organizacyjne Gminy Stolno. Realizacja strategii będzie opierała się na tworzeniu zadań operacyjnych na najbliższy rok budżetowy oraz monitorowanie mierników osiągnięcia celu strategicznego. Osiągnięcie celów strategii będzie możliwe jedynie dzięki szerokiej współpracy władz gminy z mieszkańcami. Niezbędne będzie również pozyskiwanie wielorakich źródeł finansowania na zaplanowane działania gminy.

Niezbędnymi działaniami na etapie wdrażania strategii będzie ustalanie planów operacyjnych. Będą na nie składały się szczegółowe działania powierzane poszczególnym jednostkom operacyjnym gminy. Monitorowanie przebiegu wdrażania strategii będzie polegało jednocześnie na sprawdzaniu osiągnięcia celów operacyjnych (sprawozdania z realizacji zadań) jak również na sprawdzaniu etapu wdrożenia strategii. Do monitorowania rezultatów strategii powinny być zaangażowane jednocześnie poszczególne komórki urzędu gminy, jednostki organizacyjne gminy jak również organizacje

społeczne i mieszkańcy gminy. Właściwe na etapie wdrażania i planowania działań operacyjnych będzie przeprowadzanie konsultacji społecznych. Uwagi zgłaszane przez społeczeństwo powinny być brane pod uwagę ze względu na fakt, iż wprowadzane w gminie zmiany dotyczą przede wszystkim jej mieszkańców. Priorytetem przeprowadzanych w gminie inwestycji powinno być osiągnięcie celu nadrzędnego strategii, jakim jest Rozwój społeczno – gospodarczy gminy Stolno i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Procedury wdrażania, monitorowania i aktualizacji zawierają listę działań, których podjęcie ma na celu ułatwienie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Stolno oraz umożliwienie stałego monitorowania i dostosowywania zapisów Strategii do zmieniających się warunków otoczenia społeczno - gospodarczego. Proces wdrażania Strategii jest rozpatrywany na trzech głównych poziomach:

- organizacyjnym
- merytorycznym
- społecznym.

7.1. Poziom organizacyjny

W proces realizacji strategii będą zaangażowane wszystkie jednostki organizacyjne Gminy Stolno. Realizacja strategii będzie opierała się na tworzeniu zadań operacyjnych na najbliższy rok budżetowy oraz monitorowanie mierników osiągnięcia celu strategicznego. Osiągnięcie celów strategii będzie możliwe jedynie dzięki szerokiej współpracy władz gminy z mieszkańcami. Niezbędne będzie również pozyskiwanie wielorakich źródeł finansowania na zaplanowane działania gminy.

Niezbędnymi działaniami na etapie wdrażania strategii będzie ustalanie planów operacyjnych. Będą na nie składały się szczegółowe działania powierzane poszczególnym komórkom operacyjnym urzędu gminy. Monitorowanie przebiegu wdrażania strategii będzie polegało jednocześnie na sprawdzaniu osiągnięcia celów operacyjnych (sprawozdania z realizacji zadań) jak również na sprawdzaniu etapu wdrożenia strategii. Do monitorowania rezultatów strategii powinny być zaangażowane jednocześnie poszczególne komórki urzędu gminy, jednostki organizacyjne gminy, jak również organizacje społeczne i mieszkańcy gminy. Właściwe na etapie wdrażania i planowania działań operacyjnych będzie przeprowadzanie konsultacji społecznych. Uwagi zgłaszane przez społeczeństwo powinny być brane pod uwagę ze względu na fakt, iż wprowadzane w gminie zmiany dotyczą przede wszystkim jej mieszkańców. Priorytetem przeprowadzanych w gminie inwestycji powinno być osiągnięcie celu nadrzędnego strategii, jakim jest Rozwój społeczno – gospodarczy gminy Stolno i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Strategia proponuje przede wszystkim zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji działających na polu aktywizacji mieszkańców gminy, które mogą być partnerami administracji samorządowej w procesie wdrażania. Tak realizowana zasada partnerstwa jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu podmiotów, wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność

realizacji celów wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze będzie efektywnego zarządzania, które musi mieć swoje umocowanie prawne w ramach struktur urzędu gminy. Umieszczenie nadzoru nad wdrażaniem zapisów dokumentu w strukturze organizacyjnej musi być jasne i związane z decyzyjnością.

Na poziomie organizacyjnym określa się także systemy i procedury działań związane z corocznymi przeglądami strategii i wynikającymi z nich rekomendacjami m.in. dla budżetu gminy. Poziom organizacyjny obejmuje również zagadnienia pozyskiwania funduszy na realizację zadań zapisanych w Strategii. Powinno być przewidziane pozyskanie środków z budżetu własnego Gminy jak i ze źródeł zewnętrznych – krajowych, międzynarodowych i unijnych programów. Przegląd tych źródeł pod kątem realizacji zadań ze strategii będzie jednym z kluczowych czynników sukcesu.

Pod względem organizacyjnym każde zadanie powinno posiadać mierzalny cel określony w konkretnej perspektywie czasowej z uwzględnieniem „kamieni milowych”, niezbędne do realizacji zasoby (ludzkie, techniczne, finansowe), oraz jednostkę odpowiedzialną za wdrożenie danego zadania.

7.2. Poziom merytoryczny

Poziom merytoryczny obejmuje wdrażanie i monitorowanie realizacji celów zapisanych w Strategii Rozwoju Gminy Stolno, przegląd zapisów Strategii i ich aktualizację. W konsekwencji systematycznych działań wdrożeniowych i monitorujących osiągnięte zostaną cele operacyjne (średniookresowe) i strategiczne (długookresowe). Na tym poziomie istotne jest skoordynowanie działań z innymi dokumentami strategicznymi gminy, takimi jak: Plan gospodarki odpadami, Strategia rozwiązywania problemów społecznych, Lokalna strategia rozwoju, Program ochrony środowiska, Założenia do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, Gminny Program Rewitalizacji.

Ponadto na poziomie merytorycznym na bieżąco weryfikowane jest czy działania zaplanowane w Strategii przynoszą zamierzone rezultaty. W wypadku, kiedy na skutek zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej część podejmowanych działań okaże się nieadekwatna w stosunku do celów należy je zmienić. Priorytetem jest realizacja celów.

7.3. Poziom społeczny

Poziom społeczny dotyczy upowszechniania zapisów Strategii wśród społeczności lokalnej oraz pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych) dla realizacji zadań Strategii. Głównym adresatem zapisów Strategii są mieszkańcy gminy, a w szczególności:

- Mieszkańcy
- Radni gminni, pracownicy urzędu gminy i gminnych jednostek organizacyjnych,

- Posłowie i senatorowie reprezentujący w parlamencie region kujawsko – pomorski oraz radni Sejmiku Wojewódzkiego, związani z regionem,
- Przedsiębiorcy, przedstawiciele sektora gospodarczego, instytucje otoczenia biznesu, instytucje szkoleniowe z regionu,
- Sektor finansowy – banki, instytucje pożyczkowe i kredytowe,
- Wyższe uczelnie z terenu subregionu,
- Organizacje pozarządowe z terenu gminy, Powiatowy Urząd Pracy, placówki edukacyjne.

W celu pozyskania akceptacji społecznej dla proponowanych projektów i działań niezbędna jest:

ścisła współpraca władz gminy z sektorem pozarządowym - organizacjami społecznymi (kontraktowanie usług publicznych, partnerstwo w realizacji zadań i pozyskiwaniu środków zewnętrznych);

- ścisła współpraca władz gminy z sektorem gospodarczym (przedsięwzięcia publiczno-prywatne, wspólna promocja samorządu i przedsiębiorców, monitorowanie potrzeb lokalnych pracodawców);
- ścisła współpraca władz gminy z instytucjami sektora turystycznego, prowadzącymi działalność na terenie gminy Stolno;
- budowanie konsensusu wokół projektów rozwojowych także poza obszarem gminy, zarówno z władzami sąsiednich gmin, jak i gestorami bazy turystycznej i lokalnymi liderami;
- systematyczne zamieszczanie informacji w mediach (lokalnych, regionalnych, Internecie) o podejmowanych zadaniach strategicznych i promocyjnych – przygotowywanie notatek prasowych z realizowanych zadań, zapraszanie na imprezy lokalne i ponadlokalne;
- spotkania publiczne z mieszkańcami gminy – przekazywanie obiektywnej informacji mieszkańcom oraz pozyskiwanie informacji zwrotnej (pomysły, sugestie mieszkańców, monitorowanie potrzeb mieszkańców i przybywających gości).

Ważnym adresatem Strategii Rozwoju Gminy Stolno jest również otoczenie gminy, szczególnie:

- Sąsiednie gminy,
- Powiat chełmiński
- Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- Wojewoda Kujawsko-Pomorski,
- Organizacje samorządu gospodarczego o ponadlokalnym zasięgu,
- Organizacje rządowe, samorządowe i pozarządowe o ponadlokalnym zasięgu (regionalnym i krajowym);
- Potencjalni inwestorzy zainteresowani inwestycjami w gminie,
- Zagraniczni partnerzy samorządowi gminy.

Spisy

Spis map

Mapa 1. Położenie gminy Stolno na tle kraju.....	4
Mapa 2. Lokalizacja Gminy Stolno na tle województwa	5
Mapa 3. Gmina Stolno na tle powiatu.....	5
Mapa 4. Plan gminy Stolno.....	5
Mapa 5. Stopa bezrobocia rejestrowanego (2013).....	18
Mapa 6. Stolno na mapie wykluczenia cyfrowego.....	48

Spis fotografii

Fotografia 1. Zespół dworsko-parkowy w Grubnie	7
Fotografia 2. Sarnowo Kościół parafialny p.w. Św. Marcina	8
Fotografia 3. Wabcz. Kościół parafialny p.w. Św. Bartłomieja	8

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy w latach 2005 - 2014	12
Wykres 2. Liczba mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego (w tys.).....	13
Wykres 3. Liczba mieszkańców Polski (w tys.)	13
Wykres 4. Prognoza liczby mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego (w tys.).....	14
Wykres 5. Prognoza liczby mieszkańców Polski (w tys.)	14
Wykres 6. Saldo migracji w Gminie Stolno.....	15
Wykres 7. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Stolno.....	16
Wykres 8. Struktura bezrobotnych ze względu na wiek w woj. kujawsko-pomorskim (2014).....	17
Wykres 9. Struktura bezrobotnych ze względu na wykształcenie w woj. kujawsko-pomorskim (2014)	17
Wykres 10. Struktura bezrobotnych ze względu na długość pozostawania bez pracy w woj. Kujawsko- pomorskim (2014)	18
Wykres 11. Liczba przestępstw w Polsce	19
Wykres 12. Liczba przestępstw w woj. kujawsko-pomorskim	19
Wykres 13. Wskaźnik zagrożenia przestępczością kryminalną w miastach wojewódzkich (na 100 tys. mieszkańców)	20
Wykres 14. Liczba ofiar przemocy domowej w Polsce.....	21
Wykres 15. Liczba przestępstw z udziałem nieletnich w Polsce	21
Wykres 16. Liczba przestępstw z udziałem nieletnich w woj. kujawsko-pomorskim	22
Wykres 17. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Stolno w latach 2009-2014	23
Wykres 18. Procentowy udział formy prowadzonej działalności gospodarczej w sektorze prywatnym na terenie Gminy Stolno w roku 2014.....	24
Wykres 19. Procentowy udział pozostałych form prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w woj. kujawsko-pomorskim w roku 2014	25

Wykres 20. Procentowy udział pozostałych form prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w Polsce w roku 2014 roku	25
Wykres 21. Procentowy udział pozostałych form prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze prywatnym w powiecie chełmińskim w roku 2014 roku.....	26
Wykres 22. Struktura gruntów w Gminie Stolno.....	27
Wykres 23. Wydatki Gminy Stolno oraz gmin wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego na oświatę i wychowanie oraz na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014.....	28
Wykres 24. Komputeryzacja w gimnazjach w Gminie Stolno w roku 2015	31
Wykres 25. Komputeryzacja szkół podstawowych na terenie Gminy Stolno w roku 2015	31
Wykres 26. Porównanie silnych stron gminy Stolno	40
Wykres 27. Porównanie szans rozwoju gminy Stolno.....	42
Wykres 28. Porównanie słabych stron gminy Stolno	43
Wykres 29. Porównanie zagrożeń rozwoju gminy Stolno	45

Spis tabel

Tabela 1. Stan ludności w gminie Stolno.....	11
Tabela 2. Ludność gminy Stolno - wskaźniki	11
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w gminie.....	29
Tabela 4. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne	30
Tabela 5. Pomniki przyrody na terenie gminy Stolno.....	33
Tabela 6. Drogi powiatowe na terenie gminy Stolno	34
Tabela 7. Sieć elektroenergetyczna na terenie gminy	35
Tabela 8. Analiza SWOT	37
Tabela 9. Analiza silnych stron gminy Stolno	40
Tabela 10. Analiza szans rozwoju gminy Stolno	41
Tabela 11. Analiza słabych stron gminy Stolno	43
Tabela 12. Analiza zagrożeń rozwoju gminy Stolno	44
Tabela 13. Hierarchia dokumentów strategicznych, z którymi powiązana jest Strategia rozwoju Gminy Stolno	52
Tabela 14. Struktura celów strategii Gminy Stolno.....	60
Tabela 15. Zadania zaplanowane w ramach realizacji celów strategii.....	63